

#breakfreefromplastic

**ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU
UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U
HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE
PRAKSE UNUTAR EU**

Autor: Luka kos

Suradnici: Ana Marija Mileusnić, Marko Košak

Siječanj, 2022.

Sadržaj

1. Uvod	4
2. SUP Direktiva	6
2.1. Kontekst donošenja SUP Direktive	6
2.2. Pregled ciljeva i mjera propisanih SUP Direktivom	8
2.2.1. Svrha i predmet direktive	8
2.2.2. Mjere ambicioznog i trajnog smanjenja potrošnje (čl. 4.)	9
2.2.3. Mjere tržišnog ograničenja	11
2.2.4. Obveza upotrebe reciklirane plastike te odvojenog sakupljanja (čl. 9. i čl. 6.)	14
2.2.5. Obveze glede označavanja (čl. 7.)	15
2.2.6. Mjere za podizanje svijesti (čl. 10.)	16
2.2.7. Uspostava sustava proširene odgovornosti proizvođača (čl. 8.)	17
3. Provedba SUP Direktive u Hrvatskoj	23
3.1. Postojeće stanje	23
3.1.1. Postojeće stanje gospodarenja plastičnog otpada	23
3.1.2. Postojeće stanje morskog otpada	26
3.2. Mjere poduzete u Hrvatskoj s osvrtom na mjere drugih država članica	28
3.2.1. Donošenje Zakona o gospodarenju otpadom (NN 84/2021)	29
3.2.2. Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 003/2017, 001/2022)	55
3.2.2.1. Provedba javnog savjetovanja i povreda čl. 11. ZPPI-a	55
3.2.2.2. Analiza PGO-a u okviru provedbe SUP Direktive	56
3.2.3. Planski i strateški dokumenti u vezi morskog otpada	65
Dodatak I - Pregled hrvatskih propisa kojim se uređuje gospodarenje otpada	71
Dodatak II - Podaci o postojećem stanju gospodarenja plastike i plastične otpadne ambalaže	77
Dodatak III. - Najbitnije izmjene sustava gospodarenja otpadom uvedene novim Zakonom o gospodarenju otpada (NN 84/2021)	79

0. Popis kratica

EGP	Europski Gospodarski Prostor
EU	Europska Unija
Fond	Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAOP	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu
Ministarstvo	Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
PGMO	Plan gospodarenja morskim otpadom
PGO	Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatska
POP	Proširena odgovornost proizvođača
PSNO	Plan sprječavanja nastanka otpada
ROO	Registru onečišćavanja okoliša
SUP Direktiva	Direktiva (EU) 2019/904 Europskog Parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš
UI	Uvodna izjava (direktive, uredbe ili drugog odgovarajućeg propisa)
ZGO	Zakon o gospodarenju otpadom (NN 84/2021)
ZOGO	Zakon o održivom gospodarenju otpada (NN 94/13, NN 73/17, NN 14/19, NN 98/19)

1. Uvod

Pitanje otpada, odnosno konkretnije “što činiti s otpadom” danas više nije tema koja je isključivo rezervirana za domenu gospodarenja otpadom. Odgovor na to pitanje u pravnim dokumentima Europske Unije možemo pronaći već u Direktivi 75/442/EEC Vijeća od 15. srpnja 1975. o otpadu (OJ L 194, 25.7.1975, str. 39–41) i svim njenim daljnjim izmjenama putem kojih se iskristalizirao društveni konsenzus da se nastanak otpada prvotno mora spriječiti, a tek ukoliko to nije moguće da se isti utoliko mora podvrgnuti daljnjem redu prvenstva postupanja s otpadom (tzv. 3R “*reduce-resue-recycle*”).

Upravo je sprječavanje nastanka otpada te rad na većoj iskoristivosti sirovina bila jedna od misli vodilja koja je doprinijela stremljenju Europske Unije ka konceptu kružnog gospodarstva, odnosno gospodarstva “*koje je u većoj mjeri kružno i u kojem se vrijednost proizvoda, materijala i resursa što je dulje moguće zadržava u gospodarstvu, a stvaranje otpada svodi na najmanju moguću mjeru*”¹ time doprinoseći održivosti, resursnoj učinkovitosti i konkurentnosti gospodarstva “*u kojem 2050. neće biti neto emisija stakleničkih plinova i u kojem gospodarski rast nije povezan s upotrebom resursa.*”²

U okviru kružnog gospodarstva pitanje otpada ne ostaje samo u domeni gospodarenja otpada već se ono postavlja prilikom promišljanja cjelokupnog gospodarstva te svakog njegovog dijela: od sirovine do krajnjeg proizvoda, od osmišljavanja proizvoda preko proizvodnje, distribucije i trgovine do predaje proizvoda krajnjem potrošaču i popravka odnosno ponovne uporabe proizvoda te potom zatvarajući krug od krajnjeg potrošača preko sakupljanja, analize, prijevoza i obrade otpada te proizvodnje sekundarnih sirovina do ponovne proizvodnje te proizvodnje i osmišljavanja novog proizvoda pritom imajući u vidu da proizvodnja uključuje raznovrsne djelatnosti kao što su poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, akvakultura, industrijska proizvodnja, građevina, rudarstvo, djelatnosti energetskog sektora, uslužnog sektora uključujući usluge informacijskog društva, itd.

Prilikom takvog promišljanja, a u cilju da kružno gospodarstvo zaista zaživi kako na razini Europske Unije tako i na razini svake individualne države članice, **plastika** u svim svojim pojavnim oblicima unutar gore navedenih faza identificirana je kao jedno od područja koje zahtijeva posebne napore kako bi se u što većoj mjeri omogućila održiva cikličnost plastike unutar gospodarstva. Problematičnost plastike proizlazi iz široko poznate činjenice da uporaba plastike u svijetu i EU-i neprekidno raste što izravno dovodi i do neprekinutog rasta plastičnog otpada koji se, umjesto recikliranja, pretežno odlaže, spaljuje ili nepropisno odbacuje te kojim se zbog toga u vrlo značajnoj mjeri onečišćuju mora i oceani održavajući time nedostatke **linearnog gospodarstva** („*preuzmi – proizvedi – upotrijebi – odbaci*”) u okviru kojeg se nije u gore navedenim fazama promišljalo o posljedicama plastičnog otpada na ljudsko zdravlje i okoliš odnosno o mogućnostima gospodarstva da se nosi s takvim posljedicama.

Rezultat uloženi napore, istraživanja te rasprava o najučinkovitijim načinima uspostave cikličnosti plastike iznjedrio je, između ostalog, donošenje **Direktive (EU) 2019/904 Europskog Parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš** (dalje u tekstu: SUP Direktiva), a kojom se uspostavlja poseban pravni okvir kojim se želi učinkovito smanjiti “*znatan negativan učinak na okoliš i zdravlje, kao i negativan gospodarski učinak određenih plastičnih proizvoda*” tako da se promiču “*kružni pristupi u kojima*

¹ Komunikacija Komisije COM(2015) 614 Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 2. prosinca 2015. naziva „Zatvaranje kruga – akcijski plan EU-a za kružno gospodarstvo”, str. 2.

² Komunikacija Komisije COM(2019) 640 od 11. prosinca 2019. naziva “Europski zeleni plan”, str. 2.

se prednost daje održivim i netoksičnim proizvodima koji se mogu ponovno upotrijebiti i sustavima za ponovnu uporabu nad proizvodima za jednokratnu uporabu, čime se prije svega želi smanjiti količina nastalog otpada”³.

SUP Direktivom se propisuju raznovrsne mjere kojima se smanjuje utjecaj na okoliš i ljudsko zdravlje deset kategorija plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu popisanih u prilogu direktive, otpadnog ribolovnog alata te proizvoda načinjenih od oksorazgradive plastike, no povrh toga direktiva predstavlja snažan signal zakonodavcima država članica da je potrebno početi koristiti sva raspoloživa sredstva, uključujući pritom i tržišna ograničenja uz uvjet da su ista proporcionalna i nediskriminirajuća, kako bi se učinkovito spriječio nastanak otpada, a pogotovo onog otpada koji se učestalo može pronaći u našem neposrednom okolišu.

Hrvatska je povodom usklađenja sa SUP Direktivom te s drugim direktivama u vezi otpada⁴ 16. srpnja 2021. donijela novi **Zakon o gospodarenju otpadom (NN 84/2021)** [dalje u tekstu: ZGO] koji je stupio na snagu 31. srpnja 2021. Stupanjem na snagu ZGO-a prestao je važiti dotadašnji Zakon o održivom gospodarenju otpada (NN 94/13, NN 73/17, NN 14/19, NN 98/19) [dalje u tekstu: ZOGO] te su njime unesene broje izmjene u odnosu na uređenje koje se propisivalo ZOGO-om. Novim zakonom se nije uspjelo u cijelosti provesti SUP Direktivu, već se značajan dio te materije planira provesti donošenjem podzakonskih propisa odnosno pravilnika.

Predmet ovog rada je analiza provedbe SUP Direktive u hrvatsko zakonodavstvo, a s ciljem identificiranja područja u kojima je potrebno provesti dodatno usklađenje sa SUP Direktivom ili u kojim je potreban ambiciozniji pristup njenoj provedbi, a u cilju da isti pripomogne pri izradi prijedloga normativnih rješenja te mjera za ambicioznu provedbu Direktive u hrvatsko zakonodavstvo uzimajući pritom u obzir propise drugih država članice EU ili EGP-a.

Struktura rada je podijeljena u tri osnovna dijela. U prvom dijelu se opisuje kontekst donošenja SUP Direktive te se iznosi pregled mjera propisanih SUP Direktivom s odgovarajućim tumačenjem pojedinih instituta i pojmova direktive u skladu s neobvezujućim stavom Europske Komisije. Potom se izlaže prikaz postojećih podataka o trenutnom stanju gospodarenja plastičnim otpadom i morskim otpadom u Hrvatskoj te se opisuju mjere koje su poduzete u Hrvatskoj u okviru provedbe SUP Direktive s osvrtom na strateške i planske dokumente u području gospodarenja otpada. Konačno, uz opis mjera poduzetih u Hrvatskoj također se iznose normativna rješenja koja su izradile druge države članice EU, a koja bi trebala poslužiti kao referentna točka za ambicioznu provedbu SUP Direktive u Hrvatskoj.

³ UI (1) i (2) SUP Direktive

⁴ Riječ o sljedećim direktivama: Direktiva (EU) 2018/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni direktiva 2000/53/EZ o otpadnim vozilima, 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima te 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi (SL L 150, 14. 6. 2018.);

Direktiva (EU) 2018/850 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 1999/31/EZ o odlagalištima otpada (SL L 150, 14. 6. 2018.); Direktiva (EU) 2018/851 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu (SL L 150, 14. 6. 2018.) te Direktiva (EU) 2018/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu (SL L 150, 14. 6. 2018.).

2. SUP Direktiva

2.1. Kontekst donošenja SUP Direktive

Nakon uspostave jasnog okvira za usmjerenje Europske Unije prema konceptu kružnog gospodarstva sadržanog u **prvom akcijskom planu za kružno gospodarstvo** donesenog 2. prosinca 2015. pod sloganom "zatvaranje kruga" bilo je potrebno istražiti na koji način se može suočiti s izazovima koje plastika predstavlja u okviru kružnog gospodarstva uzimajući u obzir njezin **cijeli životni ciklus**.⁵

Uz jasno usmjerenje na **proizvodnju i upotrebu plastike** te uspostavljenog cilja da se **sva plastična ambalaža do 2030. može reciklirati** 16. siječnja 2018. donesena je Europska strategija za plastiku u kružnom gospodarstvu⁶ kojom se zacrtao put prema zatvaranju kruga i uspostavi cikličnosti plastike. Strategijom se nedvosmisleno utvrdilo da se **trenutačnom proizvodnjom, upotrebom i odlaganjem plastike štetno djeluje na okoliš** potkrijepivši takvu tvrdnju sljedećim podacima o plastici u Europi:⁷

Podaci o plastici na području 28 država članica Europske Unije, Norveške i Švicarske						
Godina	Količina nastalog plastičnog otpada	Stopa recikliranja plastičnog otpada	Stopa odlaganja plastičnog otpada	Stopa spaljivanja plastičnog otpada	Potražnja za plastikom	Potražnja za recikliranom plastikom
2015.	25,8 mil. t.	≤ 30% / ≤ 7,7 mil. t.	≤ 31% / ≤ 8 mil. t.	≤ 39% / ≤ 10,1 mil. t.	49 mil. t.	2,9 mil. t.

Dodatno se kao problem iznijela i pojava da se **znatan udio otpada prikupljenog za recikliranje iznese iz EU-a radi obrade u trećim zemljama** u kojima se mogu primjenjivati drugačiji standardi u pogledu okoliša, a naglasio se i **gubitak za gospodarstvo** koji proizlazi iz linearnosti plastične ambalaže u okviru kojeg nakon vrlo kratkog prvog ciklusa upotrebe plastične ambalaže gospodarstvo gubi 95% vrijednosti ambalaže, odnosno ukupno 70 do 105 milijardi EUR, a koji gubitak je moguće izbjeći uspostavom cikličnosti plastične ambalaže.

Konačno, strategija je iznijela i podatke o ključnoj pojavi na koju se želi utjecati provedbom SUP Direktive – pojava onečišćenja morskog okoliša plastikom. Na temelju Izvještaja o istraživanju načina na koje se može podržati razvoj mjera za borbu protiv brojnih izvora morskog otpada⁸ procijenjeno je da **ukupna količina plastičnog otpada ispuštenog u more i oceane od strane država članica EU-e iznosi 150 000 do 500 000 tona od čega 75 000 do 300 000 tona se odnosi isključivo na mikroplastiku**.

⁵ Vidi t. 1., str. 14.

⁶ Komunikacija Komisije COM(2018) 28 Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 16. siječnja 2018. naziva „Europska strategija za plastiku u kružnom gospodarstvu.“, str. 1.

⁷ Ibid., str. 3.-5.

⁸ C. Sherrington, C. Darrah, S. Hann, G. Cole, M. Corbin za konzultantsku tvrtku Eunomia, Study to support the development of measures to combat a range of marine litter sources, Report for European Commission DG Environment, 29. siječanj 2016., istraživanje dostupno na <http://ec.europa.eu/environment/marine/good-environmental-status/descriptor-10/pdf/MSFD%20Measures%20to%20Combat%20Marine%20Litter.pdf> pristupljeno 30. studenog 2021.

Pojava onečišćenja morskog okoliša pripisala se između ostalog i porastu potrošnje plastike za jednokratnu uporabu “*koji se bacaju nakon jedne kratkotrajne upotrebe, rijetko se recikliraju te su podložni odbacivanju u obliku otpada*”, a koji su u uvodnoj izjavi (1) SUP Direktive adresirani kao razlog zbog kojeg “*proizvodnja i obrasci potrošnje povezani s njome (op. a. plastikom) postaju sve neučinkovitiji i linearniji*”.

Na temelju tih podataka te gore spomenutog istraživanja 5. lipnja 2019. donesena je SUP Direktiva. Njen temeljni predmet reguliranja, uz proizvode od oksorazgradive plastike, može se iščitati iz uvodne izjave (5) kojim se iznosi sljedeće:

“U Uniji od 80 % do 85 % morskog smeća, izmjerenog kao broj komada smeća pronađenog na plažama, čini plastika, pri čemu plastični predmeti za jednokratnu uporabu čine 50 %, a predmeti povezani s ribolovom 27 % ukupne količine. Plastični predmeti za jednokratnu uporabu uključuju čitav niz uobičajenih potrošačkih proizvoda koji se brzo troše i odbacuju nakon što se jednom upotrijebe u svrhu za koju su namijenjeni, rijetko se recikliraju i često bivaju odbačeni u okoliš kao smeće. Znatan dio ribolovnog alata stavljenog na tržište ne skuplja se u svrhu obrade. Stoga su plastični proizvodi za jednokratnu uporabu i ribolovni alat koji sadržava plastiku posebno ozbiljan problem u kontekstu morskog smeća, predstavljaju ozbiljnu opasnost za morske ekosustave, biološku raznolikost i zdravlje ljudi te nanose štetu djelatnostima kao što su turizam, ribarstvo i pomorski promet.”

2.2. Pregled ciljeva i mjera propisanih SUP Direktivom

2.2.1. Svrha i predmet direktive

SUP Direktiva sadrži niz obveza, a čijim ispunjenjem se teži ka postizanju sljedećih ciljeva kojim se doprinosi učinkovitom funkcioniranju tržišta (čl. 1. SUP Direktive):

- 1) sprječavanje i smanjenje utjecaja određenih plastičnih proizvoda na **okoliš**, posebno **vodeni okoliš** te na **ljudsko zdravlje**; te
- 2) promicanje prelaska na **kružno gospodarstvo** s inovativnim i **održivim** poslovnim modelima, proizvodima i materijalima.

Iako se direktivom propisuju obveze za Europsku Komisiju i tijela javne vlasti država članica, osobe na koje utječe ispunjenje odnosno neispunjenje tih obveza također imaju pravo pozivati se na te obveze u slučajevima kada država članica propusti provesti direktivu u svoje zakonodavstvo u roku ostavljenom za provedbu odnosno u određenim slučajevima i prije ostavljenog roka [uvodna izjava (29)].⁹

Sve obveze propisane direktivom odnose se sljedeće proizvode izrađene od **plastike** odnosno **polimera koji može funkcionirati kao glavna strukturna komponenta konačnih proizvoda** isključujući pritom **boje, tinte i ljepila** te **prirodne polimere koji nisu kemijski modificirani** [čl. st. 1. t. 1. i UI (11)]:

- 1) **plastični proizvodi za jednokratnu uporabu** navedeni u prilogu direktive, a koji moraju udovoljiti zahtjevima da:
 - (a) su u cijelosti ili djelomično izrađeni od plastike; te
 - (b) nisu osmišljeni, dizajnirani ili stavljeni na tržište tako da tijekom svojeg životnog vijeka podnese višekratna kruženja ili višekratne cikluse uporabe na način da se vrati proizvođaču na ponovno punjenje ili da se ponovno upotrijebi u istu svrhu u koju je osmišljen.
- 2) **proizvodi od oksorazgradive plastike**, odnosno plastičnog materijala kojim su dodani aditivi koji oksidacijom dovode do fragmentacije plastičnog materijala u mikrofragmente ili do kemijske razgradnje;
- 3) **ribolovni alat koji sadrži plastiku**, odnosno svaki predmet ili komad opreme koji sadrži plastiku, a koji se upotrebljava u ribolovu ili akvakulturi za traženje, hvatanje ili uzgoj morskih bioloških resursa ili koji pluta na površini mora i upotrebljava se za privlačenje i hvatanje ili uzgoj takvih morskih bioloških resursa s time da **“otpadni ribolovni alat”** uključuje dodatno i sve komponente, tvari i materijale koji su bili dio takvog ribolovnog alata u trenutku njegova odbacivanja ili su bili pričvršćeni na njega, među ostalim i kada je bio ostavljen ili izgubljen.

Kao pripomoć u razumijevanju razgraničenja između proizvoda koji su obuhvaćeni predmetom direktive od onih koji to nisu korisno je poslužiti se Smjernicama Komisije od 7. lipnja 2021.¹⁰

⁹ Vidi između ostalog praksu Suda EU: Case C-237/07 od 25. lipnja 2008. Dieter Janecek v Freistaat Bayern, EU:C:2008:447, paragraf 37; Spojeni predmeti C-165/09 do C-167/09 od 26. svibnja 2011. Stichting Natuur en Milieu and Others, ECLI:EU:C:2011:348, paragrafi 78.-83. i 94.-100.

¹⁰ Obavijest Komisije - Smjernice Komisije (2021/C 216/01) od 7. lipnja 2021. o plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu u skladu s Direktivom (EU) 2019/904 Europskog parlamenta i Vijeća o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš

U nastavku ovog rada više puta će se referirati na navedene smjernice kako bi se bolje pojasnio predmet direktive, međutim bitno je naglasiti kako se smjericama iznosi isključivo **neobvezujuća interpretacija direktive od strane Europske Komisije** te da je takva interpretacija predmet rasprave i mogućih neslaganja od strane drugih dionika. Najbolji primjer takvog neslaganja je interpretacija “prirodnih polimera koji nisu kemijski modificirani”, a koji se u okviru SUP Direktive ne smatraju plastikom. Tako se primjerice prema Europskoj Komisiji **regenerirana celuloza u obliku viskoze, liocela i celulozne folije ne smatra plastikom**, dok se pritom polihidroksialkanoati (PHA) te celulozni acetat smatraju plastikom (str. 7. Smjernica), a čemu se glede regenerirane celuloze suprotstavila inerpretacija nevladinih organizacija,¹¹ a glede materijala od PHA i sličnih polimera interpretacija industrijskog sektora.¹² Neslaganja su vidljiva i u provedbi direktive od različitih država članica (vidi više poglavlje 3.2.1).

U odnosu na pojedine proizvode obuhvaćene direktivom potrebno je raspoznavati **predviđenu uporabu proizvoda** kako bi se moglo utvrditi koje mjere su primjenjive na takve proizvode, međutim s obzirom da pojedini proizvođači u vrijeme stavljanja na tržište nisu upoznati s predviđenom uporabom proizvoda isti će morati istovremeno udovoljavati zahtjevima direktive u pogledu više različitih proizvoda ne bi li se otklonio rizik od povrede važećih propisa. To bi mogao biti slučaj kada se prodaju prazne čaše, spremnici za napitke ili hranu koji nisu namijenjeni za punjenje na mjestu prodaje (poglavlje 4.5.2. Smjernica).

2.2.2. Mjere ambicioznog i trajnog smanjenja potrošnje (čl. 4.)

Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu A priloga direktive		
Naziv proizvoda	Kriteriji propisani SUP Direktivom	Smjernice Komisije od 7. lipnja 2021.
1. Čaše za napitke, uključujući njihove čepove i poklopce	/	<p>Predlaže se volumen od 3 litre kao gornji prag za razgraničavanje čaše koja je predmet ove direktive, a čime bi se primijenio pristup kao i za ostale spremnike za hranu i napitke (poglavlje 4.4.3.).</p> <p>Napitak se prodaje i konzumira u tekućem obliku i može se konzumirati pijenjem zbog čega se sljedeće proizvode ne bi trebalo razvrstavati u napitke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - juhe, jogurti (osim ako su tekući) i voćne kaše; te - proizvodi u tekućem obliku, čak i ako se mogu piti (npr. ocat, tekući preljevi, umak od soje, sokovi od limuna, jestiva ulja, proizvodi koje je potrebno razrijediti prije konzumacije kao što su energetski napici, voćni sokovi, sirupi ili koncentрати), a koji se ne konzumiraju izravno iz spremnika ili ih je potrebno dodatno razrijediti prije nego što se mogu popiti (poglavlje 4.5.1.).

¹¹ Client Earth, Rethink Plastic Alliance and the Break Free From Plastic coalition - Pismo Europskoj Komisiji od 27. svibnja 2021., Risk of inconsistency - drafting of interpretative guidance under Directive (EU) 2019/904 of the European Parliament and of the Council of 5 June 2019 on the reduction of the impact of certain plastic products on the environment.

¹² Članak “The Single-Use Plastic Directive and its impact on the use of bioplastics in the CPG and F&B industries”, objavljeno: <https://www.prescouter.com/2021/04/the-single-use-plastic-directive-and-its-impact-on-the-use-of-bioplastics-in-the-cpg-and-fb-industries/>, pristupljeno: 30.12.2021.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

<p>2. Spremnici za hranu</p>	<p>Posude kao što su kutije, s poklopcem ili bez njega, koji se upotrebljavaju za držanje hrane:</p> <p>(a) koja je namijenjena neposrednoj konzumaciji na licu mjesta ili kasnije;</p> <p>(b) koja se obično konzumira iz posude; i</p> <p>(c) koja je spremna za konzumaciju bez ikakve daljnje pripreme, primjerice pečenja, kuhanja ili zagrijavanja, uključujući spremnike za hranu koji se upotrebljavaju za brzu hranu ili druge obroke spremne za neposrednu konzumaciju, osim spremnika za napitke, tanjura te vrećica i omota koji sadržavaju hranu.</p> <p>Uz kriterije navedene u prilogu direktive također se propisuje dodatni odlučujući kriterij: tendencija odbacivanja posude u okoliš kao smeća zbog volumena ili veličine, a posebice u slučajevima pojedinačnih porcija (čl. 12.), a s kojim u vezi je i UI (12) kojom se navodi da “spremnici koji sadržavaju hranu u količini većoj od pojedinačne porcije ili spremnici za hranu veličine pojedinačne porcije koji se prodaju u više od jedne jedinice” nisu predmet ove direktive.</p>	<p>Pranje, guljenje ili rezanje voća i povrća ne bi se trebalo smatrati pripremom jer se lako obavljaju na licu mjesta</p> <p>Hrana se ne smatra spremnom za konzumaciju ako zahtijeva dodavanje začina ili umaka, hladnu ili toplu vodu ili druge tekućine prije konzumacije osim ako isto nije osigurano uz hranu.</p> <p>Spremnik za pojedinačne porcije bi se trebao tumačiti kao spremnik za “porciju koju osoba obično može konzumirati tijekom jednog obroka” te se predlaže volumen od 3 litre kao gornji prag za rasuđivanje kriterija pojedinačne porcije (poglavlje 4.1.1.).</p>
------------------------------	---	---

U odnosu na prethodno navedene proizvode od država članica zahtijeva se da poduzmu mjere potrebne za postizanje **ambicioznog i kontinuiranog smanjenja potrošnje** u skladu s općim ciljevima politike EU-e o otpadu, a posebno **sprječavanjem nastanka otpada**, a kako bi se ostvario **znatan preokret trendova rasta potrošnje** pritom bi države članice trebale težiti “**najvišoj mogućoj razini ambicioznosti.**” [UI (14)]

Također se zahtijeva da:

- se takvim mjerama postigne **mjerljivo kvantitativno smanjenje potrošnje** do 2026., a u usporedbi s podacima iz 2022. godine što podrazumijeva da do 2022. **države članice moraju uspostaviti metodologiju i set kriterija** na temelju kojih će pratiti stvarni razvoj potrošnje u odnosu na obuhvaćene proizvode, a kojim se minimalno moraju obuhvatiti podaci o njihovom stavljanju na tržištu te o provedbi poduzetih mjera;
- do 3. srpnja 2021. države članice pripreme, dostave Komisiji te stave na raspolaganje javnosti opis usvojenih mjera te da ugrade takve mjere u programe izrađene posebno u svrhu smanjenja potrošnje ili u postojeće planove gospodarenja otpadom, planove sprječavanja nastanka otpada te u planove prihvata i rukovanja otpadom prilikom prvog sljedećeg ažuriranja istih; te
- države članice podnose izvješća o ostvarenom napretku.

Direktivom se postavio rok Komisiji da do 3. siječnja 2021. donese provedbeni akt kojim bi se utvrdila metodologija za izračun i provjeru ambicioznog i trajnog smanjenja potrošnje, međutim taj akt još nije donesen.¹³

2.2.3. Mjere tržišnog ograničenja

Države članice su obvezne usvojiti u svoja zakonodavstva sljedeće mjere tržišnog ograničenja:

- 1) **zabranu stavljanje na tržište** proizvoda od oksorazgradive plastike te plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu navedenih u dijelu B Priloga, a koja se mora početi primjenjivati ne kasnije od 3. srpnja 2021.; te
- 2) mehanizme kojima će osigurati da od 3. srpnja 2024. plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu C Priloga s čepom ili poklopcem od plastike mogu biti stavljani na tržište samo pod uvjetom da ti čepovi ili poklopci ostaju pričvršćeni za spremnike tijekom fraze predviđene uporabe proizvoda.

Stavljanje na tržište pritom podrazumijeva **prvu isporuku proizvoda na tržištu države članice** za distribuciju, potrošnju ili upotrebu na tržištu države članice u okviru trgovačke djelatnosti, s plaćanjem ili bez plaćanja.

Drugim riječima, zabrana odnosno drugi mehanizmi iz točke 2) moraju se primjenjivati na sve proizvode pogođene takvim mjerama tržišnog ograničenja **ako do datuma primjene tih mjera nisu bili isporučeni na području države članice za potrebe distribucije, potrošnje ili upotrebe na tržištu te države članice.**

U pogledu stanja zaliha proizvoda pogođenih mjerama tržišnog ograničenja takav pristup znači da:

- u slučaju ako je proizvod proizveden u državi članici, a nije ispušten na području države članice do datuma kada se počela primjenjivati mjera tržišnog ograničenja tada se proizvod pogođen takvom mjerom ne može staviti na tržište navedene države članice; te
- u slučaju ako je proizvod proizveden u drugoj državi članici ili trećoj državi, a nije uvezen na području države članice do datuma kada se počela primjenjivati mjera tržišnog ograničenja tada se proizvod pogođen takvom mjerom ne može staviti na tržište navedene države članice;

Koncept „stavljanja na tržište“ treba razlikovati od koncepta „stavljanja proizvoda na raspolaganju na tržištu“ gdje potonji podrazumijeva bilo koju isporuku proizvoda za distribuciju, potrošnju ili upotrebu na tržištu države članice u okviru trgovačke aktivnosti, s plaćanjem ili bez plaćanja. Isto je potrebno razumjeti s obzirom da su određene države članice, povrh zabrane stavljanja na tržište, također usvojile zabrane stavljanja proizvoda na raspolaganju na tržištu čime su efektivno zabranile stavljanje proizvoda u promet na svojem tržištu. Više o interpretaciji ovih definicija može se pronaći u neobvezujućem dokumentu Europske Komisije u kontekstu stavljanja medicinskih proizvoda na tržište.¹⁴

Dodatno, pojedini proizvodi koji su obuhvaćeni SUP Direktivom se mogu pronaći u obliku ambalaže ili u obliku „ne-napunjenog“ proizvoda, međutim SUP Direktiva se primjenjuje neovisno o tome stavlja li se pojedini proizvod na tržište kao ambalaža ili ne.

¹³ European Commission, Health and Consumers DG - Interpretative document of the commission's services Placing on the Market of Medical Devices, SANCO/B/2/PBE/pdw Ares(2010) 332016, 16. studeni 2010.

2.2.3.1. Zabrana stavljanja na tržište (čl. 5.)

Oksorazgradiva plastika se *“ne razgrađuje biološki na odgovarajući način i time doprinosi onečišćenju okoliša mikroplastikom, ne može se kompostirati, negativno utječe na recikliranje konvencionalne plastike i ne donosi dokazivu korist za okoliš”* zbog čega je kategorički odbačena kao materijal za korištenje pri proizvodnji proizvoda [UI (15)].

S druge strane, budući da za preostale proizvode obuhvaćene zabranom i navedene u sljedećoj tablici postoje **“odgovarajuće i održivije te cjenovno pristupačne alternative”** njihovim uklanjanjem s tržišta EU će se osloboditi prostor za uporabu tih održivijih alternativa [UI (15)].

Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu B priloga direktive		
Naziv proizvoda	Kriteriji popisani SUP Direktivom	Bitna pojašnjenja iz Smjernica Komisije od 7. lipnja 2021.
1. Štapići za uši, isključujući pritom štapiće za uši koji se smatraju medicinskim proizvodima	Mogu li se štapići za uši smatrati medicinskim proizvodom utvrđuje se s obzirom na kriterije u Direktivi 90/385/EEZ ili Direktivi 93/42/EEZ.	/
2. Pribor za jelo (vilice, noževi, žlice, štapići za jelo)	/	/
3. Tanjuri	/	/
4. Slamke, isključujući pritom slamke koje se smatraju medicinskim proizvodima	Može li se slamka smatrati medicinskim proizvodom utvrđuje se s obzirom na kriterije u Direktivi 90/385/EEZ ili Direktivi 93/42/EEZ	Slamke koje se smatraju medicinskim proizvodima moraju nositi CE oznaku na temelju Direktive 93/42/EZ na isti način kao i na temelju Uredbe (EU) 2017/745 Europskog parlamenta i vijeća (19).
5. Štapići za miješanje napitaka	/	/
6. Štapići namijenjeni pričvršćivanju na balone i njihovu pridržavanju, osim balona za industrijske ili druge profesionalne namjene i uporabe koji se ne dijele potrošačima, uključujući mehanizme takvih štapića	/	Isto tako, ako u vrijeme stavljanja balona i štapića za balone na tržište nije jasno jesu li namijenjeni za industrijsku primjenu ili uporabu u domaćinstvu, ti bi baloni i štapići za balone trebali biti uključeni u područje primjene Direktive da bi se spriječilo zaobilaženje Direktive. (poglavlje 4.8.2.)
7. Spremnici za hranu izrađeni od ekspaniranog polistirena	Kriterije za “spremnik za hranu” vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.	Pojašnjenje “spremnika za hranu” vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.
8. Spremnici za napitke izrađeni od ekspaniranog polistirena, uključujući njihove čepove i poklopce	/	Pojašnjenje “napitka” vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.
9. Čaše za napitke izrađene od ekspaniranog polistirena, uključujući njihove čepove i poklopce	/	Pojašnjenje “napitka” vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.

2.2.3.2. Mehanizmi osiguravanja preduvjeta stavljanja na tržište (čl. 6.)

Problem onečišćenja morskog okoliša plastičnim čepovima i poklopcima SUP Direktivom pokušava se riješiti na samom početku ciklusa spremnika za piće, odnosno pri osmišljavanju takvih spremnika.

Naime, direktivom se od država članica zahtijeva da usvoje u svoja zakonodavstva mjere kojima će se osigurati da plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu C Priloga s **čepom ili poklopcem od plastike** mogu biti stavljeni na tržište samo ako ti čepovi i poklopci ostaju pričvršćeni za spremnike tijekom faze predviđene uporabe proizvoda s time da se, **isključivo u vezi ove obveze, metalni čepovi ili poklopci s plastičnim brtvama izrađeni od plastike ne smatraju plastikom.**

Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu C priloga direktive		
Naziv proizvoda	Kriteriji popisani SUP Direktivom	Bitna pojašnjenja iz Smjernica Komisije od 7. lipnja 2021.
Spremnici za napitke zapremine do tri litre	<p>Posude za tekućine zapremine do tri litre, kao što su boce za napitke, uključujući njihove čepove i poklopce, te višeslojna (kompozitna) ambalaža za napitke, uključujući njihove čepove i poklopce, ali ne i:</p> <p>(a) staklene ili metalne spremnike za napitke s čepovima i poklopcima od plastike;</p> <p>(b) spremnike za napitke koji su namijenjeni i koji se upotrebljavaju za hranu za posebne medicinske potrebe, kako je definirana u članku 2. točki (g) Uredbe (EU) br. 609/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (3), koja je u tekućem stanju.</p>	<p>Pojašnjenje pojma “napitak” vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.</p> <p>Plastični ili kompozitni materijali koji uključuju plastične folije zabrtvljene na spremnike za napitke, boce za napitke i čaše za napitke smatraju se poklopcima.</p>

Uz poduzimanje mjera na razini država članica, Europska Komisija je također na temelju SUP Direktive inicirala postupak razvijanja usklađenih normi od strane Europskog odbora za standardizaciju¹⁵ na temelju kojih će se uspostaviti standardi za ambalažu spremnika za piće na razini Europske Unije koji udovoljavaju zahtjevima da se osigura pričvršćenost čepova i poklopca uz spremnike za piće za vrijeme predviđene uporabe spremnika.

¹⁵ Provedbena odluka Komisije C(2020) 7244 od 27. listopada 2020. “On a standardisation request to the European Committee for Standardisation as regards certain single-use plastic beverage containers with a capacity of up to three litres that have caps and lids made of plastic in support of Directive (EU) 2019/904 of the European Parliament and of the Council”

2.2.4. Obveza upotrebe reciklirane plastike te odvojenog sakupljanja (čl. 9. i čl. 6.)

U pogledu sljedećih proizvoda:

Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu F priloga direktive		
Naziv proizvoda	Kriteriji popisani SUP Direktivom	Bitna pojašnjenja iz Smjernica Komisije od 7. lipnja 2021.
Boce za napitke zapremine do tri litre, uključujući njihove čepove i poklopce	Bocama za napitke se ne smatraju: (a) staklene ili metalne boce za napitke s čepovima i poklopcima od plastike; (b) boce za napitke koje su namijenjene i koje se upotrebljavaju za hranu za posebne medicinske potrebe, kako je definirana u članku 2. točki (g) Uredbe (EU) br. 609/2013, koja je u tekućem stanju.	Na temelju UI (12) boce za napitke se smatraju potkategorijom spremnika za napitke pri čemu se bilo koja kompozitna ambalaže za napitke ne smatra bocom već spremnikom za napitke (poglavlje 4.5.3.).

svaka država članica osigurava:

(a) do 2025.:

- i. da je minimalno 77% takvih proizvoda odvojeno sakupljeno radi recikliranja, s obzirom na masu takvih proizvoda stavljenih na tržište u određenoj godini; te
- ii. da u slučajevima kada su proizvedeni od polietilen-tereftalata kao glavne sastavnice da isti sadržavaju najmanje 25 % reciklirane plastike, izračunano kao prosjek za sve takve proizvode stavljene na tržište na državnom području te države članice; te

(b) od 2029.:

- iii. da je minimalno 90% takvih proizvoda odvojeno sakupljeno radi recikliranja, s obzirom na masu takvih proizvoda stavljenih na tržište u određenoj godini;
- iv. da neovisno o vrsti plastike sadržavaju najmanje 30 % reciklirane plastike, izračunano kao prosjek za sve takve boce za napitke stavljene na tržište na državnom području te države članice.

Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu F Priloga stavljeni na tržište u državi članici mogu se smatrati jednakima količini otpada koji nastaje od takvih proizvoda, uključujući smeće koje se odbacuje u okoliš, u istoj godini u toj državi članici.

2.2.5. Obveze glede označavanja (čl. 7.)

Države članice u pogledu sljedećih proizvoda koji se stavljaju na tržište:

Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu D priloga direktive		
Naziv proizvoda	Kriteriji popisani SUP Direktivom	Bitna pojašnjenja iz Smjernica Komisije od 7. lipnja 2021.
1. Higijenski ulošci, tamponi i aplikatori za tampone	/	Za potrebe Direktive higijenski ulošci ne odnose se samo na uloške i pelene već i na dnevne uloške jer su ti proizvodi potkategorija higijenskih uložaka (poglavlje 4.9.1.)
2. Vlažne maramice, tj. prethodno ovlažene maramice za osobnu njegu i uporabu u domaćinstvu	/	/
3. Duhanski proizvodi s filtrom te filtri koji se stavljaju na tržište za uporabu u kombinaciji s duhanskim proizvodima	/	/
4. Čaše za napitke	/	Pojašnjenje pojma "napitak" vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.

osiguravaju da na ambalaži ili na samom proizvodu budu označeni vidljivom, čitljivom i neizbrisivom oznakom kojom se potrošače obavješćuje o sljedećim elementima: (a) odgovarajućim mogućnostima u pogledu gospodarenja otpadom za proizvod ili načinima zbrinjavanja otpada koje za taj proizvod treba izbjegavati, u skladu s hijerarhijom otpada; i (b) prisutnosti plastike u proizvodu te posljedičnom negativnom utjecaju koji na okoliš ima odbacivanje smeća ili drugo neodgovarajuće zbrinjavanje otpada od proizvoda; a sve u skladu s Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2020/2151 od 17. prosinca 2020. o utvrđivanju pravila o usklađenim specifikacijama za oznaku plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu navedenih u dijelu D Priloga Direktivi (EU) 2019/904 Europskog parlamenta i Vijeća o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš.¹⁶

¹⁶ Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/2151 od 17. prosinca 2020. o utvrđivanju pravila o usklađenim specifikacijama za oznaku plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu navedenih u dijelu D Priloga Direktivi (EU) 2019/904 Europskog parlamenta i Vijeća o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš

2.2.6. Mjere za podizanje svijesti (čl. 10.)

2.2.6.1. Sprječavanje odbacivanja smeća

SUP Direktiva zahtijeva od država članica da poduzimaju mjere za obavješćivanje potrošača i poticanje odgovornog ponašanja potrošača kako bi se postiglo smanjenje odbacivanja smeća od:

- 1) svih plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu navedenih u prilogu direktive;
- 2) proizvoda od oksorazgradive plastike; te
- 3) ribolovnih alata koji sadrži plastiku.

Takvim mjerama se ne bi smjelo poticati na uporabu plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu [(UI (28)].

2.2.6.2. Dostupnost alternativa te posljedice odbacivanja smeća

Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu G priloga direktive		
Naziv proizvoda	Kriteriji popisani SUP Direktivom	Bitna pojašnjenja iz Smjernica Komisije od 7. lipnja 2021.
1. Spremnici za hranu	Kriterije za "spremnik za hranu" vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.	Pojašnjenje "spremnika za hranu" vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.
2. Vrećice i omoti	Vrećice i omoti izrađeni od savitljivog materijala koji sadržavaju hranu namijenjenu konzumaciji izravno iz vrećice ili omota bez ikakve daljnje pripreme.	Pojašnjenje "pripreme" vidi u tablici u poglavlju 2.2.2. Npr. glavica salata u vrećici ili celer u omotu se ne smatra obuhvaćenim definicijom ovog proizvoda.
3. Spremnici za napitke zapremine do tri litre	Posude za tekućine zapremine do tri litre, kao što su boce za napitke, uključujući njihove čepove i poklopce, te višeslojna (kompozitna) ambalaža za napitke, uključujući njihove čepove i poklopce, ali ne i staklene ili metalne spremnike za napitke s čepovima i poklopcima od plastike;	Pojašnjenje pojma "napitak" vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.
4. Čaše za napitke, uključujući njihove čepove i poklopce	/	Pojašnjenje pojma "napitak" vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.
5. Duhanski proizvodi s filtrom te filtri koji se stavljaju na tržište za uporabu u kombinaciji s duhanskim proizvodima	/	/
6. Vlažne maramice, tj. prethodno ovlažene maramice za osobnu njegu i uporabu u domaćinstvu	/	/
7. Baloni, osim balona za industrijske ili druge profesionalne namjene i uporabe, koji se ne dijele potrošačima	/	/

8. Lagane plastične vrećice za nošenje	Čl. 3. st. 1. t. 1b. i 1c. Direktive 94/62/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 1994. o ambalaži i ambalažnom otpadu kako je izmijenjena i dopunjena do datuma stupanja na snagu SUP Direktive definiraju se "lagane plastične vrećice za nošenje" kao vrećice za nošenje s debljinom stijenke manjom od 50 mikrona te s ručkom ili bez ručke, izrađene od plastike koje se daju potrošačima na prodajnom mjestu robe ili proizvoda.	Direktivom su obuhvaćene sve lagane plastične vrećice za nošenje što uključuje i vrlo lagane plastične vrećice za nošenje (poglavlje 4.6.1.)
9. Higijenski ulošci, tamponi i aplikatori za tampone.	/	Vidi tablicu u poglavlju 2.2.5.

Države članice poduzimaju mjere za obavješćivanje korisnika ribolovnog alata koji sadržava plastiku te potrošača gorenavedenih proizvoda o:

- (a) dostupnosti alternativa koje se mogu ponovno upotrijebiti, sustavima za ponovnu uporabu i mogućnostima u pogledu gospodarenja otpadom, kao i o najboljim praksama dobrog gospodarenja otpadom;
- (b) posljedicama koje za okoliš, a posebno morski okoliš ima odbacivanje smeća u okoliš i drugo neodgovarajuće zbrinjavanje otpada od tih plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu i ribolovnog alata koji sadržava plastiku; te
- (c) posljedicama koje neodgovarajuće zbrinjavanje otpada od tih plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu ima za kanalizacijsku mrežu.

2.2.7. Uspostava sustava proširene odgovornosti proizvođača (čl. 8.)

Države članice su obvezne uspostaviti sustav proširene odgovornosti proizvođača za određene nenapunjene i napunjene plastične proizvode za jednokratnu uporabu koji su obuhvaćeni SUP Direktivom (vidi poglavlje 2.2.7.1.) i ribolovne alate koji sadržavaju plastiku, a sve u skladu s čl. 8. i 8.a Direktive 2008/98/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 19. studenog 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva i njenim izmjenama i dopunama važećim na dan stupanja na snagu SUP Direktive (dalje u tekstu: Direktiva o otpadu).

Uspostavom sustava proširene odgovornosti proizvođača (dalje u tekstu: POP) želi se osigurati da proizvođači onih proizvoda koji su obuhvaćeni takvim sustavom snose financijsku i/ili organizacijsku odgovornost za gospodarenje otpadom koji nastane od tog proizvoda (čl. 3. st. 1. t. 21. Direktive 2008/98/EZ o otpadu), odnosno određenim proizvođačima proizvoda se time nameće **dodatna, "proširena" odgovornost u domeni gospodarenja i sprječavanja nastanka otpada.**

Takvim sustavom se želi postići da proizvođači dobiju uvid u troškove čišćenja i raspolaganja otpadom koji je nastao od proizvoda koji je proizvođač stavio na tržište i ostale troškove **nužne za postizanje ciljeva učinkovitog gospodarenja i sprječavanja nastanka otpada** te da takve troškove izravno ili neizravno snosi i internalizira u okviru svojeg poslovanja. Osim što se time financijski i/ili organizacijski rasterećuju javna tijela koja su najčešće odgovorna za raspolaganje otpadom, također se stvara poticaj proizvođačima da osmišljavaju i dizajniraju

proizvode koji će duže trajati te kojima će se lakše raspolagati nakon njihove uporabe¹⁷, a sve kako bi se spriječio, suzbio ili kontrolirao štetan utjecaj koji životni ciklus proizvoda ima na okoliš ili ljudsko zdravlje.

POP može biti uspostavljen od država članica zakonodavnim ili drugim mjerama za sve proizvođače, odnosno **sve fizičke ili pravne osobe koje se profesionalno bave razvijanjem, proizvodnjom, preradom, obradom, prodajom ili uvozom proizvoda** (čl. 8. Direktive 2008/98/EZ o otpadu) te u tom slučaju POP mora biti usklađen sa zahtjevima iz čl. 8.a Direktive 2008/98/EZ o otpadu, a s krajnjim rokom za usklađivanje do 5. siječnja 2023. godine. Obveza uspostave POP-a¹⁸ je do donošenja SUP Direktive bila propisana za svu ambalažu (s krajnjim rokom za primjenu sustava do 31. prosinac 2024.)¹⁹, elektroničku i električnu opremu²⁰, baterije i akumulatora²¹ i otpadna vozila.²²

Stupanjem na snagu SUP Direktive obveza uspostave POP-a se propisuje i za određene nenapunjene i napunjene plastične proizvode za jednokratnu uporabu koji su obuhvaćeni SUP Direktivom i ribolovne alate koji sadržavaju plastiku s različitim rokovima do kada je potrebno primijeniti takve sustave (vidi tablice dolje), međutim za potrebe provedbe takve obveze propisala se i zasebna definicija proizvođača koja odstupa od one ponuđene u Direktivi o otpadu. Naime, POP se u okviru SUP Direktive mora primijeniti na svaku fizičku ili pravnu osobu koja se profesionalno bavi:

- proizvodnjom, punjenjem, prodajom ili uvozom predmetnih proizvoda neovisno o korištenoj prodajnoj tehnici, ako ima poslovni nastan u državi članici gdje iste stavlja na tržište; ili

- prodajom predmetnih proizvoda u drugoj državi članici od države članice ili treće države u kojoj osobe koje se bave prodajom imaju poslovni nastan, ako se prodaje privatnim kućanstvima ili korisnicima koji nisu privatna kućanstva putem ugovora na daljinu kako je isti definiran u čl. 2. st. 1. t. 7. Direktive 2011/83/EU²³; te

- isključujući pritom osobe koje obavljaju ribolovne aktivnosti kako su definirane u članku 4. točki 28. Uredbe (EU) br. 1380/2013.²⁴

Uvođenjem drugačije definicije proizvođača propustilo se izravno odrediti odgovornu osobu za ispunjenje obveza POP-a u pogledu proizvoda koji su stavljeni na tržište države članice od strane pravne osobe koja nema poslovni nastan u toj državi članici. Time se potencijalno otvara mogućnost da proizvođači s poslovnim nastanom u jednoj državi članici koji skladište svoje zalihe u drugoj državi članici putem zakupljenog skladišta kojim upravlja treća

¹⁷ Pouikli, K. - Concretising the role of extended producer responsibility in European Union waste law and policy through the lens of the circular economy. ERA Forum 20, 491–508 (2020). <https://doi.org/10.1007/s12027-020-00596-9> Objavljeno u online izdanju: 10. veljače 2020., Pristupljeno: 30. prosinca 2021., str. 4. i 5.

¹⁸ C. Sherrington, J. Papineschi, M. Hilton, A. Massie, P. Jones za konzultantsku tvrtku Eunomia, Study to Support Preparation of the Commission's Guidance for Extended Producer Responsibility Scheme, Report for DG Environment of the European Commission, travanj 2020., istraživanje dostupno na: <https://data.europa.eu/doi/10.2779/301067>, str. 1.

¹⁹ Direktiva 94/62/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 1994. o ambalaži i ambalažnom otpadu, uklj. sve izmjene i dopune

²⁰ Direktiva 2012/19/EU Europskog Parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi (OEEO), uklj. sve izmjene i dopune

²¹ Direktiva 2006/66/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 6. rujna 2006. o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima te stavljanju izvan snage Direktive 91/157/EEZ, uklj. sve izmjene i dopune

²² Direktiva 2000/53/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 18. rujna 2000. o o otpadnim vozilima, uklj. sve izmjene i dopune

²³ Direktiva 2011/83/EU Europskog Parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, uklj. sve izmjene i dopune

²⁴ Uredba (EU) br. 1380/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici, izmjeni uredaba Vijeća (EZ) br. 1954/2003 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 2371/2002 i (EZ) br. 639/2004 i Odluke Vijeća 2004/585/EZ

strana te koji potom iz tog skladišta prodaju tako skladištene proizvode distributerima na području takve druge države članice na taj način izbjegnu obveze POP-a iako efektivno stavljaju takve proizvode na tržište druge države članice. Istovremeno distributeri ili potrošači će također biti oslobođeni obveza POP-a s obzirom da isti nisu obuhvaćeni definicijom proizvođača.

Takva mogućnost može se otkloniti interpretacijom "poslovnog nastana" koja bi uključivala i prethodno opisanu situaciju, međutim umjesto ostavljanja definicije podložnom interpretaciji te u cilju izbjegavanja "free-rider" problema, prilikom provedbe SUP direktive države članice bi mogle slijediti primjer formulacije iz čl. 3. st. 1. t. f) podt. ii. Direktive o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi (OEEO)²⁵ te kao odgovornu osobu supsidijarno odrediti osobu koja "ima poslovni nastan u državi članici i na državnom području te države članice (...) preprodaje opremu koju su proizveli drugi dobavljači". Time bi se osiguralo da u slučajevima kada je proizvod stavljen na tržište države članice od strane pravne osobe koja nema poslovni nastan u toj državi članici odgovornosti i obveze u vezi POP-a preuzima ona osoba koja na području te države članice preprodaje proizvode obuhvaćene POP sustavom u okviru SUP Direktive.

Na tragu suzbijanja "free-rider" problema SUP Direktiva propisuje dodatne obveze državama članicama kojim se želi osigurati da sve osobe koje stavljaju na tržište proizvode za koje je propisana uspostava POP sustava sudjeluju u uspostavljenom sustavu bilo izravno ili neizravno putem imenovanog predstavnika time otklanjajući mogućnost da se pojedini proizvođači "provuku" bez snošenja financijske i/ili organizacijske odgovornosti za gospodarenjem otpada koji je nastao od njihovog proizvoda. Tako su države članice dužne osigurati sljedeće:

- ako **proizvođači koji stavljaju proizvode na tržište države članice nemaju poslovni nastan u toj državi članici**, tada se takvim proizvođačima mora dopustiti imenovanje osobe s poslovnim nastanom na području te države članice, a koja će obavljati ulogu ovlaštenog predstavnika za svrhe ispunjavanja obveza proizvođača u vezi sa sustavima POP-a na njezinu državnom području (čl. 8. st. 6.); te

- ako **proizvođač prodaje proizvode obuhvaćene POP-om u okviru SUP Direktive u državi članici u kojoj nema poslovni nastan** tada država članica u kojoj takav proizvođač ima nastan mora osigurati da proizvođač imenuje ovlaštenog predstavnika u toj drugoj državi članici, a koji će biti odgovoran za ispunjavanje obveza tog proizvođača na temelju SUP Direktive na državnom području te druge države članice (čl. 8. st. 7.).

Bitan dio učinkovitog sustava POP-a je određivanje kvantitativnih ili kvalitativnih ciljeva od strane država članica koji se žele ostvariti u domeni gospodarenja i sprječavanja nastanka otpada [vidi čl. 8.a st. 1. t. b) Direktive 2008/98/EZ o otpadu] budući da se s obzirom na ambicioznost ciljeva moraju poduzeti odgovarajuće mjere od strane proizvođača odnosno organizacija koje ostvaruju te ciljeve u ime proizvođača. Primjer takvog kvantitativnog cilja u SUP Direktivi koje su države članice obvezne postaviti, **a proizvođači ostvariti je smanjenje potrošnje spremnika za hranu i čaša za napitke (vidi poglavlje 2.2.2.), a u pogledu kojih se proizvoda mora uspostaviti sustav POP-a, dok bi kvalitativni cilj bio postizanje kontinuiranog smanjenja potrošnje navedenih proizvoda odnosno općenito smanjenje utjecaja proizvoda obuhvaćenih SUP direktivom na okoliš i ljudsko zdravlje.**

Neovisno o tome je li riječ o ciljevima koje su države članice obvezne postaviti na temelju prava EU ili ciljeve koje je država članica samostalno postavila, države članice prilikom uspostave sustava POP-a moraju osigurati "**jednako postupanje prema proizvođačima neovisno o podrijetlu ili veličini proizvoda, bez nametanja prekomjernog**

²⁵ Vidi bilj. 20.

regulatornog opterećenja za proizvođače, uključujući mala i srednja poduzeća, koji proizvode male količine proizvoda” [vidi čl. 8.a st. 1. t. d) Direktive 2008/98/EZ o otpadu].

To je naročito bitno prilikom određivanja financijskih doprinosa koji uplaćuju proizvođači na ime **snošenja troškova mjera koje se poduzimaju kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi, a koji se “utvrđuju na transparentan način među dotičnim subjektima”** te koji pritom ne smiju prekoračivati **“troškove koji su potrebni za troškovno učinkovito pružanje usluga gospodarenja otpadom”** [čl. 8.a st. 4. t. c) Direktive 2008/98/EZ o otpadu].

Takvim financijskim doprinosima se moraju pokriti troškovi određeni pravom EU u pogledu određenog proizvoda **obuhvaćenog sustavom POP-a**. To je slučaj i sa SUP Direktivom kojom su određeni troškovi koji se obvezno moraju moći pokriti u okviru sustava POP-a za proizvode navedene u nastavku.

2.2.7.1. Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu

Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu navedeni u dijelu E priloga direktive			
I. Kategorija			
Naziv proizvoda	Kriteriji popisani SUP Direktivom	Bitna pojašnjenja iz Smjernica Komisije od 7. lipnja 2021.	Rok do kojeg je potrebno primijeniti POP sustav
1. Spremnici za hranu	Kriterije za “spremnik za hranu” vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.	Pojašnjenje “spremnika za hranu” vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.	31. prosinac 2024., osim u pogledu sustava POP uspostavljenima prije 4. srpnja 2018.
2. Vrećice i omoti	Vidi tablicu u poglavlju 2.2.6.2.	Vidi tablicu u poglavlju 2.2.6.2.	
3. Spremnici za napitke zapremine do tri litre	Vidi tablicu u poglavlju 2.2.6.2.	Vidi tablicu u poglavlju 2.2.6.2.	
4. Čaše za napitke, uključujući njihove čepove i poklopce	/	Pojašnjenje pojma “napitak” vidi u tablici u poglavlju 2.2.2.	
5. Lagane plastične vrećice za nošenje	Vidi tablicu u poglavlju 2.2.6.2.	Vidi tablicu u poglavlju 2.2.6.2.	
II. Kategorija			
1. Vlažne maramice, tj. prethodno ovlažene maramice za osobnu njegu i uporabu u domaćinstvu	/	/	31. prosinac 2024., osim u pogledu sustava POP uspostavljenima prije 4. srpnja 2018.
2. Baloni, osim balona za industrijske ili druge profesionalne namjene i uporabe, koji se ne dijele potrošačima	/	/	
III. Kategorija			
Duhanski proizvodi s filtrom te filtri koji se stavljaju na tržište za uporabu u kombinaciji s duhanskim proizvodima	/	/	5. siječanj 2023.

Za navedene proizvode države članice su obvezne osigurati uspostavu sustava POP-a u okviru kojeg se mora

osigurati

da:

1) proizvođači proizvoda kategorije II. i III. kao minimum, a proizvođači proizvoda kategorije I. **povrh troškova određenih u okviru sustava POP uspostavljenih sukladno Direktivi o otpadu i Direktivi o ambalaži i ambalažnom otpadu²⁶** pokrivaju:

(a) **troškove mjera za podizanje svijesti navedenih u SUP Direktivi u vezi s tim proizvodima;**

(b) **troškove čišćenja nepropisno odbačenog otpada** od tih proizvoda, a koje čišćenje provode **tijela javnih vlasti ili treće strane u njihovo ime te naknadnog prijevoza i obrade tog smeća;**

(c) **troškove prikupljanja podataka i izvješćivanja** u skladu s člankom 8.a Direktive 2008/98/EZ o otpadu; te

2) uz navedeno pod 1) proizvođači proizvoda kategorija I. i III. pokrivaju **troškove skupljanja otpada** od tih proizvoda koji su odbačeni u javnim sustavima skupljanja otpada, uključujući infrastrukturu i njezino funkcioniranje, te naknadnog prijevoza i obrade tog otpada.

Pritom su Direktivom o otpadu specifično određeni sljedeći troškovi koji se moraju pokriti financijskim doprinosima²⁷:

— **troškovi odvojenog skupljanja otpada i njegova naknadnog prijevoza te obrade,** uključujući obradu potrebnu za ispunjavanje ciljeva EU-e u području gospodarenja otpadom, i troškove potrebne za ispunjavanje drugih ciljeva određenih u području gospodarenja otpadom i relevantnih za sustava POP-a, uzimajući u obzir prihode od ponovne uporabe, od prodaje sekundarnih sirovina od njihovih proizvoda i od nepreuzetih naknada od pologa; te

— **troškovi pružanja odgovarajućih informacija posjednicima otpada i troškovi prikupljanja podataka i izvješćivanja** u skladu s čl. 8.a Direktive 2008/98/EZ o otpadu.

Direktivom o ambalaži i ambalažnom otpadu ne propisuju se izravno troškovi koji se obvezno moraju pokriti u okviru sustava POP-a uspostavljenog za ambalažu, međutim bitno je napomenuti da **osim troškova određenih pravom EU u pogledu određenog proizvoda obuhvaćenog sustavom POP-a države članice mogu određivati dodatne troškove koji će proizvođači snositi pod uvjetom da su ti troškovi nužni za poduzimanje mjera kojima se ostvaruju zadani ciljevi** te da su isti određeni sukladno čl. 8.a Direktive 2008/98/EZ o otpadu.

SUP Direktivom se posebno izdvajaju filtri za duhanske proizvode koji sadržavaju plastiku budući da su isti drugi po učestalosti plastični predmeti za jednokratnu uporabu koje se pronalazi na plažama Unije. Direktivom se naročito želi potaknuti **razvoj održivih alternativa takvim proizvodima te poduzimanje širokog raspona mjera usmjerenih ka smanjenju odbacivanja takvog otpada u okoliš** [UI (16)]. Kao primjer takve mjere SUP direktiva navodi uspostavu **posebne infrastrukture za skupljanje otpada od tih proizvoda,** kao što su **odgovarajući spremnici za otpad** na mjestima na kojima se uobičajeno najviše smeća odbacuje u okoliš (čl. 8. st. 3. podst. 2.).

²⁶ Vidi bilj. 19

²⁷ Kao izuzetak, određenje troškova koji se moraju pokriti iz financijskih doprinosa se ne primjenjuje na sustave POP-a za vozila, baterije i akumulatorne te električnu i elektroničku opremu.

2.2.7.2. Ribolovni alat koji sadržava plastiku

Za ribolovni alat koji sadržava plastiku države članice su obvezne osigurati uspostavu sustava POP-a u okviru kojeg se mora:

- 1) osigurati da proizvođači ribolovnog alata koji sadržava plastiku pokrivaju sljedeće troškove:
 - (a) **troškove odvojenog skupljanja** otpadnog ribolovnog alata koji sadržava plastiku i koji je isporučen primjerenim lučkim uređajima za prihvat u skladu s Direktivom (EU) 2019/883²⁸ ili drugim istovrijednim sustavima za skupljanje koji nisu obuhvaćeni područjem primjene te direktive, kao i troškove njegova naknadnog prijevoza i obrade; i
 - (b) troškove mjera za podizanje svijesti navedenih u SUP Direktivi koje se odnose na ribolovni alat koji sadržava plastiku; te
- 2) uspostaviti nacionalnu minimalnu godišnju stopu skupljanja otpadnog ribolovnog alata koji sadržava plastiku namijenjenu recikliranju, ali samo u slučaju kada država članica ima morske vode.

U vezi sustava POP-a za ribolovni alat koji sadržava plastiku, direktivom se prepoznalo, a s obzirom na načelo proporcionalnosti, da “ribare i obrtnike koji izrađuju ribolovni alat koji sadržava plastiku ne bi trebalo smatrati proizvođačem” [UI (25)] zbog čega se osobe koje se bave ribolovnom aktivnošću izričito izuzima iz obveza propisanih u okviru sustava POP-a.

Države članice su bile obvezne uspostaviti sustav POP-a do 3. srpnja 2021., međutim krajnji rok primjene sustava je 31. prosinac 2024. osim u pogledu sustava POP-a uspostavljenima prije 4. srpnja 2018.

Države članice su također obvezne uspostaviti **nadzor nad ribolovnim alatom koji sadržava plastiku a koji je stavljen na tržište te nad skupljenim otpadnim ribolovnim alatom koji sadržava plastiku te o tome izvijestiti Europsku Komisiju** koja će potom uspostaviti kvantitativne ciljeve za sakupljanje takvog otpada na razini EU.

Europska Komisija je također inicirala postupak razvijanja usklađenih normi od strane Europskog odbora za standardizaciju na temelju kojih će se uspostaviti standardi u vezi s kružnim dizajnom ribolovnog alata kako bi se potaknula priprema za ponovnu uporabu alata i olakšala mogućnost njegova recikliranja na kraju životnog vijeka.²⁹

²⁸ Direktiva (EU) 2019/883 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o lučkim uređajima za prihvat isporuke broskog otpada, izmjeni Direktive 2010/65/EU i stavljanju izvan snage Direktive 2000/59/EZ

²⁹ Provedbena odluka Komisije C(2021) 739 od 10. veljače 2021. “On a standardization request to the European Committee for Standardisation as regards circular design of fishing gear in support of Directive (EU) 2019/904”

3. Provedba SUP Direktive u Hrvatskoj

3.1. Postojeće stanje

3.1.1. Postojeće stanje gospodarenja plastičnog otpada

Gospodarenje plastičnim otpadom u Hrvatskoj je pretežno temeljeno na sustavu povrata ambalaže te sustavu POP-a uspostavljenog za ambalažu, a u okviru kojeg Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (dalje u tekstu: Fond), pravna osoba s javnim ovlastima osnovana od strane države, obavlja ključnu ulogu u poduzimanju mjera kako bi se ispunili ciljevi zadani u okviru sustava POP-a.

Budući da ne postoje podaci o plastičnim proizvodima koji su obuhvaćeni SUP direktivom te s obzirom na to da se značajan dio proizvoda obuhvaćenih SUP direktivom može svrstati pod pojam ambalaže kako je ista definirana Direktivom o ambalaži i ambalažnom otpadu, najbolji uvid u postojeće stanje daju nam podaci o ambalaži o kojima izvještava Zavoda za zaštitu okoliša i prirode (Zavod) uspostavljen pri Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR) i EUROSTAT te podaci o plastici i plastičnoj ambalaži koji se mogu pronaći u javnom Registru onečišćavanja okoliša (ROO)³⁰.

Podaci na temelju izvještaja Zavoda za zaštitu okoliša i prirode i EUROSTAT-a					
Godina	2015. ³¹	2016. ³²	2017. ³³	2018. ³⁴	2019. ³⁵
Plastična ambalaža stavljena na tržište	51,959	54,744	60,582	63,747	68,167
Sakupljena plastična ambalaža	24,856	23,180	24,124	26,038	26,881
Reciklirana (materijalno oporabljena) plastična ambalaža	24,260 ili 24.072 ³⁶	22,314	22,588	23,587	24,368
Stopa recikliranja	46.69% ili 46.33%	40.76%	37.29%	37%	35.75%
Stop recikliranja (EUROSTAT)	46.3%	41.1%	37.3%	37.3%	35.7%
Stopa recikliranja EU-27	40.5%	42.4%	41.7%	41.4%	41%

Na temelju podataka iznesenih u izvještajima Zavoda za zaštitu okoliša i prirode koji se temelje na podacima zaprimljenim od Fonda može se primijetiti kako u razdoblju od 2015. do 2019. Hrvatska ispunjava pojedinačni cilj za recikliranje plastičnog materijala iz otpadne ambalaže utvrđen u Direktivi o ambalaži i ambalažnom otpadu te na temelju podataka EUROSTAT-a da je ispod prosjeka stope recikliranja 27 država članice EU.

³⁰ Izvješća se mogu pronaći na <http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/otpad-registri-oneciscavanja-i-ostali-sektorski-privrednici/gospodarenje-otpadom-0>, dok se registru može pristupiti na adresi: www.roo.azo.hr

³¹ Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP), Pregled podataka za posebne kategorije otpada za razdoblje od 2008 do 2015. godine (Ambalažni otpad, Otpadna motorna i jestiva ulja, Električni i elektronički otpad, Otpadne baterije i akumulatori), Zagreb, prosinac 2016.

³² HAOP, Izvješće o gospodarenju otpadnom ambalažom za razdoblje od 2016. godine, prosinac 2017.

³³ Ministarstvo, Izvješće o gospodarenju otpadnom ambalažom u Republici Hrvatskoj u 2017. godini, Zagreb, lipanj 2019.

³⁴ Ministarstvo, Gospodarenje ambalažom i ambalažnim otpadom u 2018. godini – privremeno izvješće,

³⁵ Ministarstvo, Izvješće o gospodarenju otpadnom ambalažom u Republici Hrvatskoj u 2019. godini, Zagreb, ožujak 2021.

³⁶ Vidi bilj. 31, podatak na str. 10 u odnosu na podatak na str. 6.

Pojedinačni ciljevi za recikliranje plastičnog materijala iz otpadna ambalaže	
Rok za postizanje cilja	Postotak masenog udjela recikliranog plastičnog materijala od ukupne količine nastale otpadne ambalaže od plastičnog materijala ili ambalaže stavljene na tržište u jednoj godini
31. prosinac 2008.	22.5% (računajući isključivo materijal koji je recikliran natrag u plastiku)
31. prosinac 2025.	50%
31. prosinac 2030.	55%

Međutim, također su vidljive određene manje nepodudaranosti koje proizlaze iz istog seta podataka. Tako se primjerice u 2015. godini u istom izvještaju navode dva različita iznosa ukupne količine reciklirane otpadne ambalaže od plastike, u 2016. godini stopa recikliranja izvedena iz podataka o izvještaju nije podudarna sa stopom recikliranja navedenom u EUROSTAT bazi podataka³⁷, dok je za 2018. godinu dostupno samo privremeno izvješće koje sadrži suženiji set podataka.

U pogledu iznesenih podataka također postoji mogućnost da ne odražavaju referentne dijelove na temelju kojih bi se stopa recikliranja trebala obračunavati. Naime, iako se na temelju definicije recikliranja u čl. 4. st. 1. t. 51. ZOGO-a sukladno Direktivi o otpadu **izričito izuzelo materijale nastale recikliranjem koji se koriste za gorivo ili materijal za zatrpavanje**, čl. 4. st. 1. t. 20. Pravilnika o ambalaži i otpadnoj ambalaži (NN 088/2015, 078/2016, 116/2017, 014/2020, 144/2020) se izričito izuzela samo energetska uporaba, ali ne i materijali (nastali recikliranjem) koji se koriste za gorivo ili materijal za zatrpavanje. Izvještaji pritom koriste pojam recikliranja i materijalne uporabe definirane tako da uključuje *“svaki postupak uporabe koji ne uključuje energetska uporabu i preradu u materijale koji će se koristiti kao gorivo”* (čl. 4. st. 1. t. 19. ZOGO-a) kao istoznačnice iz čega se može zaključiti da je prerada u materijale koji će se koristiti kao goriva izuzeta iz podataka o stopi recikliranja.

Države članice bi trebale osigurati da se prilikom obračuna napretka prema ostvarenju ciljeva za recikliranje ni u kojem slučaju ne računavaju podaci koji se odnose na **materijal koji je prestao biti otpad, a koji je namijenjen upotrebi kao gorivo ili drugo sredstvo za proizvodnju energije, ili materijal koji će se spaljivati, nasipavati ili odlagati** (čl. 6.a st. 5.). Stoga je bitno **uspostaviti mehanizme na temelju kojih će se osigurati da obrađivači ugovoreni radi ispunjavanja ciljeva ne upotrebljavaju materijal nastao recikliranjem plastike kao gorivo ili drugo sredstvo za proizvodnju energije** te da se u službenim podacima jasno i nedvojbeno iskazuju podaci koji se odnose na recikliranje.

Pouzdanost u izračunatu stopa recikliranja dodatno narušava činjenica da je Ministarstvo svjesno kako je prema dodatnim izvorima podataka **“količina prazne ambalaže stavljene na tržište RH gotovo dvostruko veća od registriranih količina stavljenih na tržište kroz sustav FZOEU”**.³⁸ Naime, Hrvatska obračunava stopu recikliranja na temelju količine ambalaže stavljene na tržište u jednoj godini. **Ako bi se prethodni navod uzeo u obzir stopa recikliranja za 2019. bi iznosila 17.87% čime ne bi ispunio trenutni cilj za recikliranje plastičnog materijala iz otpadne ambalaže.**

Drugi korisni izvor podataka za dobivanje uvida u postojeće stanje su podaci koje su u dostupni u ROO-a, a koji vodi Ministarstvo zaštite okoliša i energetike³⁹ na temelju podataka dobivenih od sakupljača i obrađivača otpada.

³⁷ Recycling rates of packaging waste for monitoring compliance with policy targets, by type of packaging (env_waspacr), objavljeno: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/waste/data/database>, pristupljeno: 15. prosinca 2021.

³⁸ Odluka o donošenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine (NN 3/2017), poglavlje 3.2.3. PGO-a

³⁹ Do 2019. godine ROO je vodila Hrvatska agencija za okoliš i prirodu koja se tada pripojila ministarstvu.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

Potrebno je naznačiti da iako Zavod također izvještava o podacima dostupnim u ROO-u, podaci dostupni u ROO-u ne odgovaraju izvještavanim podacima što se potencijalno može pripisati korištenjem drugačije metodologije odnosno povezivanje s drugim podacima koji omogućuju uklanjanje dvostrukih podataka o istom otpadu i sl. S obzirom na to da ista nije opisana u samom izvješću nije moguće zaključiti zašto dolazi do odudaranja od sljedećih podataka.

Podaci na temelju podataka iz ROO-a				
Godina	Količina sakupljene otpadne plastične ambalaže ⁴⁰ u tonama (t):	Količina sakupljene plastike ⁴¹ (isključujući otpadnu plastičnu ambalažu) u tonama (t):	Količina reciklirane (R3) otpadne plastične ambalaže u tonama (t):	Količina reciklirane (R3) plastike (isključujući otpadnu plastičnu ambalažu) u tonama (t):
2017.	63,421.19	12,303.71	44,395.78	1,576.61
2018.	69,327.19	19,487.46	36,097.79	1,496.67
2019.	96,368.32	20,431.19	35,917.66	2,121.75

Uvidom u podatke iz ROO-a može se zaključiti kako postoji značajan nesrazmjer između podataka dobivenih od Fonda u okviru sustava POP-a za ambalažu i podataka dobivenih izravno od sakupljača i obrađivača otpada. **Količina sakupljene plastične otpadne ambalaže je oko 2.5-3.5 puta veća od one prijavljene u okviru Fond-a**, dok je **količina reciklirane otpadne plastične ambalaže veća za oko 1.5 do 2 puta** ovisno o godini.

Kao razlog tome se u izvješćima navodi da *“dio subjekata koji imaju dozvolu za gospodarenje ambalažnim otpadom ne djeluju unutar sustava FZOEU tj. nemaju važeći ugovor s FZOEU”*, međutim uvidom u podatke osoba koje se u najvećem obujmu bave sakupljanjem i recikliranjem otpadne ambalaže od kojih većina ima važeći ugovor s Fondom (vidi tablicu br. 1 Dodatka II. – Podaci o postojećem stanju gospodarenja plastike i plastične otpadne ambalaže) ukazuju **kako i u tom dijelu postoje nepodudarnosti između dviju baza podataka koje nisu na odgovarajući način objašnjene.**

Neovisno o potencijalnim nedostacima koji su prethodno izneseni na temelju trenutno dostupnih podataka od Fonda vidljivo je da **porastom količine plastične ambalaže stavljene na tržište stopa recikliranja otpadne plastične ambalaže se smanjuje**, dok se na temelju podataka iz ROO-a uočava **zabrinjavajući trend smanjenja ukupne količine recikliranja otpadne plastične ambalaže pogotovo imajući na umu da je u 2019. godini minimalno 7.639,3 t otpadne plastične ambalaže uvezeno u Hrvatsku⁴² te na općeniti trend porasta prekograničnog prometa plastičnim otpadom (vidi tablicu br. 3. i 4. Dodatka II.).** Takve trendove bi trebalo preokrenuti u okviru provedbe SUP direktive provedbom ambicioznih mjera kojima će se primarno spriječiti nastanak otpada od plastike koji nije reciklabilan te bilo kojeg otpada u pogledu kojeg ne postoje jasne i učinkovite mjere kojima se minimalizira utjecaj otpada na okoliš i ljudsko zdravlje.

⁴⁰ Ukupna količina sakupljene otpadne ambalaže dobivena je na temelju podataka o plastičnoj ambalaži (ključni broj: 15 01 02) sadržanih u tablicama: Sakupljanje komunalnog otpada, Sakupljanje otpada (isključuje komunalni otpad) te Reciklažna dvorišta/mobilna reciklažna dvorišta/trgovci otpada na malo.

⁴¹ Plastika uključuje sljedeće nazive otpada koji su sakupljači i obrađivači prijavili u ROO: otpadna plastika, plastika te plastika (isključujući ambalažu).

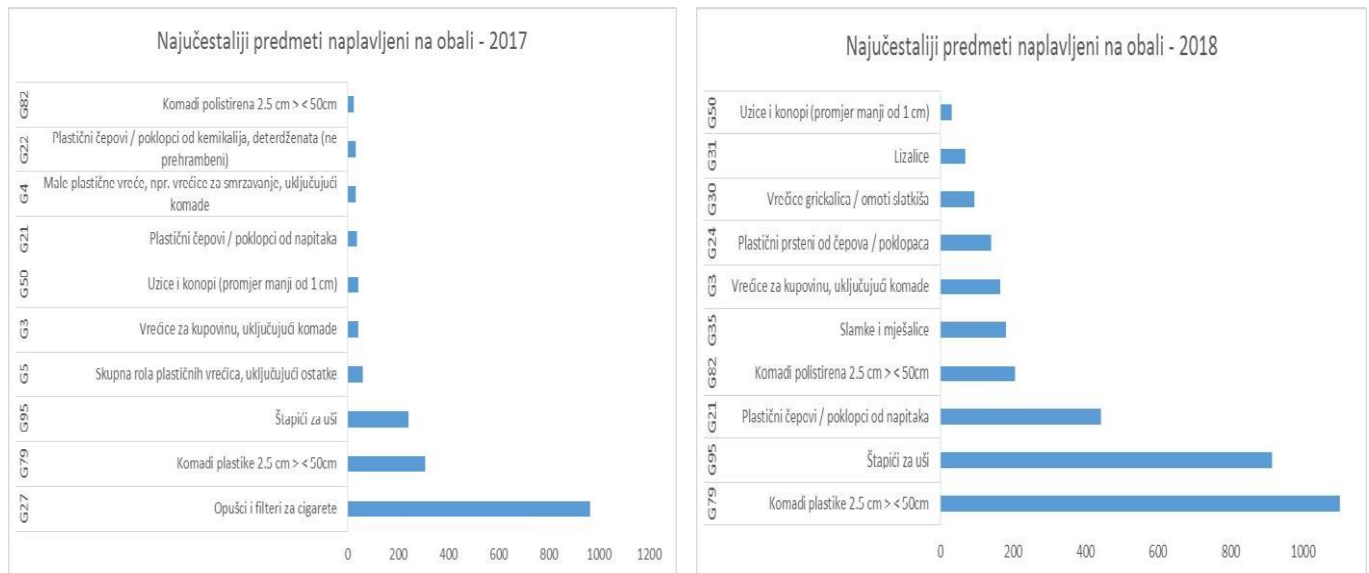
⁴² Izvješće o podacima iz Registra onečišćavanja okoliša za 2019. godinu, str. 62.

Na probleme u postojećim sustavima POP-a upućuje i Ministarstvo koje navodi da stagniranje odnosno vrlo blagi rast sakupljenih količina otpada od 2015. godine nadalje **ukazuje na stabilizaciju i dostizanje maksimuma u okviru postojećih organizacija sustava** te da **“s obzirom na povećanje generalne potrošnje i pretežnog rasta količina nastalog otpada u navedenim kategorijama, uz istovremeno podizanje ciljeva sakupljanja i obrade nužno je unaprijediti i optimizirati sustave gospodarenja posebnim kategorijama otpada, posebice u dijelu sakupljanja i predobrade.”**⁴³

3.1.2. Postojeće stanje morskog otpada

S obzirom na to da je SUP Direktiva donesena na temelju spoznaja o vrstama i količini morskog smeća pronađenog na plažama u nastavku se iznose trenutno dostupni podaci o morskome otpadu na području Hrvatske. U Hrvatskoj se sa sustavnim praćenjem morskog otpada krenulo od 2017. godine, a kojim se obuhvaća otpad naplavljen na plažama, plutajući otpad na površini mora, potonuli otpad na morskome dnu te mikrootpad/mikroplastika duž obale u pješčanom sedimentu na plažama, površini mora i u probavnom traktu riba. Program praćenja provodi se u okviru djelokruga rada Referentnog centra za more kojega čine Institut za oceanografiju i ribarstvo iz Splita i Institut Ruđer Bošković iz Zagreba za razdoblje od 1. studenoga 2018. do 31. listopada 2024. godine⁴⁴.

U 2017. i 2018. godini praćenje morskog otpada naplavljenog na plažama se obavljalo na području 3 postaja srednjeg i južnog Jadrana (Nin, Prapatna i Stončica) te se od ukupno analiziranog morskog otpada naplavljenog na plažama utvrdilo da plastika čini 95,02% u 2017. te 97% u 2018. od ukupno zabilježenih predmeta pritom najučestaliji predmeti krutog otpada zabilježeni tijekom praćenja su sljedeći:⁴⁵

⁴³ Odluka o donošenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 003/2017, 001/2022), poglavlje 3.2.5 “Posebne kategorije otpada”

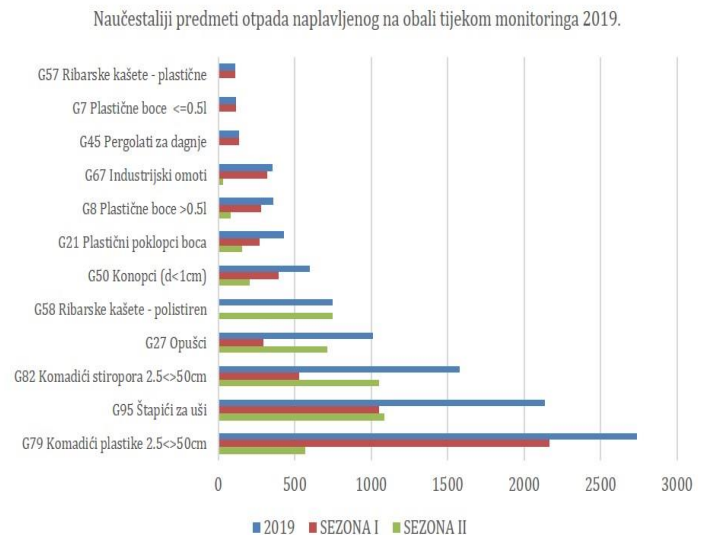
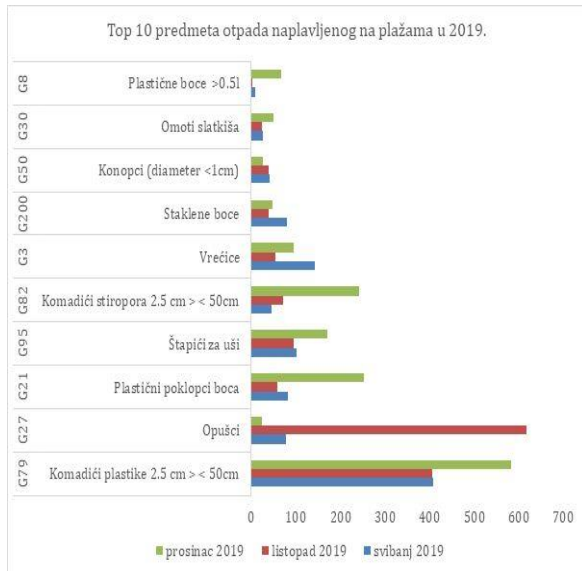
⁴⁴ Plan gospodarenja morskim otpadom, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zagreb, svibanj 2020., str. 6. i 7.

⁴⁵ Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, rujna, 2019., objavljena:

https://mingor.gov.hr/UserDocImages/Uprava_vodnoga_gospodarstva_i_zast_mora/Strategija_upravljanja_morem/Izvjescje_Azuriranje_dok_Strategije_2019.pdf, pristupljeno: 3. siječnja 2022., str. 194. i 195.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

U 2019. godine obavljena su 3 terenska izlaska na području 10 postaja srednjeg i južnog Jadrana te 2 terenska izlaska na području 4 postaja sjevernog Jadrana te se od ukupno analiziranog morskog otpada naplavljenog na plažama utvrdilo da plastika čini 89.9% na sjevernom Jadranu te 87.95% na srednjem i južnom Jadranu od ukupno pronađenih predmeta. Najučestaliji predmeti otpada naplavljenog na plažama u 2019. godini mogu se pronaći u sljedećim tablicama⁴⁶:

Deset najučestalijih predmeta krutog otpada naplavljenog na obali srednjeg i južnog Jadrana (lijevo) i sjevernog Jadrana (desno) zabilježenih tijekom monitoringa 2019. godine.

U pogledu plutajućeg otpada⁴⁷, istraživanja su se u 2017. i 2018. obavljala na području lokacija Hvarski kanal, Mljet i Dugi otok te se od ukupno analiziranog morskog plutajućeg otpada utvrdilo da plastika čini 94% od ukupno zabilježenih predmeta krupnog otpada u površinskom sloju vodenog stupca pritom najučestaliji predmeti su sljedeći:

⁴⁶ Tablice i podaci preuzeti sa stranice: baltazar.izor.hr/azopub/bindex, pristupljeno: 5. siječnja 2022.

⁴⁷ Vidi bilj. 45, str. 204.

Iako je riječ o oskudnim podacima s obzirom na nepostojanje prethodne baze sustavnih podataka te manjem obujmu uzorkovanja i analiza u 2017. i 2018. godini⁴⁸, vidljivo je kako otpad od proizvoda obuhvaćenih SUP Direktivom čini većinu morskog otpada naplavljenog na području hrvatskih plaža. Navedenim podacima bi se trebalo služiti prilikom osmišljavanja i propisivanja mjera u okviru provedbe SUP Direktive, a s ciljem smanjenja i sprječavanja nastanka najučestalijih predmeta krutog otpada naplavljenog na hrvatskoj obali.

3.2. Mjere poduzete u Hrvatskoj s osvrtom na mjere drugih država članica

U trenutku pisanja ovog rada najznačajniji korak koji je Hrvatska napravila u okviru provedbe SUP Direktive jest donošenje novog Zakona o gospodarenju otpadom (NN 84/2021). Novim zakonom su usvojene zabrane stavljanja na tržište proizvoda koji su obuhvaćeni SUP Direktivom, propisane osnove za uspostavu proširene odgovornosti proizvođača za plastične proizvode od jednokratne plastike te ribolovne alate koji sadrže plastiku te su uvedene izmjena sustava gospodarenja otpadom i sprječavanja nastanka otpada od kojih su najbitnije popisane u Dodatak III. - Najbitnije izmjene sustava gospodarenja otpadom uvedene novim Zakonom o gospodarenju otpada (NN 84/2021).

Međutim, u zakonu su izostale konkretne mjere na temelju kojih bi se trebali ostvariti ciljevi SUP Direktive. **Iste bi trebale biti propisane do 31. srpnja 2022. (čl. 185. st. 1. ZGO-a) na temelju Pravilnika o ambalaži i otpadnoj ambalaži, plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu i ribolovnom alatu koji sadrži plastiku te Uredbe o godišnjoj stopi sakupljanja ribolovnog alata koji sadrži plastiku, naknadi gospodarenja otpada i načinu izračuna naknade gospodarenja otpada. Do donošenja navedenih podzakonskih propisa, primjenjuju se podzakonski propisi koji su bili doneseni na temelju Zakona o održivom gospodarenju otpada,** a koji su zajedno sa ostalim važećim propisima relevantnima za sustav gospodarenja otpada popisani u Dodatak 1. - **Pregled hrvatskih propisa kojim se uređuje gospodarenje otpada.**

S obzirom da Hrvatska još nije usvojila konkretne mjere, u nastavku se analizira u kojoj mjeri je pojedini dio SUP Direktive proveden s osvrtom na mjere koje su pojedine države članice EU već poduzele ili planiraju poduzeti u okviru provedbe SUP Direktive, a s ciljem da iste posluže kao referentna točka za sastavljanje i donošenje mjera koje će Hrvatska propisati u okviru gore navedenih podzakonskih propisa.

Ostali bitni dokumenti na temelju kojih se utvrđuje politika i usmjerenje sustava gospodarenja otpadom i sprječavanja nastanka otpada su strateški i planski dokumenti. Stoga se također analiziraju Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (uključujući i Plan sprječavanja nastanka otpada) te Plan gospodarenja morskim otpadom.

⁴⁸ Vidi bilj. 45, str. 193.

3.2.1. Donošenje Zakona o gospodarenju otpadom (NN 84/2021)

Hrvatska je povodom usklađenja sa SUP Direktivom te s drugim direktivama u vezi otpada 16. srpnja 2021. donijela novi Zakon o gospodarenju otpadom (NN 84/2021) koji je stupio na snagu 31. srpnja 2021. godine. Hrvatska je time zakasnila s usklađenjem nacionalnih propisa sa SUP Direktivom koje je na temelju čl. 17. st. 1. SUP Direktive trebalo biti zgotovljeno do 3. srpnja 2021. Hrvatska u tome nije sama s obzirom da je više od deset država članica EU zapela u zakašnjenje u pogledu usklađenja sa SUP Direktivom od kojih neke još uvijek nisu donijele potrebne izmjene i dopune.⁴⁹

Izradi novog zakona, umjesto izmjena i dopuna dotadašnjeg Zakona o održivom gospodarenju otpada (NN 94/13, NN 73/17, NN 14/19, NN 98/19), pristupilo se radi primjene čl. 48. st. 4. Jedinstvenih metodološko-nomotehničkih pravila za izradu akata koje donosi Hrvatski sabor (NN 074/2015) kojim se propisuje da u slučajevima kada se propis mijenja ili dopunjava više puta tada je potrebno pristupiti donošenju novog propisa i to u pravilu nakon treće izmjene ili dopune. Za područje gospodarenja otpada koncept izmjena i dopuna postojećih propisa bi potencijalno više odgovarao nego li donošenje novog propisa sukladno propisanom pravilu.

Gospodarenje otpada je sustav koji se kontinuirano razvija bilo izmjenama i dopunama postojećih ili uspostavljanjem novih instituta, ali struktura tog sustava u vidu osnovnih načela, pojmovnih određenja, hijerarhije gospodarenja otpadom, relevantnih dionika i djelatnosti gospodarenja otpada se ne mijenja zbog čega bi detaljno obrazložene izmjene i dopune kojima se ne zadire u strukturu sustava i propisa omogućavale lakše praćenje politike gospodarenja otpada te bržu prilagodbu istima, a istovremeno pružale određenu sigurnost za sve dionike sustava od kojih se ambiciozno očekuje preobrat u potrošačkom ponašanju i načinima obavljanja pojedinih djelatnosti te inovativnost i razvoj održivih proizvoda.

Stupanjem na snagu ZGO-a prestao je važiti dotadašnji Zakon o održivom gospodarenju otpada (NN 94/13, NN 73/17, NN 14/19, NN 98/19) [dalje u tekstu: ZOGO] te su njime unesene brojne izmjene u odnosu na uređenje koje se propisivalo ZOGO-om od kojih se najbitnije, povrh izmjena donesenih zbog provedbe SUP direktive, mogu pronaći u Dodatku III. - Najbitnije izmjene sustava gospodarenja otpadom uvedene novim Zakonom o gospodarenju otpada (NN 84/2021).

U okviru provedbe SUP Direktive značajan dio direktive je doslovno preuzet te se tako istovjetni tekst članaka direktive može pronaći u člancima ZGO-a. To se pogotovo odnosi na preuzimanje ciljeva direktive te definicija koje su od riječi do riječi preuzete u hrvatsko zakonodavstvo.

Izuzetak od navedenog predstavlja definicija "ambalaže" koja je u SUP Direktivi definirana istovjetno definiciji koja se nalazi u Direktivi 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu. U hrvatskom zakonodavstvu ambalaža je prethodno bila definirana isključivo u Pravilniku o ambalaži i ambalažnom proizvodu (NN 088/2015, 078/2016, 116/2017, 014/2020, 144/2020) [dalje u tekstu: Pravilnik], dok je sada također definirana i u ZGO-u na način kojim se obveze i odgovornosti propisane ZGO-om, uključujući i one uspostavljene u okviru provedbe SUP Direktive, mogu potencijalno odnositi na širi skup proizvoda od onih obuhvaćenih Pravilnikom, SUP Direktivom te Direktivom 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu (vidi više Dodatak III.). S obzirom da je riječ o vjerojatnoj omašci zakonodavca isto bi se trebalo izmijeniti prilikom sljedeće izmjene i dopune ZGO-a.

⁴⁹ Bugarska, Rumunjska, Češka, Italija, Cipar, Finska, Portugal, Slovenija i Španjolska su među državama koje su u zakašnjenje od kojih neke kao npr. Španjolska tek trebaju donijeti odgovarajuće propise.

Svi proizvodi koji su obuhvaćeni SUP Direktivom su također definirani na istovjetni način u ZGO-u pa se tako i identični popis obuhvaćanih plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu nalazi u Dodatku III. ZGO-a “Necjeloviti popisi plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu”. Za razliku od Hrvatske, predmet mjera SUP Direktive u drugim državama članicama nije identičan kao u SUP Direktivi ovisno o tome jesu li se države članice opredijelile za proširenje obuhvata (vidi poglavlje 3.2.1.2.)⁵⁰ ili višestrukog spornog ograničenja obuhvata⁵¹.

U nastavku se analizira u kojoj mjeri je pojedini dio SUP Direktive proveden s osvrtnom na mjere koje su pojedine države članice EU već poduzele ili planiraju poduzeti u okviru provedbe SUP Direktive, a s ciljem da iste posluže kao referentna točka za sastavljanje i donošenje mjera koje će Hrvatska propisati u okviru gore navedenih podzakonskih propisa.

3.2.1.1. Mjere ambicioznog i trajnog smanjenja potrošnje čaša za napitke i spremnika za hranu

Hrvatska nije poduzela mjere ambicioznog i trajnog smanjenja potrošnje čaša za napitke (uključujući njihove čepove i poklopce) i spremnika za hranu koji su obuhvaćeni SUP Direktivom, a koje su se morale poduzeti najkasnije do 3. srpnja 2021. godine.

Iako se čl. 56. st. 3. ZGO-a odredila općenita obveza postizanja mjerljivog kvantitativnog smanjenje potrošnje navedenih proizvoda do 2026. u usporedbi s 2022. godinom te je na temelju čl. 181. st. 3. ZGO-a Ministarstvo bilo obvezno 31. srpnja 2021. pripremiti, dostaviti Europskoj Komisiji i staviti na raspolaganje javnosti opis mjera za postizanje navedenog, Hrvatska nije ispunila niti jednu obvezu koja se odnosi na ovu mjeru (vidi više poglavlje 2.2.1.), a propisivanje konkretnih mjera se očekuje u okviru “Pravilnika o ambalaži i otpadnoj ambalaži, plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu i ribolovnom alatu koji sadrži plastiku” koji je trenutno u postupku usklađivanja.⁵²

U nedostatku konkretnih mjera propisanih zakonom, u nastavku se iznose raznovrsne mjere koje su pojedine države članice usvojile ili namjeravaju usvojiti u okviru provedbe ove mjere ambicioznog i trajnog smanjenja potrošnje, a koje mogu poslužiti kao referentna točka prilikom izrade gorenavedenog Pravilnika.

⁵⁰ Švedska je iz definicije plastike isključila “polimere koji se prirodno pojavljuju u okolišu” umjesto “prirodnih polimera” što potencijalno proširuje obuhvat mjera SUP Direktive i na druge materijale kao npr. celulozu (v. bilj. 55, čl. 4. st. 2.).

⁵¹ Italija je tako iz definicije plastike isključila “plastične prevlake/premaze, težine manje od 10% ukupne težine proizvoda”. G. R. Mele, C. G. Molyneux, Italy Transposes into National Law the EU Single-Use Plastic Products Directive, 11. Siječanj 2022., objavljeno: <https://www.insideeulifesciences.com/2022/01/11/italy-transposes-into-national-law-the-eu-single-use-plastic-products-directive/>, pristupljeno: 12. siječnja 2022.

⁵² Ministarstvo je 21. prosinca 2021. učinilo dostupnim nacrt navedenog pravilnika Povjerenstvu za provedbu SUP Direktive čiji je član i Zelena Akcija, međum isti se ne izlaže ovdje s obzirom da nije riječ o nacrtu objavljen javnosti.

A. Mjere smanjenja potrošnje čaši za napitke:

1. Mjere tržišnog ograničenja:

- 1.1.** Francuska: Zabranjeno je svako **stavljanje čaša za napitke na raspolaganju na tržištu**, odnosno zabranjuje se svaka isporuka čaša za napitke na tržištu za distribuciju, potrošnju ili upotrebu na tržištu u okviru trgovačke djelatnosti, ali samo ako je riječ o čašama koje su plastični proizvod za jednokratnu uporabu koje sadrže:
- a) od 1. siječnja 2022. više od 15% plastike u odnosu na masu čaše;
 - b) od 1. siječnja 2024. više od 8% plastike u odnosu na masu čaše; te
 - c) od 1. siječnja 2026. više od tragova plastike ovisno o zaključcima o tehničkoj izvedivosti neupotrebe plastike u čašama;
- uz mogućnost raspolaganja zalihama unutar 6 mjeseci od odgovarajućeg roka (čl. D541-330 t. 7° u vezi s čl. L541-15-10 dio III. t. 1° Zakonika o okolišu⁵³ te Odluka o najvećem dopuštenom plastičnom sadržaju u čašama od jednokratne plastike⁵⁴)
- 1.2.** Francuska: Od 1. siječnja 2021. **zabranjeno je stavljanje na raspolaganje plastičnih poklopaca za čaše za napitke** pod uvjetom da je riječ o plastičnim poklopcima od jednokratne plastike (vidi bilj. 53, čl. D541-330 t. 12° u vezi s čl. L541-15-10 dio III. t. 2° Zakonika o okolišu).
- 1.3.** Švedska: Od 1.1.2024. zabranjeno je na tržište stavljati jednokratne čaše koje sadrže više od 15 posto plastike uz mogućnost da Švedska Agencija za zaštitu okoliša odobri izuzetak od navedene zabrane zbog posebnih razloga za pojedine čaše za napitke (čl. 14. st. 1. u vezi s čl. 15. Pravilnika (2021:996) o jednokratnim proizvodima⁵⁵).

2. Mjere ograničavanja uporabe:

- 2.1.** Francuska: Osobe koje prodaju piće ili napitak "za ponijeti" su obvezni usvojiti nižu cijenu za piće ili napitak ako spremnik za piće ili napitak donese potrošač **od cijene koja je primjenjiva kada piće poslužuje u čaši za jednokratnu uporabu** (vidi bilj. 53, čl. L541-15-10, dio III., podst. 4 Zakonika o okolišu)
- 2.2.** Francuska: **Od 1. siječnja 2023. svi ugostiteljski objekti koji uslužuju jela i pića koja se konzumiraju u prostorijama objekta moraju usluživati jela i pića koristeći se višekratnim čašama za napitke (uključujući čepove i poklopce), tanjurima, posudama za hranu te višekratnim priborom za jelo** (vidi bilj. 53, čl. L541-15-10 dio III, post. 17 Zakonika o okolišu).
- 2.3.** Francuska: Od 1. siječnja 2022. sve **čaše za napitke, tanjuri, spremnici za hranu te pribor za jelo koji se koriste u kontekstu dostave na kućnu adresu moraju biti višekratni te podliježu preuzimanju uz mogućnost propisivanja iznimki putem uredbe iz razloga zaštite javnog zdravlja** (vidi bilj. 53, čl. L541-15-10 dio III, post. 18 Zakonika o okolišu).

⁵³ Code de l'environnement (Zakonik o okolišu) objavljen: www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074220, pristupljeno: 15. prosinca 2021.

⁵⁴ Arrêté NOR: TREP2112058A du 24 septembre 2021 relatif à la teneur en plastique maximale autorisée dans les gobelets en plastique à usage unique (Odluka NOR: TREP2112058A od 24. rujna 2021. o najvećem dopuštenom plastičnom sadržaju u čašama od jednokratne plastike), odluka objavljena 15. listopada 2021. u Journal Officiel de la République Française

⁵⁵ Förordning (2021:996) om engångsprodukter [Pravilnik (2021:996) o jednokratnim proizvodima], objavljen: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2021996-om-engangsprodukter_sfs-2021-996, pristupljeno: 5. siječanj 2021

- 2.4. Njemačka:** Osim u slučaju prodaje putem automata koji nisu postavljeni na javno dostupnim mjestima u tvrtkama za opskrbu djelatnika, krajnji distributeri čaša za napitke i spremnika za hranu obuhvaćeni SUP Direktivom koji se pune robom samo isključivo kod krajnjeg distributera dužni su od 1. siječnja 2023. ponuditi istu robu i u višekratnoj ambalaži s time da pritom ne smiju nuditi prodajnu jedinicu koja se sastoji od robe i višekratne ambalaže po višoj cijeni ili pod lošijim uvjetima od prodajne jedinice koja se sastoji od iste robe i jednokratne ambalaže. U slučaju distribucije putem automata; ili u slučaju kada krajnji distributeri imaju zaposleno maksimalno 5 zaposlenika te kada njihova prodajna površina ne prelazi 80 četvornih metara; ovu obvezu mogu ispuniti tako da omoguće punjenje robe u povratne spremnike ili čaše koje je osigurao krajnji potrošač. Krajnji distributer se pritom definira kao svaka osoba koja stavlja ambalažu raspoloživom na tržištu u komercijalne svrhe te koji isporučuje ambalažu krajnjem potrošaču te su isti dužni skrenuti potrošačima pozornost na ove mogućnosti na prodajnom mjestu putem jasno vidljivih i čitljivih informativnih ploča ili znakova, ili odgovarajućim medijem ako se roba dostavlja (čl. 33. i 34. Zakona o ambalaži⁵⁶).
- 2.5. Bugarska:** Od 1. siječnja 2023. sve osobe koje proizvode, prerađuju ili distribuiraju hranu/prehrambeni proizvod (u smislu Uredbe (EC) br 178/2002) te koje koriste čaše za napitke i/ili spremnike za hranu obuhvaćene SUP Direktivom za potrebe punjenja hranom (uključujući pićem ili napicima te gotovim jelima) koju zatraži krajnji potrošač na prodajnom mjestu su obvezne provoditi mjere smanjenje potrošnje takvih čaša za napitka i/ili spremnika za hranu što između ostalog uključuje da moraju omogućiti davanje hrane u čašama za napitke i/ili spremnicima za hranu koji nisu plastični proizvod za jednokratnu uporabu. Te osobe moraju na vidljivom mjestu istaknuti informativni znak namijenjen krajnjem potrošaču koji sadrži podatke o: 1. jediničnoj cijeni čaše ili spremnika obuhvaćene SUP Direktivom; 2. štetnom djelovanju takvih čaša ili spremnika na okoliš u slučaju nepropisnog; 3. potrebi kontinuiranog smanjenje uporabe tih proizvoda; te 4. dostupnosti alternativa uporabi tih proizvoda. Također, čaše za napitke i spremnici za hranu koji su plastični proizvod za jednokratnu uporabu se mogu nuditi isključivo uz plaćanje iznosa koji se moraju naznačiti na računu odvojeno od cijene hrane/pića a koji iznosi ne smiju biti manji od (čl. 4. Pravilnika o smanjenju utjecaja pojedinih plastičnih proizvoda na okoliš u vezi s čl. 4. Dodatnih odredbi pravilnik⁵⁷):

Godina	Minimalna cijena za SUP čaše za napitke (BNG)	Minimalna cijena za SUP spremnike za hranu (BNG)
2023.	0,05	0,20
2024.	0,10	0,25
2025.	0,15	0,30
2026.	0,20	0,35
2027.	0,25	0,40

⁵⁶ Gesetz über das Inverkehrbringen, die Rücknahme und die hochwertige Verwertung von Verpackungen (Verpackungsgesetz - VerpackG) vom 5. Juli 2017 (BGBl. I S. 2234) das zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 22. September 2021 (BGBl. I S. 4363) geändert worden ist [Zakon o stavljanju na tržištu, povratu i visoko kvalitetnom recikliranju ambalaže od 5. srpnja 2017 (Zakon o ambalaži – VerpackG) koji je zadnji put izmijenjen člankom 2. zakona od 22. rujna 2021. (BGBl. I str. 4363).], objavljen: <https://www.gesetze-im-internet.de/verpackg/BJNR223410017.html>, pristupljeno: 5. siječnja 2022.

⁵⁷ МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 354 ОТ 26 ОКТОМВРИ 2021 Г. за приемане на Наредба за намаляване на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда (Odluka Vijeća Ministara br. 354 od 26. listopada 2021. o donošenju Pravilnika o smanjenju utjecaja pojedinih plastičnih proizvoda na okoliš), objavljeno: <https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=163849>, pristupljeno: 5. siječnja 2022.

- 2.6.** Španjolska: Svi prehrambeni objekti koji prodaju svježe proizvode i pića, kao i kuhanu hranu, su obvezni koristiti višekratne spremnike (uključujući vrećice, šalice, boce, itd.) donesene od strane potrošača, a koji su prikladni prirodni proizvoda i propisno dezinficirani s time da su potrošači odgovorni za takvu ambalažu. Trgovac ima pravo odbiti koristiti takve spremnike ako su očito prljavi ili neprikladni. U tu svrhu prodajno mjesto dužno je obavijestiti krajnjeg potrošača o čistoći i prikladnosti spremnika za višekratnu upotrebu (čl. 18. st. 1. t. 4. nacrta Zakona o otpadu i onečišćenom tlu⁵⁸).
- 2.7.** Španjolska: Postavljeni su ciljevi za smanjenje stavljanja na tržište čaša za napitke i spremnike za hranu: a) do 2026. treba postići smanjenje mase od 50% u odnosu na 2022. godinu; te b) do 2030. treba postići smanjenje mase od 70% u odnosu na 2022. godinu. Svi dionici uključeni u stavljanje na tržište moraju poticati korištenje višekratnih alternativa ili čašama i spremnicima koji nisu rađeni od plastike (vidi bilj. 58, čl. 55. st. 1. nacrta Zakona o otpadu i onečišćenom tlu)
- 2.8.** Španjolska: Od 1. siječnja 2023. naplaćuje se cijena za čaše za napitke i spremnike za hranu koji se isporučuju potrošaču, a koja mora biti samostalno navedena na računu (vidi bilj. 58, čl. 55. st. 2. nacrta Zakona o otpadu i onečišćenom tlu).
- 2.9.** Grčka: Postavljeni su ciljevi za smanjenje stavljanja na tržište čaša za napitke i spremnike za hranu: (a) do godine 2024. potrošnja plastičnih čaša za napitke i spremnika za hranu za jednokratnu upotrebu smanjit će se na najmanje trideset posto (30%), u usporedbi s 2022.; te (b) do 2026. godine potrošnja takvih proizvoda smanjit će se na najmanje šezdeset posto (60%) u odnosu na 2022. godinu. Za izračun i provjeru ciljeva iz točaka (a) i (b) slijedit će se metodologija usvojena provedbenim aktom Europske komisije, u skladu s odredbama iz st. 2. članka 4. Direktive (EU) 2019/904 (čl. 4. st. 2. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive⁵⁹).
- 2.10.** Grčka: Od 1. siječnja 2022. godine naplaćuje se porez za zaštitu okoliša u iznosu od 4 centa plus PDV na plastične čaše za napitke i spremnike za hranu za jednokratnu upotrebu koji se odlažu kao ambalaža za hranu i piće kada ih prodaju ugostiteljski objekti. Ugostiteljski objekti su dužni na prodajnom mjestu proizvoda, na vidljivom mjestu za potrošača, naznačiti da ti proizvodi podliježu ovom nametu, navodeći iznos poreza. Porez plaćaju potrošači po jedinici proizvoda s time da se plastični poklopac ili čep smatra zasebnim proizvodom, za koji se porez naplaćuje odvojeno od poreza za čašu ili spremnike. Iznos poreza mora biti naveden na jasan i čitljiv način na prodajnim dokumentima i evidentiran u računovodstvenim evidencijama koje je poduzetnik dužan voditi. Prihod od poreza predstavlja javni prihod koji se konačno dodjeljuje "Zelenom fondu - javnom društvu s ograničenom odgovornošću te se takav prihod koristi isključivo za radnje vezano za svrhe zakona kojim se provodi SUP Direktiva osim akcija čišćenja predviđenih sustavima POP-a, a koji se trebaju plaćati od financijskih doprinosa proizvođača (vidi bilj. 59, čl. 4. st. 3. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive).
- 2.11.** Grčka: Od 1. siječnja 2022. godine ugostiteljski objekti, izuzev objekata koji pripremaju i/ili nude hranu i piće u pokretnim ili privremenim prostorijama dužni su osigurati dostupnost krajnjem potrošaču višekratnih alternativa čašama i spremnicima obuhvaćenim SUP Direktivom na prodajnom mjestu tako da u svakom

⁵⁸ 121/000056 Proyecto de Ley de residuos y suelos contaminados (121/000056 Nactr Zakona o otpadu i onečišćenom tlu) od 28. prosinca 2021, objavljeno: https://www.congreso.es/public_oficiales/L14/CONG/BOCG/A/BOCG-14-A-57-5.PDF, pristupljeno: 5. siječnja 2022.

⁵⁹ Νόμος 4736/2020 Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/904 σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον και λοιπές διατάξεις, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 20 Οκτωβρίου 2020, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ: Αρ. Φύλλου 200 (Zakon 4736/2020 o provedbi Direktive (EU) 2019/904 o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš i druge odredbe, Vladine Novine Grčke Republike, 20. listopada 2020., 1. izdanje: str. 200, objavljeno: https://www.eoan.gr/wp-content/uploads/2020/11/%CE%BD.4376_2020_%CE%A6%CE%95%CE%9A200%CE%91.pdf, pristupljeno: 5. siječnja 2022.

trenutku imaju na raspolaganju najmanje trideset (30) komada alternativnih proizvoda za višekratnu upotrebu (vidi bilj. 59, čl. 4. st. 5. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive).

- 2.12.** Grčka: Ugostiteljski objekti su dužni na prodajnom mjestu ili pri distribuciji/isporuci plastičnih čaša i spremnika za jednokratnu uporabu, na mjestu vidljivom potrošaču, naznačiti da su dostupne alternative za višekratnu upotrebu, kako bi se izbjegla potrošnja plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu. Prilikom distribucije proizvoda (ispоруke), navedene osobe moraju obavijestiti potrošača o dostupnosti proizvoda za višekratnu upotrebu (vidi bilj. 59, čl. 4. st. 4. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive).
- 2.13.** Grčka: Od 1. siječnja 2022., uz poštivanje općih sanitarnih uvjeta propisanih zakonom, osobe koje se bave trgovinom na malo te ugostiteljski objekti dužni su: **a) po zahtjevu potrošača poslužiti neupakiranu hranu i piće u spremnik za višekratnu uporabu koji je donio potrošač i koji predstavlja zamjenu čaši za napitke ili spremniku hranu; b) usvojiti nižu cijenu za neupakiranu hranu i piće kada se ista uslužuju u proizvodu za višekratnu upotrebu koji je donio potrošač; c) naznačiti na znakovima, cjenicima ili na koji drugi način obavijestiti o prodajnoj cijeni hrane i pića koja se prodaju bez ambalaže.** Osoba može odbiti posluživanje potrošača ako je proizvod za višekratnu upotrebu očito neprikladan za određenu uporabu. Također, pravne ili fizičke osobe koje upravljaju automatima za hranu ili piće bilo koje kategorije moraju: (a) osigurati potrošaču pravo izbora odnosno da potrošač može koristiti proizvode za višekratnu uporabu umjesto jednokratnih čaša za napitke ili spremnike za hranu; (b) učiniti hranu i piće dostupnim po nižoj cijeni kada se prodaju u proizvodima za višekratnu upotrebu; (c) naznačiti na znakovima, cjenicima ili na bilo koji način obavijestiti potrošača o prodajnoj cijeni hrane i pića dostupna u potrošaču za višekratnu upotrebu (vidi bilj. 59, čl. 4. st. 5. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive).
- 2.14.** Grčka: Od 1. srpnja 2022. **zabranjena je uporaba plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu obuhvaćenih mjerom SUP Direktive zabrane stavljanja na tržište** (vidi bilj. 59, čl. 4. st. 6. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive).
- 2.15.** Švedska: Postavljeni su ciljevi za smanjenje stavljanja na tržište čaša za napitke i spremnika za hranu: Potrošnja čaša za napitke i spremnika za hranu će biti smanjena za 50 posto do 2026. u odnosu na 2022. godinu (vidi bilj. 55, čl. 24. Pravilnika (2021:996) o jednokratnim proizvodima).
- 2.16.** Švedska: Od 1.1.2024. osoba koja nudi pića na švedskom tržištu u jednokratnim plastičnim čašama za napitke odnosno osoba koja nudi hranu u jednokratnim plastičnim spremnicima za hranu su dužni:
- ponuditi mogućnost posluživanja pića ili hrane u višekratnoj čaši odnosno spremniku pritom višekratnu čašu i spremnik osigurava osoba koja osigurava hranu/piće, neovisno o tome konzumira li se na prodajnom mjestu ili je riječ o proizvodu za ponijeti.
 - poduzeti učinkovite mjere kojim će osigurati da višekratne čaše/spremnici i njihovi poklopci obave nekoliko "ciklusa ponovne uporabe" gdje se pod jednim "ciklusom ponovne uporabe" smatra ciklus koji višekratna čaša/spremnik obavi od trenutka kada je ispuštena na švedsko tržište zajedno s napitkom ili pićem/hranom, u pogledu kojeg pića ili napitka /hrane je ta čaša/spremnik namijenjena da ga sadrži, štiti, isporučuje ili predstavlja, **sve dok se ne vrati u sustav za ponovnu upotrebu u svrhu ponovnog stavljanja na raspolaganje na švedskom tržištu zajedno s pićem/hranom za koju/koji je namijenjena.**
 - odabrati višekratnu čašu ili spremnik koji ima što manje negativnih učinaka na ljudsko zdravlje, zdravlje i okoliš.**

4. informirati potrošače na prodajnom mjestu o: 1. mogućnosti serviranja pića ili brze hrane u čaši ili spremniku za hranu za višekratnu upotrebu, 2. utjecaju na okoliš korištenja jednokratnih čaša i utjecaju na okoliš uporabe jednokratnih čaša i spremnika za hranu; i 3. prednosti smanjenja potrošnje jednokratnih čaša i posuda za hranu (vidi bilj. 55, čl. 17.-20. Pravilnika (2021:996) o jednokratnim proizvodima)

Navedene obveze se ne primjenjuju na osobe:

- koje osiguravaju hranu ili piće u jednokratnoj čaši za napitke ili spremniku za hranu koji se u potpunosti sastoje od papira ili kartona koji nije kemijski modificiran na način da odgađa razgradnju;
- koje isporučuju piće ili brzu hranu u količinama manjim od 150 odnosno od 1.1.2026. 75 jednokratnih čaša/spremnika za vrijeme jednog radnog dana uzimajući obzir prosjek za dane u kojima je poslovnica otvorena tijekom kalendarske godine uz uvjet da navedene osobe moraju osigurati mehanizme kojim će ograničiti količine čaša/spremnika na 150;
- u pogledu kojih je propisom tako utvrđeno kada se isto ne može zahtijevati jer nije razumno s time da se takvi propisi ne mogu donositi ako se može pretpostaviti da postoji rizik od značajnog otpada ili da Švedska ne ispunjava cilj smanjenja potrošnje (vidi bilj. 55, čl. 21. i 22. Pravilnika (2021:996) o jednokratnim proizvodima)

B. Mjere smanjenja potrošnje spremnika za hranu:

1. Mjere tržišnog ograničenja: /

2. Mjere ograničavanja uporabe:

2.1. Francuska: Vidi A. 2.2 i A. 2.3

2.2. Francuska: Od 1. siječnja 2025. objekti namijenjeni za prehranu određene skupine javnosti (npr. studentske menze, bolničke kantine, itd.) koji, između ostalog, nude i mogućnost iznošenja hrane i/ili pića „za ponijeti“ obvezni su u potonjem slučaju ponuditi potrošaču ponuditi spremnik za višekratnu upotrebu ili onaj od materijala koji se može reciklirati (vidi bilj. 53., čl. L541-15-10, dio III., podst. 21. Zakonika o okolišu)

2.3. Francuska: Najkasnije do 1. siječnja 2015. zabranjuje se korištenje plastičnih posuda namijenjenih za kuhanje, podgrijavanje ili posluživanje hrane: (i.) u pedijatrijskim, porodničkim i rodiljnim službama, mjesnim perinatalnim centrima i službama uz mogućnost ukidanja ove zabrane pod određenim uvjetima (vidi bilj. 53., čl. L541-15-10, dio III., podst. 19. Zakonika o okolišu); te (ii.) u okviru objekata namijenjenih za prehranu škola i sveučilišta te institucija za djecu mlađu od 6 godina uz mogućnost produljenja roka do 1. siječnja 2028. na područjima lokalnih jedinica s manje od 2000 stanovnika (vidi bilj. 53., čl. L541-15-10, dio III., podst. 21. Zakonika o okolišu).

2.4. Francuska: Od 1. siječnja 2021. svi objekti u kojima se poslužuje hrana s ciljem ostvarivanja profita te objekti u kojima se poslužuju alkoholna pića su obvezni svojim kupcima, na zahtjev, staviti na raspolaganje spremnike koji se mogu ponovno koristiti ili reciklirati za odnošenje hrane ili pića koja se ne konzumiraju u objektu uz iznimku „all you can eat“ objekata te pića čiji spremnici podliježu sustavu povratne naknade. Objekti u kojima se poslužuje hrana s ciljem ostvarivanja profita te poslovni subjekta koji distribuiraju prehrambene proizvode u sklopu aktivnosti iznošenja/odnošenja hrane ili pića moraju u tu svrhu koristiti spremnike koji se mogu ponovno koristiti ili reciklirati (vidi bilj. 53., čl. L541-15-7 Zakonika o okolišu).

2.5. Francuska: Spremnik koji se može ponovno koristiti ili reciklirati može donijeti potrošač. Pritom je za higijenu i prikladnost posude odgovoran potrošač, dok je objekt odgovoran informirati potrošača o pravilima čišćenja i prikladnosti spremnika putem odgovarajućeg znaka u objektu. Objekt može odbiti uslužiti potrošača ako je spremnik koji je donio potrošač očito prljav ili neprikladan. (vidi bilj. 53, čl. L541-15-7 Zakonika o okolišu)

2.6. Njemačka: Vidi A 2.4

2.7. Bugarska: Vidi A 2.5

2.8. Španjolska: Vidi A 2.6-2.8

2.9. Grčka: Vidi A 2.9-2.14

2.10. Švedska: Vidi 2.15 i 2.16

3.2.1.2. Mjere smanjenja potrošnje ostalih proizvoda

Određene države članice su poduzele mjere smanjenja potrošnje u odnosu na širi opseg proizvoda od onih koji su obuhvaćeni SUP Direktivom. Poznavanje navedenih mjera je relevantno ne samo zato što će se proizvodi, odnosno ambalaža koja je zabranjena u jednoj državi vjerojatno pretočiti u ponudu proizvoda u drugoj državi gdje isti proizvodi nisu zabranjeni, već takve mjere također predstavljaju početak trenda koji će vjerojatno rezultirati usvajanjem sličnih mjera na razini Europske Unije.

1) Obveza osigurati da se svježe voće i povrće izlaže bez ambalaže:

Francuska: Od 1. siječnja 2022. svaka osoba koja se bavi trgovinom na malo, a koja izlaže neprerađeno svježe voće i povrće za prodaju mora izlagati isto **bez ambalaže izrađene u cijelosti ili djelomično od plastike**. Ova se obveza ne odnosi na voće i povrće pakirano u prodajnim jedinicama od 1,5 kilograma ili više te na voće i povrće određeno uredbom u pogledu kojih se utvrdi da postoji opasnost od kvarenja pri prodaji u rasutom stanju (vidi bilj. 53., čl. L541-15-10, dio III., podst. 15).

Pod voćem i povrćem se pritom smatraju "biljke ili dio tih biljaka kao što su stabljike, korijenje, gomolji, listovi, plodovi, sjemenke, koje su namijenjene za prehranu ljudi, kao i jestive gljive", dok se ambalaža definira kao „spremnik, vanjska omotnica ili uređaj za pričvršćivanje, koji u cijelosti ili djelomično pokrivaju voće i povrće, kako bi za potrošača činio prodajnu jedinicu i kako bi se osigurala njihova prezentacija na prodajnom mjestu.“ Bitno je naglasiti kako je Francuska sljedeće voće i povrće privremeno izuzela od obveze budući da bi se provedbom ove mjere stvorila opasnost od kvarenja u rasutom stanju (vidi bilj. 53, čl. D541-334 Zakonika o okolišu):

- rebrasta rajčica, duguljasta rajčica u segmentu srca, cherry ili cocktail rajčica (minijaturne sorte), mladi luk, mlada repa, prokulica, mahune, grožđe, breskve, nektarine i marelice, do 30. lipnja 2023.
- endivija, šparoge, brokula, gljive, mladi krumpir, mlada mrkva i baby mrkva, do 31. prosinca 2024.
- zelena salata, janjeća salata, mladi izdanci, aromatično bilje, špinat, štavelj, jestivo cvijeće, izdanci graha mung, do 31.12.2024.
- trešnje, brusnice, i peruanske jagode, do 31. prosinca 2024.
- zreli plodovi, odnosno plodovi koji se prodaju krajnjem potrošaču u punoj zrelosti, a na čijoj ambalaži stavljenoj na prodaju stoji takav spomen, do 30. lipnja 2026.
- proklijalo sjeme, do 30.06.2026.
- maline, jagode, borovnice, kupine, ribiz, bazga, hibiskus (roselle) i crveni ribiz, crni ribiz i kivai (sibirski kivi), do 30.06.2026.

2) Obveza uspostavljanja dijelova trgovina u kojima se izlažu proizvodi bez ambalaže

Španjolska: U cilju promicanja sprječavanja ambalaže za jednokratnu uporabu, najkasnije do 1. siječnja 2023., trgovci hranom s površinom od 400 četvornih metara ili više dužni su osigurati najmanje 20% svojih prodajnih površina za ponudu proizvoda koji se izlažu bez primarna ambalaže, uključujući prodaju proizvoda u rasutom stanju ili u ambalaži za višekratnu upotrebu (vidi bilj. 58, čl. 18. st. 4. nacrta Zakona o otpadu i onečišćenom tlu). U Malti se planira ista mjera koja bi se primjenjivala na dobrovoljnoj osnovi (str. 15. Strategije o plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu⁶⁰).

3) Mogućnost prijave prekomjerne ambalaže

Francuska: Organizacije koje u ime proizvođača ispunjavaju obveze iz sustava POP-a za ambalažu su obvezne staviti na raspolaganje potrošačima elektronički sustav izvješćivanja koji će im omogućiti prijavu proizvoda s ambalažom koju smatraju pretjeranom te se takve prijave moraju uzeti u obzir prilikom utvrđivanja financijskih doprinosa proizvođačima u pogledu kojih su takve prijave podnesene (vidi bilj. 53, čl. L541-10-18, dio VI. Zakonika o okolišu).

3) Postavljanje kvantitativnih ciljeva

Austrija: Obveza poduzeti mjere sprječavanja nastanka otpada kako bi se postiglo smanjenje za 20% plastične ambalaže za jednokratnu uporabu stavljene u promet na tržištu do 2025. u usporedbi s 2018. (čl. 9.), a mjere koje će biti određene odgovarajućim podzakonskim propisom (obveza nuđenja alternative potrošaču, određivanjem minimalnih naknada za davanje ili isporuku jednokratne plastične ambalaže i maksimalne naknade za višekratne plastične ambalaže, zabrana besplatnog davanja ili isporuke krajnjim korisnicima ili obveza povrata višekratne ambalaže, uspostava kvota za smanjenje jednokratne ili povećanje višekratne ambalaže, itd.) (čl. 14.a st. 1. Pravilnika o ambalaži⁶¹).

4) Uvođenje trošarine odnosno posebnog poreza na plastičnu ambalažu za jednokratnu uporabu

Španjolska: **Trošarina na plastičnu ambalažu za jednokratnu uporabu** neizravni je porez koji se, na području na kojem se porez primjenjuje, naplaćuje na korištenje plastične ambalaže za jednokratnu uporabu, neovisno o tome je li prazna/nenapunjena odnosno neovisno o tome sadrži li, štiti li, omogućuje rukovanje, distribuciju ili predstavljanje robe.

⁶⁰ Single-use plastic products strategy for Malta 2021-2030 Rethink Plastic, 2021

Environment & Resources Authority, Malta, 38pp., objavljena: <https://era.org.mt/single-use-plastic-products-strategy-for-malta-2021-2030/>, pristupljeno: 5. siječnja 2022.

⁶¹ Verordnung des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft über die Vermeidung und Verwertung von Verpackungsabfällen und bestimmten Warenresten (Verpackungsverordnung 2014), BGBl. II Nr. 184/2014 [Pravilnik o sprječavanju i recikliranju ambalažnog otpada i određenih ostataka robe (Pravilnik o ambalaži 2014.)], BGBl. II br. 184/2014., izmijenjen BGBl. II br. 597/2021, objavljeno:

www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20008902, pristupljeno: 5. siječnja 2022.

Obveza plaćanja trošarine nastaje u trenutku proizvodnje, uvoza (uklj. i nepravilno unošenje na teritorij) ili stjecanje unutar Zajednice (ICA) sljedećih proizvoda koji su predmet oporezivanja:

- a) i. predmeti osmišljeni za sadržavanje, zaštitu, rukovanje, distribuciju i predstavljanje robe, uključujući i ambalažu definiranu sukladno Direktivi o ambalaži i ambalažnom otpadu; te ii. drugi predmeti koji ne udovoljavaju prethodnim uvjetima ako su namijenjeni ispunjavanju istih funkcija i mogu se koristiti na isti način, osim ako ovi predmeti čine sastavni dio robe i ako su nužni za sadržavanje, održavanje ili očuvanje robe tijekom cijelog životnog vijeka robe te svi elementi takvog predmeta su namijenjeni za korištenje, konzumaciju ili odlaganje zajedno s robom.
- b) Poluproizvodi od plastike namijenjeni za dobivanje ambalaže navedene u slovu a), kao što su predoblici ili termoplastične ploče.
- c) Plastični proizvodi namijenjeni za zatvaranje, stavljanje na tržište ili prezentaciju ambalaže iz točke (a), te
- d) Pod uvjetom da nije riječ o proizvodima koji su izričito izuzeti od ove trošarine.

Stjecanje unutar zajednice, odnosno "Intra-Community acquisition" ili ICA se smatra stjecanjem ovlasti raspolaganja nad oporezivim proizvodima koji se otpremaju ili prevoze na područje Španjolske (osim Kanarskih otoka, Ceute i Melille) iz druge države članice EU od strane pošiljatelja, stjecatelja ili treće strane u ime i za račun pošiljatelja ili stjecatelja. Preuzimanje oporezive ambalaže od strane vlasnika ambalaže na području Španjolske (osim Kanarskih otoka, Ceute i Melille) u slučaju kada ju je predmetni vlasnik poslao iz druge države članice također će se smatrati stjecanjem unutar Zajednice, dok se "Proizvodnja" definira kao proizvodnja oporezivih proizvoda. Međutim, proizvodnja ambalaže isključivo od proizvoda koji podliježu porezu prema članku 68. stavak 1. točke (b) i (c) ovoga Zakona ili, osim navedenog, od drugih proizvoda koji ne sadrže plastiku, neće se smatrati kao proizvodnja. Isto tako, proizvodnjom se smatra ugrađivanje u ambalažu drugih plastičnih elemenata koji, iako sami po sebi ne predstavljaju dio objektivnog opsega poreza, nakon ugradnje u ambalažu postaju dio istog. (vidi bilj. 58, čl. 67.-83. nacrtu Zakona o otpadu i onečišćenom tlu).

5) Ostale mjere:

- i. Francuska: **Od 1. srpnja 2022. zabranjeno je davati potrošaču uzorak proizvoda u sklopu komercijalne aktivnosti bez zahtjeva potrošača.** Čin kupnje ili pretplate na novinsku publikaciju nosi sa sobom pretpostavku da je potrošač zatražio uzorke koji ova publikacija može sadržavati, sve dok je ta prisutnost naznačena ili vidljiva (vidi bilj. 53, čl. L541-15-10, dio V. Zakonika o okolišu)
- ii. Francuska: Od 1. siječnja 2023., osim ako kupac drugačije ne zatraži, zabranjeno je sljedeće: **1° Sustavno tiskanje i distribucija blagajničkih računa u prodajnim prostorima i objektima otvorenim za javnost; 2° Sustavno tiskanje i distribucija izvoda s bankovnih kartica; 3° Sustavno tiskanje i distribucija karata putem automatskih strojeva; te Sustavno tiskanje i distribucija bonova i ulaznica za promociju** ili sniženje cijena prodajnih artikala u prodajnim prostorima (vidi bilj. 53, čl. L541-15-10, dio IV. Zakonika o okolišu).
- iii. Francuska: Zabranjuje se postavljanje reklamnog materijala na vozila u komercijalne svrhe te dijeljenje darova u poštanske sandučice u svrhu komercijalne promocije potrošačima (Čl. L541-15-16 Zakonika o okolišu).
- iv. Španjolska: Svi dionici koji su povezani sa stavljanjem na tržište plastičnih tacna/pladnjeva koji se smatraju ambalažom i koji nisu obuhvaćeni mjerama SUP Direktive, plastičnih proizvoda koji sadrže jednu dozu, plastičnih prstenova koji omogućuju grupiranje nekoliko pojedinačnih pakiranja i plastičnih štapića koji se koriste u

prehrambenom sektoru kao nosači proizvoda (lizalice, bomboni, sladoled i sl.), a koji nisu izrađeni od plastike koja se ne može kompostirati su obvezni poduzimati mjere smanjenje potrošnje takvih proizvoda zamjenom s višekratnim alternativama i drugim materijalima kao što je primjerice kompostabilna plastika, drvo, papir ili karton (vidi bilj. 58, čl. 55., st. 4. nacrtu Zakona o otpadu i onečišćenom tlu).

v. Grčka: Od 1. veljače 2021. državna javna tijela (a) ne smiju na bilo koji način nabavljati plastične proizvode za jednokratnu uporabu obuhvaćene zabranom stavljanja na tržište te proizvode od oksorazgradive plastike; (b) dužni su uključiti u dokumentaciju o ugovoru čiji je cilj zakup ili rad ili pružanje usluga kantine/menze, klauzulu koja se odnosi na zabranu isporuke, korištenja i raspolaganja od strane izvođača plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu obuhvaćenih zabranom stavljanja na tržište te proizvoda od oksorazgradive plastike (vidi bilj. 59, čl. 4. st. 10. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive).

vi. Švedska: Od 30.4.2022. zabranjena je upotreba na otvorenom konfeta koji sadržava plastiku (vidi bilj. 55, čl. 16. st. 1. Pravilnika (2021:996) o jednokratnim proizvodima).

vii. Malta: Planira se usvajanje zabrane puštanja balona i plastičnih konfeta u okviru događanja koja se odvijaju na otvorenome (vidi bilj. 60, str. 16. Strategije o plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu).

3.2.1.3. Mjere tržišnog ograničenja

3.2.1.3.1. Zabrana stavljanja na tržište

Hrvatska je člankom 17. st. 1. ZGO-a usvojila zabranu stavljanja na tržište u Republici Hrvatskoj proizvoda načinjenih od oksorazgradive plastike te plastičnih proizvode za jednokratnu uporabu koji su obuhvaćeni zabranom na temelju SUP Direktive čime je u potpunosti provela svoje obveze koje se odnose na ovu mjeru (vidi više poglavlje 2.2.3.1.). Zabrana se primjenjuje od dana stupanja na snagu ZGO-a odnosno od 31. srpnja 2021.

Povrh zabrane koja se morala usvojiti na temelju SUP Direktive, a koja se počela primjenjivati 31. srpnja 2021., Hrvatska je također iskoristila mogućnost da na temelju Direktive o ambalaži i ambalažnom otpadu čl. 17. st. 2. ZGO-a usvoji zabranu laganih plastičnih vrećica za nošenje (s debljinom stijenke manjom od 50 mikrometara) isključujući pritom od zabrane vrlo lagane plastične vrećice (s debljinom stijenke manjom od 15 mikrometara) koje se i dalje mogu nastaviti koristiti sukladno Direktivi isključivo zbog higijenskih razloga ili kao primarna ambalaža za rasutu hranu kada to pomaže sprječavanju bacanja hrane. Zabrana stavljanja na tržište laganih plastičnih vrećica za nošenje počinje se primjenjivati od 1. siječnja 2022. te se na temelju takve zabrane očekuje smanjenje potrošnje i nastanka otpada od takvih vrećica.

S obzirom da ZGO ne sadrži odredbe koje se odnose na mogućnost raspolaganja zalihama ili distribucije robe stavljene na tržište prije primjene zabrane kao što je to primjerice učinila Grčka (vidi dolje), **na navedene situacije se primjenjuju pravila interpretacije (vidi poglavlje 2.2.3.1.) koje potencijalno otežavaju nadzor i primjenu zabrana stavljanja na tržište zbog čega bi bilo poželjno da se takve situacije urede podzakonskim propisom kojim će se odrediti maksimalno razdoblje u okviru kojeg je moguće stavljati predmetne proizvode u promet na hrvatskom tržištu.**

U slučaju nepoštivanja navedenih zabrana propisana je novčana kazna u iznosu od 20.000,00 do 200.000,00 kuna za pravnu osobu (čl. 167. st. 1., t. 1. i 2. ZGO-a) te u iznosu od 10.000,00 do 100.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi, fizičku osobu-obrtnika ili fizičku osobu (čl. 167. st. 2.-4. ZGO-a) koja je počinila navedeni prekršaj, a inspeksijski nadzor nad primjenom ovih zabrana provode inspektori zaštite okoliša Državnog inspektorata (čl. 136. st. 1. ZGO-a).

Druge države članice su također usvojile mjere kojima su usvojile mjere tržišnog ograničenja koje se odnose na proizvode koji nisu obuhvaćeni SUP Direktivom ili kojima se detaljizira zabrana stavljanja na tržište ili činjenja proizvoda raspoloživim na tržištu (za pojašnjenje razlike vidi više 2.2.3.1.) čime se provedba SUP Direktive iskoristila za ambicioznije suzbijanje nastanka otpada od plastike:

Plastične vrećice:

- 1.1 Francuska: **Zabrana stavljanje na raspolaganje laganih i vrlo laganih plastičnih vrećica za nošenje namijenjenih pakiranju robe na prodajnom mjestu izuzev kompostabilnih vrećica za kompostiranje unutar kućanstva izrađenih od materijala biološkog podrijetla isključujući pritom materijale ugrađene u geološke ili fosilizirane formacije.** Kompostabilne vrećice za kompostiranje definirane su kao vrlo lagane plastične vrećice koje udovoljavaju zahtjevima odobrenog standarda u Francuskoj koji se odnosi na specifikacije plastike podobne za kompostiranje unutar kućanstva ili vrlo lagane plastične vrećice zakonito proizvedene ili stavljene na tržište u državama članicama EU/EEA ili Turske u kojima postoje jamstva kojima se osiguravaju da su poštivani ekvivalentni standardi u toj državi (vidi bilj. 53, čl. L541-15-10, dio II. u vezi s čl. R543-72-1 Zakonika o okolišu).
- 1.2 Francuska: Od 1. siječnja 2025. zabranjena je **ambalaža sastavljena u cijelosti ili djelomično od polimera ili stirenskih kopolimera koja se ne može reciklirati i ne može se integrirati u mrežu recikliranja vidi** (bilj. 53, čl. L541-15-10 dio III., podst. 20 Zakonika o okolišu).
- 1.3 Austrija: Od zabrane plastičnih vrećica za nošenje izuzima vrlo lagane plastične vrećice za nošenje s rupom za držanje pod uvjetom da su dokazano izrađene od **pretežno obnovljivih sirovina i prikladne za samokompostiranje u skladu s najboljim raspoloživim tehnikama** (v. bilj. 60, čl. § 13j Pravilnika o ambalaži).
- 1.4 Bugarska: Plastične vrećice s debljinom stijenke manjom od 50 mikrona Bugarska je odlučila zabraniti tako što je zabranila stavljanje na tržište takvih vrećica što uključuje zabranu prvog stavljanje proizvoda na raspolaganje drugoj osobi bez naknade ili uz naknadu u svrhu njegove distribucije i/ili upotrebe na teritoriju Republike Bugarske ili bilo kakav uvoz i unošenje proizvoda u teritorij Republike Bugarske od strane osobe za vlastitu komercijalnu, industrijsku ili profesionalnu djelatnost, uključujući sredstvima daljinske komunikacije (vidi bilj. 57, čl. 3. Pravilnika o smanjenju utjecaja pojedinih plastičnih proizvoda na okoliš u vezi s čl. 1. t. 15. Dodatnih odredbi pravilnika).

Drugi proizvodi za jednokratnu upotrebu:

- 1.1 Francuska: Vidi A. 1.1 i 1.2
- 1.2 Francuska: Zabrana **stavljanja plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu na raspolaganju na tržištu** te je povrh proizvoda obuhvaćenih mjerom u SUP Direktivi zabranom obuhvatila i plastične konfete namijenjene za ukrasne ili svećane svrhe, plastične čačkalice/pikalice za meso, poklopce za čaše za napitke te pod određenim uvjetima i čaše za napitke, a također je zabranu proširila i na širi opseg pribora za jelo koji osim

vilica, noževa, žlica i štapića za jelo uključuje i “*bilo koji drugi sličan stolni pribor koji se koristi za uzimanje, rezanje ili miješanje hrane, osim pribora za mjerenje neprehrambenih proizvoda*” (bilj. 53, čl. L541-15-10 dio III., 2° Zakonika o okolišu).

1.3 Malta: Planira se usvajanje zabrane stavljanja na tržište nosača za poklopce od spremnika za pizzu (vidi bilj. 60, str. 16. Strategije o plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu).

Mikroplastika:

1.1. **Španjolska:** **Zabranjeno** je stavljanje na tržište sljedećih proizvoda: (...) c) **Namjerno dodane plastične mikrosfere manje od 5 milimetara**. U odnosu na ograničenje pod (c), primjenjuje se Aneks XVII Uredbe (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. (Uredba REACH) (vidi bilj. 58, čl. 56. nacrtu Zakona o otpadu i onečišćenom tlu).

1.2. **Francuska:** Zabranjuje se stavljanje na tržište bilo koje tvari u obliku mikroplastike, bilo samostalno ili u smjesi, namjerno prisutne u koncentraciji jednakoj ili većoj od 0,01%, a koja se računa kao omjer mase mikroplastike i ukupne mase razmatranog uzorka materijala koji sadrži ovu mikroplastiku s time da prirodna mikroplastika koja nije kemijski modificirana ili biorazgradiva nije predmet ove zabrane. Također, svaki proizvođač, uvoznik ili korisnik navedene tvari ili smjese mora osigurati da se na proizvodima obuhvaćenima zabranom pojavljuju sve relevantne upute za uporabu usmjerene na izbjegavanje ispuštanja mikroplastike u okoliš, uključujući i u zadnjoj fazi njihovog životnog ciklusa, a koje upute moraju biti vidljive, čitljive i neizbrisive.

Ova se zabrana odnosi na:

- a) Kozmetičke proizvode koji se ispiru za potrebe pilinga ili čišćenja, a koji sadrže **čvrste plastične čestice**, odnosno čvrste čestice, a naročito mikročestice manje od 5 mm, sastavljene u cijelosti ili djelomično od plastičnog materijala i dobivene postupkom vrućeg oblikovanja s time da se zabrana ne primjenjuje ako je riječ o česticama prirodnog podrijetla za koje nije vjerojatno da će ostati u okolišu, širiti kemijske ili biološke aktivne tvari ili utjecati na prehranbeni lanac životinja;
- b) medicinske proizvode i in vitro dijagnostičke medicinske proizvode, od 1. siječnja 2024.;
- c) Kozmetičke proizvode koji se ispiru povrhu onih navedenih pod a), od 1. siječnja 2026.;
- d) na deterdžente, proizvode za čišćenje i druge proizvode obuhvaćene ograničenjem koje je 22. kolovoza 2019. predložila Europske Agencije za kemikalije u vezi namjerno dodanih mikroplastičnih čestica⁶² od datuma utvrđenih dekretom Državnog vijeća, a najkasnije od 1. siječnja 2027.

2° Ova se zabrana ne odnosi na tvari i smjese:

- a) kada se koriste na mjestu obavljanja industrije;
- b) kada se koriste u proizvodnji lijekova namijenjenih za ljude ili životinje;
- c) ako je mikroplastika čvrsto zatvorena korištenjem tehničkih sredstava u tijeku svog cijelog životnog ciklusa kako bi se spriječilo njeno ispuštanje u okoliš i gdje je mikroplastika sadržana u otpadu namijenjenom spaljivanju ili zbrinjavanju kao opasan otpad;
- (d) ako se fizička svojstva mikroplastike trajno mijenjaju kada se tvar ili smjesa koristi na takav način da polimeri više ne zadovoljavaju definiciju mikroplastike;
- e) Kada se mikroplastika trajno ugradi u čvrstu matricu tijekom njihove uporabe. (vidi bilj. 53, čl. L541-15-12 u vezi s čl. D541-333 Zakonika o okolišu)

⁶² Vidi više na sljedećoj stranici: <https://echa.europa.eu/hr/hot-topics/microplastics>

Mjere kojim se osigurava primjena i olakšava nadzor nad provođenjem mjera tržišnog ograničenja:

- 1.1 Francuska: Kao mjeru osiguranja da se zabrane zaista primjenjuju kao što je namjeravano, Francuska je također usvojila odredbu kojom se zabrana osnažuje, a kojom se propisuje da se **zabrana također odnosi na plastične proizvode koji imaju trajnost, otpornost i čvrstoću usporedive s onima za jednokratne proizvode** (vidi bilj. 53, čl. D541-332 Zakonika o okolišu). Time se željelo postići izbjegavanje mogućnosti da proizvođači označavanjem proizvoda kao višekratnim izbjegnju zabrane i druge mjere kojima se adresiraju plastični proizvodi za jednokratnu uporabu.
- 1.2 Grčka: Zabrana stavljanja raspoloživim na tržište stupa na snagu kada se zalihe potroše, a u svakom slučaju najkasnije deset (10) mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe (vidi bilj. 59, čl. 5. st. 1. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive).

3.2.1.3.2. Mehanizmi osiguravanja preduvjeta stavljanja na tržište

Mjera uspostavljanja mehanizama osiguravanja preduvjeta stavljanja na tržište je u potpunosti preuzeta propisivanjem čl. 17. st. 3. u vezi s čl. 192. ZGO-a kojima se određuje da od 3. srpnja 2024. spremnici za napitke zapremine do tri litre obuhvaćeni ovom mjerom SUP Direktive (vidi više poglavlje 2.2.3.2.) mogu biti stavljeni na tržište RH samo ako imaju čepove ili poklopce koji su pričvršćeni na spremnik tijekom faze predviđene uporabe proizvoda, pri čemu se ne smatra da je metalni čep ili poklopac s plastičnom brtvom izrađen od plastike.

Učinkovito provođenje ove mjere uvelike ovisi o normi koju bi trebao razviti Europski odbor za standardizaciju, a na temelju kojih će se uspostaviti standardi za ambalažu spremnika za piće na razini Europske Unije koji udovoljavaju zahtjevima da se osigura pričvršćenost čepova i poklopca uz spremnike za piće za vrijeme predviđene uporabe spremnika. U trenutku donošenja takve norme svi spremnici za napitke koji odgovaraju normi bi trebali biti izuzeti od ove mjere.

U pogledu prekršajnih odredbi propisane su iste novčane kazne kao i za kršenje zabrane stavljanja na tržište opisane u prethodnom poglavlju (čl. 167. st. 1., t. 3. ZGO-a).

3.2.1.4. Obveza upotrebe reciklirane plastike te odvojenog sakupljanja

Propisivanjem čl. 56. st. 1. i 2. ZGO-a u potpunosti su preuzeti ciljevi odvojenog sakupljanja radi recikliranja te upotrebe reciklirane plastike u vezi boca za napitke zapremine do tri litre (uključujući čepove i poklopce) obuhvaćene ovom mjerom SUP Direktive (vidi više poglavlje 2.2.4.) s time da se kao referentni podatak za ispunjavanje cilja odvojenog sakupljanja odredila količina boca stavljenih na tržište. U okviru provedbe ove mjere SUP Direktive nekoliko država članica EU⁶³ se odlučilo za uspostavu sustava povratne naknade za jednokratnu ambalažu, **a koji je u Hrvatskoj u primjeni od 2006. godine** te koji pokazuje dobre rezultate na području sakupljanja

⁶³ Sustav povratne naknade sigurno planiraju uvesti Mađarska (2023.), Malta (2023.), Austrija (2025.), Španjolska te Grčka (2023.). U Malti se između ostalog planira uspostava sustava za povrat ili ponovno punjenje spremnika za deterdžente te toaletne potreptšine.

i obrade jednokratne ambalaže zbog čega predstavlja učinkovitu mjeru za postizanje ciljeva odvojenog sakupljanja te je u više detalja opisan u poglavlju 3.2.1.4.1.

Osim uspostave sustava povratne naknade, druge države članice su usvojile određene mjere kojima se ciljano pokušava smanjiti nastanka otpada od plastičnih boca, a koje se potencijalno mogu uvesti u Hrvatskoj zbog čega ih se u nastavku iznosi:

1. Mjere smanjenja potrošnje plastičnih boca:

1.1 Francuska: U pogledu plastičnih boca Francuska je poduzela sljedeće mjere:

- zabranu korištenja ako je riječ o bocama za negaziranu vodu u sklopu usluga posluživanja hrane i pića za potrebe škola, osim u slučaju kada se poslužuje na područjima koja nisu opskrbljena mrežom pitke vode ili kada su propisane mjere ograničavanja upotrebe pitke vode (bilj. 53, čl. L541-15-10 dio III., podst. 6 Zakonika o okolišu);
- zabranu distribucije u objektima otvorenim za javnost i u prostorijama koje se koriste u profesionalne svrhe, osim u slučaju kada se poslužuje na područjima koja nisu opskrbljena mrežom pitke vode ili kada su propisane mjere ograničavanja upotrebe pitke vode ili kada je besplatna distribucija plastičnih boca nužna u skladu s javnozdravstvenim potrebama (bilj. 51, čl. L541-15-10 dio III., podst. 13 Zakonika o okolišu);
- utvrđivanje ništetnim ugovorne odredbe koje zahtijevaju nabavu ili korištenje plastičnih boca za jednokratnu uporabu za svečane, kulturne ili sportske događaje, osim u slučajevima kada je zamjena tih boca s proizvodima za višekratnu uporabu nemoguća (bilj. 51, čl. L541-15-10 dio III., podst. 12 Zakonika o okolišu).

1.2 Francuska: U pogledu dostupnosti vode iz slavine usvojile su se obveze:

- da svi objekti otvoreni za javnost, ako je takva instalacija izvediva pod razumnim uvjetima, moraju biti opremljeni: 1) kada objekt može primiti istovremeno do najmanje 301 osobu najmanje jednom česmom za pitku vodu, odnosno uređajem za distribuciju pitke vode koji je spojen na mrežu pitke vode i koji omogućuje besplatno punjenje spremnika ili druge posude za piće, a koja česma mora biti besplatno dostupna javnosti; te 2) po jednu dodatnu česmu za pitku vodu za svakih dodatnih 300 osoba što ih objekt može istovremeno primiti (bilj. 51, čl. L541-15-10, dio III., podst. 13. u vezi s čl. D541-340 Zakonika o okolišu);
- da svi ugostiteljski objekti moraju svojim kupcima omogućiti pristup vodi prikladnoj za piće te na svom jelovniku ili na izložbenom prostoru vidljivo naznačiti mogućnost da potrošači imaju pravo zahtijevati besplatnu pitku vodu (bilj. 53, čl. L541-15-10, dio III., podst. 14. Zakonika o okolišu)

1.3 Njemačka: Postavlja se cilj postizanja udjela pića napunjenih u spremnike za višekratnu upotrebu od najmanje 70 posto. (vidi bilj. 56, čl. § 1 st. 3. Zakona o ambalaži).

1.4 Njemačka i Austrija: Krajnji distributeri:- jednokratne ambalaže za piće obuhvaćene sustavom povratne naknade dužni su obavijestiti krajnje potrošače da se takva ambalaža neće ponovno koristiti nakon što je vraćena s natpisom "EINWEG" koji mora biti postavljen u neposrednoj blizini predmetne ambalaže pića na prodajnom mjestu tako da je jasno vidljiv i čitljiv putem informativne ploče ili znakova;- višekratne ambalaže za piće dužni su obavijestiti krajnje potrošače da će se takva ambalaža ponovno koristiti nakon što je vraćena s natpisom "MehrWEG" koji mora biti postavljen u neposrednoj blizini predmetne ambalaže pića na prodajnom mjestu tako da je jasno vidljiv i čitljiv putem informativne ploče ili znakova (vidi bilj. 56, čl. 32 Zakona o ambalaži). Sličnu obvezu propisuje i Austrija (v. bilj. 60, čl. § 13q Pravilnika o ambalaži) uz dodatnu obvezu da informacije moraju biti dostupne i u slučajevima isporuke putem pošte ili online naručivanja

odgovarajućim sredstvima (katalog, web stranica, narudžbenica,...)

- 1.5** Malta: Planira se **uspostava kriterija za prestanak statusa otada plastičnih boca za piće, spremnika za deterđente te spremnika za toaletne potrepštine** (vidi bilj. 60, str. 15. Strategije o plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu).
- 1.6** Malta: Planira se usvajanje obveze instaliranja javnih česmi za pitku vodu na javnim mjestima, a koja će se početi primjenjivati od 2024 (vidi bilj. 60, str. 16. Strategije o plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu).
- 1.7** Španjolska: **Ugostiteljski objekti su obvezni potrošačima, kupcima ili korisnicima svojih usluga omogućiti konzumaciju vode koja nije zapakirana u ambalaži bez naknade kao dodatak ponudi samog objekta** (vidi bilj. 58, čl. 18., st. 3. nacrta Zakona o otpadu i onečišćenom tlu).
- 1.8** Grčka: U svrhu smanjenja potrošnje plastičnih PET boca od 1. srpnja 2021. godine lokalne vlasti 1. razine kojima je mreža pitke vode dostupna dužne su osigurati **komunalne slavine za besplatnu opskrbu pitkom vodom u okviru lokalnih sportskih objekata i igrališta osiguravajući pritom odgovarajuće znakove javnosti** kojom se potiče korištenje višekratnih spremnika za vodu, te proširiti mrežu komunalnim slavinama za **besplatnu opskrbu pitkom vodom na javna okupljališta u njihovoj nadležnosti** (vidi bilj. 59, čl. 4. st. 10. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive).
- 1.9** Bugarska: Uspostavljen je vremenski raspored za ispunjavanje ciljeva odvojenog sakupljanja PET boca radi recikliranja (vidi bilj. 57, čl. 10. Dodatnih odredbi Pravilnika o smanjenju utjecaja pojedinih plastičnih proizvoda na okoliš):

Godina	Stopa odvajanja radi recikliranja
2022.	30%
2023.	40%
2024.	50%
2025.	77%
2026.	80%
2027.	83%
2028.	86%
2029.	90%

3.2.1.4.1. Sustav povratne naknade

Jedna od ključnih mjera kojim Hrvatska postiže dobre rezultate po pitanju odvojenog sakupljanja jednokratnih plastičnih boca radi recikliranja je sustav povratne naknade za jednokratnu ambalažu od PET-a, Al/Fe i stakla volumena jednakog ili većeg od 0,20 l za sljedeće vrste pića:

- alkoholno piće,
 - bezalkoholno piće,
 - stolna, prirodna mineralna i prirodna izvorska voda,
 - voćni sirupi,
 - voćni sokovi i nektari,
 - mlijeko i tekući mliječni proizvodi, i
 - ostali tekući proizvodi na voćnoj i drugoj bazi; te
 - bilo koji drugi dodatak koji pakiran zajedno s tekućom bazom čini cjelovitu jedinicu primarne ambalaže.⁶⁴
- Sustav povratne naknade za jednokratnu ambalažu je sustav unutar kojeg (I.) proizvođač koji stavlja na tržište pića pakirana u jednokratnu ambalažu obuhvaćene sustavom plaća povratnu naknadu na koju se ne obračunava porez na dodanu vrijednost (PDV) na račun Fonda-a u iznosu od 0,5 kn po komadu ambalaže stavljene na tržište; (II.) proizvođač potom navedeni iznos povratne naknade naplaćuje od kupca prodajom pića; dok (III.) krajnji korisnik pri povratu prodavatelju ili osobi koja upravlja reciklažnim dvorištem otpadne ambalaže obuhvaćene sustavom ostvaruje pravo na povrat istovjetnog iznosa povratne naknade od navedenih osoba kojima je predao otpadnu ambalažu; a (IV.) navedene osobe pritom imaju pravo zahtijevati od Fonda isplatu istovjetnog iznosa povratne naknade iz iznosa koji je proizvođač uplatio u Fond za ambalažu obuhvaćenu sustavom⁶⁵ s time da su (V.) obvezne te smiju preuzeti od potrošača – fizičke osobe otpadnu ambalažu od pića u količini do najviše 80 otpadnih ambalažnih jedinica dnevno po pojedinom potrošaču.⁶⁶

Kako bi se osiguralo funkcioniranje sustava proizvođači pića su dužni najkasnije 8 dana prije prvog stavljanja na tržište pića pakiranog u ambalažu obuhvaćenu sustavom Fonda dostaviti uzorak ambalaže kako bi se provjerila usklađenost ambalaže s propisanim uvjetima označavanja,⁶⁷ a prilikom preuzimanja otpadne ambalaže iste moraju biti ispražnjene od sadržaja, ne smije biti zgnječene ili uništene te obvezne oznake moraju biti jasno vidljive i čitljive.⁶⁸

Prodavatelj koji prodaju pića obuhvaćena sustavom je obavezan preuzimati otpadnu ambalažu obuhvaćenu sustavom te isplaćivati povratnu naknadu samo ako raspolaže prodajnim prostorom većim od 200 četvornih metara ili ako obavlja trgovinu na veliko s time da i drugi prodavatelji mogu dobrovoljno sudjelovati u sustavu.⁶⁹

Obvezno se mora jasno i vidljivo označiti mjesto preuzimanja otpadne ambalaže od pića i informirati potrošače o načinu preuzimanja iste. Preuzimanje se može obavljati ručno ili putem aparata koji otpadnu ambalažu preuzima, identificira prema GTIN oznaci, razvrstava po vrsti ambalažnog materijala, zbija (drobi, plošti), sprema u spremnike i omogućava razmjenu podataka o preuzetoj otpadnoj ambalaži nakon čega prodavatelji odnosno osobe koje upravljaju reciklažnim dvorištem predaju preuzetu otpadnu ambalažu ovlaštenim sakupljačima određenima od

⁶⁴ Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži (NN 088/2015, 078/2016, 116/2017, 014/2020, 144/2020), čl. 22. st. 1. u vezi s čl. 4. st. 1. t. 18.

⁶⁵ Ibid. čl. 22.

⁶⁶ Ibid. čl. 24. st. 7.

⁶⁷ Ibid. čl. 23. st. 2.

⁶⁸ Ibid. čl. 26. st. 1.

⁶⁹ Ibid. čl. 24. sr. 4. i 9.

strane Fonda te u skladu s uputama Fond-a o sigurnoj manipulaciji otpadnom ambalažom pri čemu je Fond obvezan navedenim osobama, a sukladno ugovoru sklopljenim između Fonda i navedenih osoba, naknaditi troškove preuzimanja i predaje u iznosu od 0,05 kuna (PDV uključen) za ručno preuzimanje te 0,18 kuna (PDV uključen) po jedinici otpadne ambalaže⁷⁰

Konačno, ovlaštene sakupljači su dužni preuzeti otpadnu ambalažu prevesti do skladišta, centra za gospodarenje otpadnom ambalažom ili oporabitelja odnosno osobe koja će zbrinuti otpad, sve sukladno ugovoru između sakupljača i Fonda,⁷¹ a pritom ovlaštene sakupljač ima pravo na naknadu od Fonda za pokriće troškova sakupljanja ambalaže obuhvaćene sustavom, vaganja kod preuzimanja u trgovinama te prijevoza do 1.150,00 kn/t, ovisno vrsti ambalaže, sadržaju i opsegu poslova⁷², u skladu s cjenikom sadržanim u Odluci o visini i strukturi naknade za pokriće troškova skupljanja i obavljanja poslova Centra za gospodarenje ambalažnim otpadom od 10. lipnja 2010⁷³. Cjenik sadržan u odluci se smatra važećim do trenutka sklapanja ugovora za obavljanje usluge sakupljanja otpadne ambalaže obuhvaćene sustavom a koji bi trebao biti rezultat provedenog javnog poziva. S obzirom da su javni pozivi iz 2015. i 2019. završeni ili poništeni bez važećeg rezultata o odabiru najprihvatljivijih programa sakupljanja otpadne ambalaže obuhvaćene sustavom, cjenik se smatra još uvijek važećim. Cjenikom doduše nisu obuhvaćeni nabava i distribucija spremnika i sigurnosnih vezica putem kojih se osigurava sigurna manipulacija otpadnom ambalažom, a čija se cijena određuje također putem provođenja javnih poziva od strane Fonda, odnosno odabirom najprihvatljivije ponude.

Nakon što sakupljači preuzmu ambalažni otpad isti prevoze najčešće do centara za gospodarenje ambalažnim otpadom koji su u velikom broju slučajeva postrojenja kojim upravljaju ovlaštene sakupljači. Centri za gospodarenje ambalažnim otpadom provode poslove preuzimanja, vaganja, brojenja, evidentiranja, skladištenja, prešanja i baliranja ambalažnog otpada te otpremu do oporabitelja odnosno osobe koja će zbrinuti otpad, kao i vođenje odgovarajućih baza podataka, a gore navedenim cjenikom su također određene naknade za provođenje tih poslova koju je dužan isplatiti Fond. **Konačna destinacija ambalažnog otpada u sustavu povratne naknade za jednokratnu ambalažu je postrojenje oporabitelja što u slučaju plastične otpadne ambalaže podrazumijeva postrojenje tvrtke Drava International d.o.o. ili tvrtke BRKOVIĆ d.o.o. koji su jedini ovlaštene od Fonda za recikliranje plastičnih materijala.** Za bolji uvid u sustav gospodarenja ambalažnim otpadom od plastike vidi više Dodatak II - Podaci o postojećem stanju gospodarenja plastike i plastične otpadne ambalaže, Tablica br. 1. – Pravne osobe i fizičke osobe-obrtnici koje se bave uslugama gospodarenja plastičnom ambalažom u značajnom udjelu (podaci koji se odnose na 2019.).

Osim sustava povratne naknade za jednokratnu ambalažu na području RH također postoje raznovrsni sustavi povratne naknade za povratnu ambalažu dobrovoljno uspostavljenih od samih proizvođača, a na temelju obveze propisane čl. 14. st. 1. koja zahtijeva od proizvođača koji stavljaju na tržište povratnu ambalažu da osiguraju povrat i višekratnu uporabu za svu povratnu ambalažu koju su stavili na tržište. Primjeri takvih sustava su povratne naknade za staklene boce piva ili vode, a iznosi i logistički sustav se razlikuju od proizvođača do proizvođača.

⁷⁰ Uredba o gospodarenju otpadnom ambalažom (NN 097/2015, 007/2020, 140/2020), čl. 6 st. 4.; Navedeni iznosi se odnose na razdoblje od 2022. godine nadalje.

⁷¹ Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži (NN 088/2015, 078/2016, 116/2017, 014/2020, 144/2020), čl. st. 2. i čl. 26. st. 4.

⁷² Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 097/2005, 115/2005, 081/2008, 031/2009, 156/2009, 038/2010, 010/2011, 081/2011, 126/2011, 038/2013, 086/2013), čl. 25. st. 7.

⁷³ Odluka o visini i strukturi naknade za pokriće troškova skupljanja i obavljanja poslova Centra za gospodarenje ambalažnim otpadom, FZOEU, Zagreb, 10. lipnja 2010., objavljeno:

https://www.fzoeu.hr/UserDocImages/datoteke/odluka_visina_i_struktura_naknade_za_pokrice_troskova_sakupljanja_i_obavljanja_poslova_centra_za_gosp_amb_otp_v1.pdf?vel=160443, pristupljeno: 5. siječnja 2022.

3.2.1.5. Obveze glede označavanja

Propisivanjem čl. 93. ZGO-a Hrvatska je u potpunosti preuzela obveze glede označavanja proizvoda obuhvaćenih ovom mjerom SUP Direktive (vidi više poglavlje 2.2.5.) te je dodatno odredila da se odgovarajuće oznake moraju staviti na:

- ambalažu kada je riječ o higijenskim ulošcima, tamponima i aplikatorima za tampone, vlažnim maramicama, duhanskim proizvodima s filtrom te filteri obuhvaćeni SUP Direktivom; odnosno
- proizvod kada je riječ o čašama za napitke obuhvaćene SUP Direktivom.

U slučaju kršenja odredi o obveznom označavanju proizvoda propisana je novčana kazna u iznosu od 5000,00 do 50.000,00 kuna za pravnu osobu (čl. 164. st. 1. t. 64.-66. ZGO-a) te u iznosu od 1000,00 do 10.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi, fizičku osobu-obrtnika ili fizičku osobu (čl. 167. st. 2.-4. ZGO-a) koja je počinila navedeni prekršaj, a inspekcijski nadzor nad primjenom ovih zabrana provode službenici Carinske uprave (čl. 137. st. 2. ZGO-a).

3.2.1.6. Mjere za podizanje svijesti

Hrvatska nije usvojila i poduzela mjere za podizanje svijesti koje je obvezna poduzeti u okviru provedbe SUP Direktive (vidi poglavlje 2.2.6.). Navedene mjere će se odrediti pravilnikom u skladu s čl. 92. st. 6. ZGO-a, a koje će obuhvaćati:

- mjere kojima se potiče postupanje kojim se smanjuje utjecaj na okoliš proizvoda, uključujući i ambalažu, ribolovne alate koji sadržavaju plastiku te plastične proizvode za jednokratnu uporabu obuhvaćene POP-a,
- mjere kojima se potiče sprječavanje nastanka otpada, uključujući i nastanak otpadne ambalaže; te
- mjere obavješćivanja potrošača i poticanja odgovornog ponašanja potrošača radi smanjenja odbacivanja otpada uključujući i otpad od plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu obuhvaćenih mjerom za podizanje svijesti o dostupnosti alternativa te posljedica odbacivanja smeća (vidi poglavlje 2.2.6.2.).

U cilju što ambicioznijeg sprječavanja nastanka otpada od plastike te kvalitetnijeg gospodarenja otpada korisno bi bilo istražiti treba li proširiti opseg proizvoda u pogledu kojih je potrebno poduzimati mjere podizanja svijesti. Primjerice Švedska je propisala da se **mjere podizanja svijesti također trebaju poduzeti u pogledu žvakaćih guma te oralnih paketa za burmut** (čl. 16. st. 1. Pravilnika (2021:996) o jednokratnim proizvodima), a koji predstavljaju **izazov u čišćenju nepropisnog odbačenog otpada u okolišu**.

U slučaju ako proizvođač koji je bio obavezan osigurati javno dostupne informacije o mjeri u kojoj se proizvod može ponovno uporabiti i reciklirati ili označiti proizvod odnosno ambalažu i priložiti uputu propusti učiniti navedene radnje isto se smatra prekršajem za koji je propisana novčana kazna u iznosu od 10.000,00 do 100.000,00 kuna za pravnu osobu (čl. 165. st. 1. t. 36. ZGO-a) te u iznosu od 5000,00 do 50.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi, fizičku osobu-obrtnika ili fizičku osobu (čl. 165. st. 2.-4. ZGO-a) koja je počinila navedeni prekršaj, a inspekcijski nadzor nad primjenom provode službenici Carinske uprave (čl. 137. st. 2. ZOGO-a).

Dodatno, u slučaju neispunjenja u utvrđenom roku i na propisani način u odnosu na obveze koje su propisane provedbnim propisima koji se planiraju donijeti na temelju ZGO-a isto se također smatra prekršajem za koji je propisana novčana kazna u iznosu od 10.000,00 do 200.000,00 kuna za pravnu osobu (čl. 166. st. 1. ZGO-a), 5000,00 do 20.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi (čl. 166. st. 2. ZGO-a) te za sljedeće kategorije fizičke osobe – obrtnika: fizička osoba ovlaštena za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom, vlasnik otpada, posjednik otpada, proizvođač proizvoda, proizvođač otpada, prodavatelj, prijevoznik, posrednik, trgovac otpadom, izvoznik, uvoznik, provoznik, ovlaštenik, koncesionar te druga osoba nad kojima je proveden nadzor (čl. 166. st. 3. ZGO-a), te 1000,00 do 10.000,00 kuna za fizičku osobu u svojstvu posjednika otpada (čl. 166. st. 4. ZGO-a). Međutim, u pogledu propisivanja prethodnog prekršaja čl. 166. ZGO-a se pogrešno poziva na podzakonske propise koji su doneseni na temelju čl. 184. st. 1. i 2. ZGO-a.

Naime čl. 184 ZGO-a nema stavke 1. i 2., već se omaškom zakonodavca propustilo pozvati na odgovarajući članak 185. st. 1. i 2. koji uređuje donošenje uredbi i pravilnika na temelju ZGO-a. Isto bi se trebalo čim prije ispraviti jer inače provedba nadzora i određivanje odgovarajućih sankcija može biti dovedeno u pitanje budući da ne postoji jasna pravna osnova za određenje sankcija.

3.2.1.7. Uspostava sustava proširene odgovornosti proizvođača

U Hrvatskoj je sustav proširene odgovornosti proizvođača uspostavljen za šest posebnih kategorija otpada, odnosno za ambalažu, vozila, ulja, baterije i akumulatore, gume te elektronički i električki otpad, a primarno se **temelji na uspostavi dodatne odgovornosti proizvođača navedenih proizvoda za financiranje gospodarenje otpadom koji nastane od tih proizvoda.**

Naime, na temelju čl. 105. ZGO-a Vlada RH putem uredbi određuje proizvode za koje proizvođači proizvoda na račun Fonda plaćaju naknadu gospodarenja otpada u slučajevima kada takve proizvode stavljaju na tržište u Hrvatskoj. Plaćanjem **naknade gospodarenja otpada koja je u svojoj biti javno davanje, odnosno porez Fond preuzima obvezu osiguravanja usluga gospodarenja otpadom radi postizanja ciljeva u okviru sustava POP-a.**

Naknada gospodarenja otpadom pritom mora biti određena sukladno pravilima iz čl. 8.a Direktive 2008/98/EZ o otpadu koja se odnose na financijske doprinose proizvođača proizvoda, a koja su gotovo riječ za riječ preuzeta u odredbe čl. 105. ZGO-a. Odstupanja u odnosu na čl. 8.a Direktive 2008/98/EZ o otpadu mogu se pronaći u određivanju dodatne kategorije troška koji se mora pokriti iz iznosa ukupnih sredstava koje Fond prikupi naplatom naknada gospodarenja otpadom za određenu vrstu proizvoda stavljenih na tržište Republike Hrvatske u kalendarskoj godini (vidi više poglavlje 2.2.7.1.), a koji se odnosi na kategoriju **troškova informacijske infrastrukture i obavljanja poslova u sustavu POP-a.**

Navedena kategorija troškova pritom obuhvaća:

- administrativne troškove sustava gospodarenja otpadom;
- troškove obavljanja upravnih poslova;
- troškove poslova funkcioniranja registara i informacijskog sustava gospodarenja otpadom; i
- troškove drugih stručnih poslova i aktivnosti vezanih za gospodarenje otpadom,

a koje troškove Fond podmiruje državi tako da na temelju čl. 107. ZGO-a 1% finansijskih sredstava godišnjih prihoda od naknade gospodarenja otpadom, poticajne naknade i naknade za odlaganje otpada⁷⁴ uplaćuje u državni proračun Republike Hrvatske. **Nije u potpunosti jasno obuhvaća li ova kategorija troškova i druge troškove kao npr. troškove obavljanja poslova od strane Fonda te je za očekivati da će se ovaj dio morati dodatno detaljizirati pri moduliranju naknada za gospodarenje otpada.**

Specifičnost hrvatskog sustava POP-a je izostanak organizacija privatnog sektora koje u ime proizvođača ispunjavaju ciljeve POP-a u zamjenu za plaćanje finansijskih doprinosa, već je umjesto toga sustav baziran na postojanju Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost – pravne osobe s javnim ovlastima i prikupljanja poreza u obliku naknade za gospodarenje otpada. Time se Hrvatska svrstava u nekolicinu europskih država koje su usvojile takav sustav, pa tako primjerice unutar Europske Unije sustav POP-a za ambalažu koji se temelji na organizaciji javnog sektora koja prikuplja javna davanja postoji samo u Hrvatskoj te od 2012. i u Mađarskoj⁷⁵, dok od država ne-članica koje su dio EGP-a takav sustav postoji u Islandu i Švicarskoj.

Nedostatak takve organizacije sustava jest da **država istovremeno mora organizirati logistički kompleksni sustav gospodarenja otpadom (kao primjer vidi više poglavlje 3.2.1.4.1. – Sustav povratne naknade) kojim se moraju ispuniti ciljevi sustava POP-a i ostali ciljevi propisani pravom EU te sustav nadzora i sankcija kojim bi se trebalo ostvariti ispunjenje tih ciljeva što u konačnici podrazumijeva nadzor nad vlastitim kapacitetima.** Time država efektivno propisuje pravila za proširenu odgovornost proizvođača, a koja pravila se gotovo u cijelosti odnose na aktivnosti organizacije osnovane od države odnosno Fond koji mora posvetiti svoje resurse kako bi uspostavio i održavao cijeli sustav funkcionalnim, dok odgovornost proizvođača prestaje u onom trenutku kada je isti ispravno uplatio propisanu naknadu gospodarenja otpada. **Bilo bi korisno istražiti u kojoj mjeri se organizacijska odgovornost za gospodarenje otpadom ambalažom od proizvoda može prenijeti izravno na proizvođače na području Hrvatske, a u cilju poboljšanja postojeće sustava gospodarenja otpadom u kojem će se veći fokus pridavati nadzoru nad sustavom gospodarenja otpada i sprječavanja nastanka otpada.**

U slučaju propuštanja ispunjavanja obveza iz sustava POP-a (čl. 91. i čl. 92.) ZGO-om je propisana novčana kazna u iznosu od 10.000,00 do 100.000,00 kuna za pravnu osobu (čl. 165. st. 1. t. 29. - 36. ZGO-a) te u iznosu od 5000,00 do 50.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi, fizičku osobu-obrtnika ili fizičku osobu (čl. 165. st. 2.-4. ZGO-a) koja je počinila navedeni prekršaj, a inspekcijski nadzor nad primjenom ovih zabrana provode službenici Carinske uprave (čl. 137. st. 2. ZOGO-a). Također se propisuju novčane kazne za prekršaj odredbi podzakonskih propisa (vidi više prethodno poglavlje 3.2.1.6.) u pogledu kojih sankcija **postoji mogućnost da ih nije moguće provesti zbog omaške zakonodavca u propisivanju istih.**

U pogledu neispunjenja u utvrđenom roku i na propisani način u odnosu na obveze koje su propisane provedbnim propisima koji su bili doneseni na temelju ZOGO-a u pogledu obveza osobi ovlaštenoj za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom, vlasniku otpada, posjedniku otpada, proizvođaču proizvoda, proizvođaču otpada, prodavatelju, prijevozniku, posredniku, trgovcu otpadom, izvozniku, uvozniku, proizvođaču, ovlašteniku, koncesionaru, jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave te drugim osobama nad kojima je proveden nadzor, uključujući svako neispunjenje obveza propisanih navedenim propisima, a koji se ZGO-om ostavljaju na

⁷⁴ Uzimajući u obzir da je ukupni prihod od naknade gospodarenja otpadom te poticajne naknade 2019. iznosio 514,087,303.00 kn Fond će na ime ove kategorije troškova u državni proračun uplaćivati oko 5,2 mil. kn.

⁷⁵ J. Ahlers, M. Hemkhaus, S. Hibler, J. Hannak, Analysis of Extended Producer Responsibility Schemes, dostupno: https://erp-recycling.org/wp-content/uploads/2021/07/adelphi_study_Analysis_of_EPR_Schemes_July_2021.pdf, pristupljeno: 15. prosinca 2021., str. 9. i 10.

snazi, smatrat će se prekršajem za koji je propisana novčana kazna u iznosu od 100.000,00 do 800.000,00 kuna za sljedeće kategorije pravnih osoba: pravna osoba ovlaštena za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom, vlasnik otpada, posjednik otpada, proizvođač proizvoda, proizvođač otpada, prodavatelj, prijevoznik, posrednik, trgovac otpadom, izvoznik, uvoznik, provoznik, ovlaštenik, koncesionar, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te druga osoba nad kojima je proveden nadzor (čl. 171. st. 1. ZGO-a), 30.000,00 do 70.000,00 kuna za odgovornu osobu u prethodno navedenim kategorijama pravnih osoba (čl. 171. st. 2. ZGO-a), 25.000,00 do 70.000,00 kuna za sljedeće kategorije fizičkih osoba-obrtnika: fizička osoba – obrtnik ovlašten za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom, vlasnik otpada, posjednik otpada, proizvođač proizvoda, proizvođač otpada, prodavatelj, prijevoznik, posrednik, trgovac otpadom, izvoznik, uvoznik, provoznik, ovlaštenik, koncesionar te druga osoba nad kojima je proveden nadzor (čl. 171. st. 3. ZGO-a), 3000,00 do 10.000,00 kuna za fizičke osobe u svojstvu posjednika otpada, vlasnika otpada i druge osobe nad kojom je proveden nadzor (čl. 171. st. 4. ZGO-a).

S obzirom da je plaćanje naknade gospodarenja otpada osnovni instrument na temelju kojeg se usmjeruje ponašanje proizvođača u skladu s redom prvenstva i politikom gospodarenja otpada bitno je osigurati da svi obveznici plaćanja naknade gospodarenja otpada zaista tu naknadu i plaćaju odnosno u što većoj mjeri izbjeći problem "free-riding-a". U nastavku se iznose dva primjera normativnih rješenja Austrije i Bugarske kojima se osigurava da svi proizvođači proizvoda obuhvaćenih sustavom POP-a ispunjavaju svoje obveze koje su propisane odgovarajućim propisom države članice, a koje mogu poslužiti kao referenta točka za izradu sličnih rješenja za Hrvatsku:

1. Uspostava obveza za osobe koje održavaju „e-tržnice“ ili koje pružaju usluge izvršenja narudžbi (Austrija)

Osobe koje održavaju „e-tržnice“: Osobe koje održavaju elektroničke tržnice, odnosno fizičke ili pravne osobe ili ortaci/zadruge koji održavaju elektroničke tržnice (web stranice ili bilo koje drugo sredstvo pomoću kojeg se informacije stavljaju na raspolaganje putem interneta) i pritom omogućuju trećim stranama da ponude ili učine dostupnim proizvode u Austriji obvezne su u ugovore s takvim trećim stranama ako je riječ o: (...) ili (3) proizvođačima plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu ili (...) ugraditi obveze kojima će osigurati da, u slučaju kada se relevantni proizvodi stavljaju na tržište u Austriji, ti proizvođači ili primarni obveznici ispunjavaju zahtjeve (...) koje za njih proizlaze iz sustava POP-a, odnosno obveze sudjelovanja u sustavu prikupljanja i recikliranja u skladu s pravilnikom koji će se donijeti za jednokratne plastične proizvode. Ako to nije osigurano, osoba koja održava elektroničku tržnicu je obvezan isključiti takvog proizvođača ili primarnog obveznika iz korištenja elektroničke tržnice.

Osobe koje pružaju usluge izvršenja narudžbi: Pružatelji usluga izvršenja narudžbi, odnosno fizičke ili pravne osobe ili ortaci/zadruge koje u okviru poslovne djelatnosti u Austriji nude najmanje dvije od sljedećih usluga: skladištenje, pakiranje, adresiranje ili otpremu plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu, a u pogledu kojih nisu vlasnici te isključujući pritom pružatelje poštanskih usluga, usluga dostave paketa ili usluge prijevoza tereta, osiguravaju da, u slučaju da se dotični proizvodi stave na tržište u Austriji, ti proizvođači ispunjavaju zahtjeve (...) koje za njih proizlaze iz sustava POP-a, odnosno obveze sudjelovanja u sustavu prikupljanja i recikliranja u skladu s pravilnikom koji će se donijeti za jednokratne plastične proizvode. (v. bilj. 60, čl. § 12c Pravilnika o ambalaži).

2. Uspostava supsidijarne odgovornosti drugih dionika sustava POP-a (Bugarska)

U slučajevima kada se proizvođači proizvoda koji su obuhvaćeni sustavom POP-a iz SUP Direktive ne mogu identificirati, distributeri, uključujući i osobe koje prodaju takve proizvode krajnjim potrošačima, se smatraju da imaju iste obveze kao i proizvođači (vidi bilj. 56, čl. 19. Pravilnika o smanjenju utjecaja pojedinih plastičnih proizvoda na okoliš)

Također, stavljanje na tržište je jasnije definirano tako da obuhvaća:

- prvo stavljanje proizvoda na raspolaganje drugoj osobi bez naknade ili uz naknadu u svrhu njegove distribucije i/ili upotrebe na teritoriju Republike Bugarske; i/ili
- bilo kakav uvoz i unošenje proizvoda u teritorij Republike Bugarske od strane osobe za vlastitu komercijalnu, industrijsku ili profesionalnu djelatnost,
- neovisno o tome je li izvršeno putem sredstava daljinske komunikacije (vidi bilj. 57, čl. 1. t. 15. Dodatnih odredbi pravilnika o smanjenju utjecaja pojedinih plastičnih proizvoda na okoliš).

3.2.1.7.1. Plastični proizvodi za jednokratnu uporabu

Iako ZGO-om nije izravno određeno uspostavljanje sustava POP-a za plastične proizvode za jednokratnu uporabu iz odredbi čl. 105. koje se odnose na pokrivanje troškova putem naknada gospodarenja otpada očito je da će takav sustav biti uspostavljen donošenjem odgovarajućeg pravilnika koji bi se trebao donijeti najkasnije do 31. siječnja 2022. na temelju čl. 91. st. 6. u vezi s čl. 185. st. 2. t. 1. ZGO-a koji će potencijalno uspostaviti posebne uvjete gospodarenja ne samo za plastične proizvode za jednokratnu uporabu obuhvaćene SUP Direktivom već za cjelokupnu plastiku za jednokratnu uporabu koja je na temelju čl. 88. st. 1. ZGO-a određena kao posebna kategorija otpada.

Odredbe čl. 105. pritom uglavnom prate formulacije iz SUP Direktive, međutim odstupanja u pogledu proizvoda prve kategorije obuhvaćeni mjerom uspostavljanja sustava POP-a u okviru provedbe SUP Direktive (vidi poglavlje 2.2.7.1.) predstavljaju potencijalnu nepravilnu provedbu SUP Direktive te mogu dovesti do problema u provedbi naplate naknade gospodarenja otpada.

Naime, u pogledu proizvoda prve kategorije obuhvaćeni mjerom uspostavljanja sustava POP-a u okviru provedbe SUP Direktive (vidi poglavlje 2.2.7.1.) troškovi određeni SUP Direktivom su na temelju čl. 105. st. 8. određeni kao izuzetak od pravila o snošenju troškova određenih Direktivom o otpadu i Direktivom o ambalaži i ambalažnom otpadu što nije u skladu sa SUP Direktivom koja određuje da proizvođači proizvoda kategorije I. povrh troškova određenih u okviru sustava POP uspostavljenih sukladno Direktivi o otpadu i Direktivi o ambalaži i ambalažnom otpadu snose i troškove određene SUP Direktivom.

Tako primjerice u pogledu laganih plastičnih vrećica za nošenje koje se nalaze u prvoj kategoriji logično je da se pokrivaju troškovi **odvojenog sakupljanja otpada** kako je to navedeno u Direktivi o otpadu te drugi troškovi potrebni za ostvarenje ciljeva koji su određeni Direktivom o ambalaži i ambalažnom otpadu, dok u pogledu vlažnih maramica koje se nalaze u drugoj kategoriji je bitno da se iznosom naknade za gospodarenje otpada pokriju samo oni troškovi koji su određeni SUP Direktivom.

Navedena razlika je bitna jer se sukladno čl. 8.a st. 4. t. (c) Direktive 2008/98/EZ o otpadu odnosno čl. 8. st. 4. SUP Direktive troškovi određeni u okviru sustava POP-a koji se snose iz sredstava uplaćenih financijskih doprinosa

proizvođača proizvoda ne smiju premašiti troškove koji su potrebni za isplativo odnosno troškovno učinkovito pružanje usluga koje su specificirane za određene proizvode. Tako primjerice iznosi naknada gospodarenja otpada koje će uplaćivati proizvođači vlažnih maramica ne bi trebali služiti snošenju troškova odvojenog sakupljanja otpada ili troškova sakupljanja otpadne ambalaže, dok se suprotno odnosi na iznose naknada uplaćenih od proizvođača spremnika za napitke. Konačno, navedena razlika bi se trebala uzeti u obzir prilikom modulacije naknade gospodarenja otpada za različite kategorije plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu koji su obuhvaćeni ovom mjerom.

S obzirom da su na temelju čl. 105. svi troškovi određeni SUP Direktivom određeni kao izuzetak od općeg pravila o snošenju troškova navedeno bi se trebalo uzeti u obzir i u pogledu kategorije troškova informacijske infrastrukture i obavljanja poslova u sustavu POP-a za koju je namijenjeno da se plaća iz sredstava uplaćenih naknada gospodarenja otpadom.

Drugo odstupanje se odnosi na formulaciju kategorije “troškova skupljanja otpada od tih proizvoda koji su odbačeni u **javnim sustavima skupljanja otpada**, uključujući infrastrukturu i njezino funkcioniranje, te naknadnog prijevoza i obrade tog otpada” koja se u ZGO preuzela kao troškovi “sakupljanja otpada od tih proizvoda **koji su odbačeni u komunalni otpad**, uključujući **troškove gradnje, održavanja i rada infrastrukture**, te naknadnog prijevoza i obrade otpada od tih proizvoda” što predstavlja ispravnu provedbu s obzirom da se SUP Direktiva odnosi na otpad od proizvoda koji nužno predstavlja komunalni otpad, dok su troškovi gradnje, održavanja i rada infrastrukture samo detaljizirani troškovi infrastrukture.

3.2.1.7.2. Ribolovni alati koji sadrži plastiku

Iako ZGO-om nije izravno određeno uspostavljanje sustava POP-a za ribolovni alat koji sadrži plastiku iz odredbi koje se odnose na pokrivanje troškova putem naknada gospodarenja otpada očito je da će takav sustav biti uspostavljen odgovarajućim pravilnikom koji bi se trebao donijeti najkasnije do 31. siječnja 2022. na temelju čl. 91. st. 6. u vezi s čl. 185. st. 2. t. 1. ZGO-a koji će, između ostalog, uspostaviti posebne uvjete gospodarenja za ribolovni alat koji sadrži plastiku koji je na temelju čl. 88. st. 1. ZGO-a određen kao posebna kategorija otpada.

U cilju usklađivanja sa SUP Direktivom navedenim pravilnikom bi trebalo uspostaviti elemente nadzora nad ribolovnim alatom koji sadržava plastiku i koji je stavljen na tržište te nad skupljenim otpadnim ribolovnim alatom koji sadržava plastiku. Određeni dio tog nadzora je već uspostavljen propisima koji općenito uređuju morsko ribarstvo te specifične ribolovne alate te je za očekivati kako će se isti temeljiti ili ugraditi u već uspostavljeni nadzor.

Čl. 105. st. 7. ZGO-a pravilno su navedeni troškovi koji se moraju pokriti u okviru sustava POP-a koji se mora uspostaviti za ribolovni alat koji sadrži plastiku (vidi poglavlje 2.2.7.2.), dok se čl. 56. st. 4. ZGO-a utvrđuje da će Vlada RH uredbom propisati minimalnu godišnju stopu sakupljanja **ribolovnog alata koji sadrži plastiku** i koji je namijenjen recikliranju. U pogledu potonjeg dijela neispravno se preuzela SUP Direktiva budući da se treba propisati minimalna godišnja stopa sakupljanja **otpadnog ribolovnog alata** (koji sadrži plastiku) definiranog čl. 4. st. 1. t. 52. ZGO-a što podrazumijeva širi obuhvat od sakupljanja samo **ribolovnog alata** (koji sadrži plastiku) definiranog čl. 4. st. 1. t. 73. (vidi više poglavlje 2.2.1.).

S obzirom da je krajnji rok primjene sustava POP-a za ribolovni alat koji sadrži plastiku 31. prosinac 2024. prije donošenja uredbe Vlade RH bilo bi potrebno izmijeniti čl. 56. st. 4. tako da se ispravno odnosi na otpadni ribolovni alat koji sadrži plastiku.

Određene države članice EU su već odredile minimalnu godišnju stopu sakupljanja ribolovnog alata koji sadrži plastiku te su odredile dodatne mjere koje se odnose na sprječavanje morskog otpada od koje su neke iznesene u nastavku:

Mjere koje se odnose na ribolovni alat koji sadrži plastiku i smanjenje morskog otpada:

1.1 Bugarska: Proizvođači ribolovnih alata koji sadrže plastiku dužni su poduzeti mjere da ispune cilj odvojenog sakupljanja za recikliranje najmanje 40% ukupne mase ribolovnog alata koji sadrži plastiku koji su stavili na tržište, a što je potrebno ostvarivati fazama navedenima u tablici ispod. Pritom se otpad od ribolovnog alata koji sadrži plastiku uvezen na carinsko područje Republike Bugarske iz druge države članice EU i/ili uneseni na carinsko područje EU iz trećih zemalja neće smatrati relevantnim za ispunjenje ovog cilja (vidi bilj. 57, čl. čl. 15. Pravilnika o smanjenju utjecaja pojedinih plastičnih proizvoda na okoliš u vezi s čl. 12. Dodatnih odredbi).

Godina	Stopa odvojanja radi recikliranja
2025.	10%
2026.	15%
2027.	20%
2028.	25%
2029.	30%
2030,	35%
2031.	40%

1.2 Bugarska: Osobe koje upravljaju lučkim uređajima za prihvat otpada i/ili mjestima namijenjenim rekreacijskom ribolovu i akvakulturi dužni su osigurati odgovarajuća mjesta za odvojeno sakupljanje ribolovnog alata koji sadrži plastiku i predati prikupljeni otpad osobama koje obavljaju djelatnost gospodarenja otpada (vidi bilj. 57, čl. čl. 17. Pravilnika o smanjenju utjecaja pojedinih plastičnih proizvoda na okoliš).

1.3 Bugarska: Koncesionari i zakupci morskih plaža dužni su: (i.) osigurati odvojeno sakupljanje proizvoda obuhvaćenih I. kategorijom proizvoda u pogledu kojih se na temelju SUP Direktive mora uspostaviti sustav POP-a; te (ii.) osigurati odgovarajuće uvjete za gospodarenje otpadom od proizvoda u pogledu kojih se na temelju SUP Direktive mora uspostaviti sustav POP-a (vidi bilj. 57, čl. čl. 21. Pravilnika o smanjenju utjecaja pojedinih plastičnih proizvoda na okoliš).

1.4 Grčka: Utvrđuje se minimalna godišnja stopa prikupljanja otpadne ribolovne opreme koja sadrži plastiku za potrebe recikliranja od četrdeset posto (40%) po težini, a koja se primjenjuje od 2025. godine (vidi bilj. 59, čl. 8. st. 2. Zakona 4736/2020 o provedbi SUP Direktive).

1.5 Španjolska: **Zabranjeno je namjerno puštanje balona, kao i pušenje na plažama, što će biti sankcionirano u skladu sa sustavom prekršaja i kazni iz ovoga Zakona** (vidi bilj. 58, čl. 18., st. 1. nacrta Zakona o otpadu i onečišćenom tlu).

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

- 1.6 Malta: Proizvođači duhana trebaju financirati osiguranje pepeljara na svim plažama uključujući odmarališta na plaži za goste takvih područja (vidi bilj. 60, str. 16. Strategije o plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu).
- 1.7 Francuska: Sve lokacije za proizvodnju, rukovanje i prijevoz industrijskim plastičnim granulama moraju biti opremljeni opremom i koristiti se postupcima za sprječavanje gubitaka i ispuštanja granula u okoliš te takve lokacije moraju biti predmet redovitih neovisnih inspekcija (bilj. 53, čl. L541-15-11 Zakonika o okolišu).

3.2.2. Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 003/2017, 001/2022)

Odluka o donošenju izmjena Plana gospodarenja otpadom Republike hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. godine (NN 001/2022) (dalje u tekstu: Odluka) donesena je 30. prosinca 2021. radi usklađenja sa zahtjevima EU-e “u pogledu sadržaja i novih mjera” sadržanih u SUP Direktivi te drugim direktivama o otpadu donesenih nakon 2017. godine s time da se izmjene Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (dalje u tekstu: PGO) odnose samo na 2022. godinu (9. i 10. odlomak poglavlja “Uvod”).

3.2.2.1. Provedba javnog savjetovanja i povreda čl. 11. ZPPI-a

Prije analize PGO-a u okviru provedbe SUP direktive bitno je naglasiti kako je ova Odluka donesena suprotno zakonu budući da je Povjerenik za informiranje 13. prosinca 2021. utvrdio bitnu povredu čl. 11. Zakona o pravu na pristup informacija (NN 25/13, 85/15) [dalje u tekstu: ZPPI] te naložio Ministarstvu provođenje još jednog kruga savjetovanja s javnošću u pogledu Prijedloga plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine – revizija za razdoblje 2022. (dalje u tekstu: Prijedlog PGO-a) do kumulativno zakonom utvrđenog roka od 30 dana.

Naime, javno savjetovanje u pogledu Prijedloga PGO-a je provedeno u razdoblje od 26. studenog do 4. prosinca 2021. godine odnosno u roku od 8 dana što je Ministarstvo ocijenilo da je dovoljni rok za davanje mišljenja, prijedloga i komentara javnosti na opširni i kompleksni dokument kao što je to Prijedlog PGO-a.

Očigledno je kako rok od 8 dana nije dostatan za pregled, analizu i davanje mišljenja javnosti zbog čega je prethodno zakonsko uređenje izričito uređivalo ovo pitanje tako da javno savjetovanje ne može trajati kraće od 30 dana. Stupanjem na snagu ZGO-a prestao je važiti čl. 22. ZOGO-a kojim se propisivalo sljedeće:

“
Članak 22.
(1) *Nacrt Plana* (op. a. Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske sukladno čl. 17. st. 1.) *i nacrt plana gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave i Grada Zagreba objavljuje se radi pribavljanja mišljenja, prijedloga i primjedbi javnosti.*
(2) *Posredstvom medija Ministarstvo, odnosno jedinice lokalne samouprave i Grad Zagreb izvješćuju javnost o mjestu na kojem je nacrt Plana i nacrt plana gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave i Grada Zagreba dostupan te načinu i vremenu iznošenja mišljenja, prijedloga i primjedbi.*
(3) ***Rok u kojem javnost može iznositi primjedbe, prijedloge i mišljenja ne može biti kraći od 30 dana od dana objave.***”

Bez obzira na to što se novim zakonskim uređenjem ukinula odredba kojom se izričito odredio rok trajanja javnog savjetovanja, provođenje nenajavljenog javnog savjetovanja u roku koji s obzirom na prethodno uređenje nije bio razumno očekivan nije u skladu s obvezujućom Konvencijom o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (NN 1/2007) kojom se u članku 6. stavku 3. izričito zahtijeva da se postupcima sudjelovanja javnosti treba obuhvatiti razumne vremenske rokove za različite stadije koji će

osigurati dovoljno vremena za obavješćivanje javnosti, a kako bi se javnost pripremila i djelotvorno sudjelovala prilikom odlučivanja o okolišu.

Provođenje javnog savjetovanja za Prijedlog PGO-a u roku od 8 dana također nije u skladu s čl. 11. ZPPI-a kojim se zahtijeva da se savjetovanje s javnošću provede "u pravilu u trajanju od 30 dana" što podrazumijeva da se moraju obrazložiti razlozi skraćivanja rokova u slučajevima kada se standardni zakonski rok za javno savjetovanje ne poštuje. Navedeno je zaključio i Povjerenik za informiranje koji je u dopisu od 13. prosinca 2021. utvrdio bitnu povredu čl. 11. ZPPI-a, a pogotovo "imajući na umu da u obrazloženju dokumenta koji je stavljen na savjetovanje nisu navedeni opravdani razlozi za navedeno skraćivanje roka provedbe javnog savjetovanja". Povjerenik za informiranje je izričito naložio Ministarstvu provođenje još jednog kruga savjetovanja s javnošću za Prijedlog PGO-a do kumulativno zakonom utvrđenog roka od 30 dana. Neovisno o utvrđenoj bitnoj povredi čl. 11., Vlada RH je i prije dovršenog javnog savjetovanja donijela Odluku o donošenju Izmjena Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine (NN 001/2022) čime se postupalo protivno zakonu.

Svi opisani postupci upućuju na trend ugrožavanja standarda na području javnog savjetovanja, a koji predvodi Vlada Republike Hrvatske te Ministarstvo. Takav trend je naročito problematičan u domeni gospodarenja otpada koje uvelike ovisi o sudjelovanju potrošača, proizvođača i dionika koji se bave djelatnostima gospodarenja otpada i zaštite okoliša te njihovom doprinosu sustavu. Postupanje prema javnosti isključivo kao objektu politika i pravila koje država donosi okarakterizirano kao "država zna najbolje" nagrizi ne samo sustav gospodarenja otpada nego i uspostavljene demokratske standarde u Hrvatskoj.

Takvo postupanje gotovo sigurno nije posljedica svjesne i namjerne politike nagrivanja demokratskih standarda, međutim propusti ili nedostaci u organizaciji državnih tijela, bilo to zbog nedostatka ljudstva, tehničkih ili tehnoloških resursa ili zbog neprikladnih procesa i koordinacije ne smiju dovesti do isključivanja ili "pro forma" sudjelovanja javnosti u izradi politike i pravila koje uvelike ovisi o djelovanju i postupanju dotične javnosti.

3.2.2.2. Analiza PGO-a u okviru provedbe SUP Direktive

Kao što je već spomenuto u poglavlju 3.1., postojeće stanje u Hrvatskoj u pogledu proizvoda obuhvaćenih SUP Direktivom nije moguće iščitati budući da **količine otpada koji potječe od ribolovnih alata koji sadrže plastiku te plastike za jednokratnu uporabu do sada nisu praćene** (poglavlje 3.2.15. i 3.2.16. PGO-a). Također, trenutno **ne postoje niti zadovoljavajuće procjene vezano za količine otpadnih brodova i morskog otpada u RH** (poglavlje 3.2.6. PGO-a) te **nedostaju podaci o raspoloživim i potrebnim kapacitetima za materijalnu oporabu** (poglavlje 3.3.4. PGO-a).

Navedeno upućuje na činjenicu da iako je SUP Direktiva donesena u 2019. godini Hrvatska nije poduzela niti jednu mjeru ili aktivnost kojom bi analizirala **postojeće stanje količina i vrste proizvoda obuhvaćenih SUP Direktivom kojim se trguje na hrvatskom tržištu odnosno koji se upotrebljavaju u Hrvatskoj te količini i vrsti otpada od tih proizvoda koji se sakupljaju, recikliraju, oporabljaju ili odlažu**, međutim isto nije u potpunosti točno što pokazuje set mjera i aktivnosti opisanih u Planu gospodarenja morskim otpadom (vidi više u poglavlju 3.2.3.) u pogledu kojih se očekuje i odgovarajuće normativno rješenje.

Povrh toga, u okviru Plana sprječavanja nastanka otpada (dalje u tekstu: PSNO) **propustilo se među specifične ciljeve uvrstiti sprječavanje nastanka otpada od proizvoda obuhvaćenih SUP Direktivom**, iako čl. 4. SUP Direktive izričito poziva na ambiciozno i kontinuirano smanjenje potrošnje čaša za napitke i spremnika za hranu i to naročito

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

sprječavanjem nastanka otpada (vidi više poglavlje 2.2.2.). Time se navodi na pogrešan zaključak da se u 2022. godini neće poduzimati mjere sprječavanja nastanka otpada od plastike iako je očito kako će se u 2022. godini morati donijeti pravilnici kojima će se provesti obveze iz SUP Direktive. Naspram PSNO-a, PGO izričito navodi kako će se kroz zakonodavni okvir provesti obveze propisane SUP direktivom (Poglavlje 5.2.11. PGO-a).

Jedina mjera u okviru Plana sprječavanja nastanka otpada koja se odnosi na proizvod obuhvaćen SUP Direktivom je mjera smanjenja potrošnje plastičnih vrećica. PSNO-om se navodi kako dosadašnje mjere naplate laganih plastičnih vrećica te obveznog postavlja oznake »VREĆICE KORISTITE ŠTEDLJIVO« nisu ostavile zadovoljavajuće rezultate u pogledu smanjenja potrošnje plastičnih vrećica za nošenje i nastanka otpadnih plastičnih vrećica zbog čega se ZGO-om propisala zabrana stavljanja laganih plastičnih vrećica za nošenje na tržište u RH, dok će se smanjenje potrošnje vrlo laganih plastičnih vrećica za nošenje dodatno urediti novim Pravilnikom o ambalaži i otpadnoj ambalaži (Poglavlje 13.4.1 Mjere koje mogu utjecati na okvirne uvjete koji se odnose na stvaranje otpada – Mjera 5.).

U vezi sustava gospodarenja otpadnom ambalažom PGO-om utvrđeno je kako isti ne obuhvaća u zadovoljavajućoj mjeri sve vrste otpadne ambalaže te da bi **sustav povrata koji pokazuje vrlo dobre rezultate trebalo poticati, unaprjeđivati i proširivati**, dok bi naknade za gospodarenje otpada trebalo u većoj mjeri modulirati po kategorijama i potkategorijama ambalaže. PGO-om se također ukazalo da za kompozitnu ambalažu ne postoje kapaciteti za obradu u Hrvatskoj te da bi dodatne napore trebalo uložiti u razvoj novih tehnologija za recikliranje plastičnog ambalažnog otpada (kemijsko recikliranje) (poglavlje 3.4.3. PGO-a).

PGO-om se, između ostalog, uspostavljaju ciljevi, podciljevi i mjere u skladu s kojima se provodi financiranje mjera. U nastavku su izneseni oni ciljevi, podciljevi i mjere koji se smatraju relevantnim za spomenuti u okviru provedbe SUP Direktive.

EU Direktiva	Cilj i podcilj PGO-a	Status cilja i revizija za 2022. godinu	Mjera iz PGO 2017-2022	Status mjera i revizija za 2022. godinu
Direktiva (EU) 2018/851 Do 31. prosinca 2023. biootpad odvojiti i reciklirati na izvoru ili zasebno prikupljati. Sprječavanje stvaranja otpada.	1.1. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA KOMUNALNIM OTPADOM - Smanjenje ukupne količine proizvedenog komunalnog otpada za 5% u odnosu na ukupno proizvedenu količinu komunalnog otpada u 2015.	RIZIK OD NEPOSTIZANJA U 12/2022. Cilj je zadržan.	M 1.1.1 Mjere definirane Planom sprječavanja nastanka otpada M 1.1.2. Uspostava centara za ponovnu uporabu što uključuje: - izgradnju centara za ponovnu uporabu odnosno građevinske zahvate na postojećim građevinama radi prilagodbe njihovoj novoj namjeni - nabavu opreme -izradu i distribuciju promidžbenog materijala	Mjere se ne mijenjaju. Za M 1.1.1. od planiranih 10 mil. HRK utrošeno je 370.300 HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 1.375.000 HRK. Za M 1.1.2. od planiranih 75 mil. HRK utrošeno je 1.414.222 HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 998.841 HRK.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

			- organizaciju radionica i dr.	
<p>Direktiva (EU) 2018/851</p> <p>Do 2020. pripremiti se za ponovnu uporabu i reciklirati - otpadni materijali barem papir, metal, plastika i staklo iz kućanstava, a moguće i iz drugog izvora, ako su ti tokovi otpada slični otpadu iz kućanstva, minimalno 50 % po težini te novo uvedeni ciljevi:</p> <p>Do 2025. - minimalno 55 % t</p> <p>Do 2030. - minimalno 60 % t</p> <p>Do 2035. - minimalno 65 %</p>	<p>1.2. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA KOMUNALNIM OTPADOM - Odvojeno prikupiti 60% komunalnog otpada (prvenstveno papir, karton, staklo, plastika, metal, biootpad i dr.)</p>	<p>RIZIK OD NEPOSTIZANJA U 12/2022. Cilj nije zadržan u 2022. godini.</p> <p>Umjesto navedenog cilja uspostavlja se novi: Minimalna uporaba recikliranjem i pripremom za ponovnu uporabu 52 %.</p> <p>Cilj PGO-a (odvojeno sakupljanje) nije sukladan s ciljem EU-e (priprema za ponovnu uporabu i recikliranje frakcija komunalnog otpada), pogotovo s obzirom na količine nečistoće koji se izdvajaju u procesu pripreme za ponovnu uporabu i recikliranje.</p>	<p>M 1.2.1. Nabava opreme, vozila i plovila za odvojeno prikupljanje papira, kartona, metala, plastike, stakla i tekstila</p> <p>M 1.2.2. Izgradnja postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog papira, kartona, metala, stakla, plastike i dr. (sortirnica)</p> <p>M 1.2.3. Izgradnja reciklažnih dvorišta</p> <p>M 1.2.6 Izgradnja postrojenja za recikliranje</p>	<p>Mjere se ne mijenjaju, osim ukidanja mjere:</p> <p>M 1.2.5. Jačanje tržišta otpada namijenjenog recikliranju</p> <p>Za mjeru M 1.2.1. nije moguće utvrditi financijske podatke zbog spajanja s drugim mjerama.</p> <p>Za mjeru M 1.2.2. od planiranih 350 mil. HRK utrošeno je 117.500 HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 62.069.431 HRK.</p> <p>Za mjeru M 1.2.3. od planiranih 450 mil. HRK utrošeno je 363.142.356 HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 508.348.611 HRK.</p> <p>Za mjeru M 1.2.6. od planiranih 75 mil. HRK utrošeno je 0 HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave nije moguće točno utvrditi zbog spajanja s mjerom 2.1.2. Izgradnja i opremanje reciklažnih dvorišta ta za građevni otpad</p>
<p>Direktiva (EU) 2018/850</p> <p>Do 2020. odlagati na odlagališta manje od 35% biorazgradivog komunalnog otpada proizvedenog 1997.</p> <p>Novo uvedeni cilj:</p> <p>Do 2035. smanjiti odlaganje na najviše 10% nastalog</p>	<p>1.4. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA KOMUNALNIM OTPADOM - Odložiti na odlagalište manje od 25% proizvedenog komunalnog otpada</p>	<p>RIZIK OD NEPOSTIZANJA U 12/2022. Cilj je zadržan</p>	<p>Mjera M 1.4.2. Praćenje udjela biorazgradivog otpada u miješanom komunalnom otpadu postaje</p>	<p>Naziv mjere 1.4.2. se mijenja u Određivanje nacionalnog sastava komunalnog otpada povremenim analizama.</p> <p>Za mjeru M 1.4.2. od planiranih 0 HRK utrošeno je 199.313 HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 0 HRK.</p>

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

komunalnog otpada (po težini)				
Direktiva 2018/852 (EU) SUP Direktiva.	2.3 UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA - Unaprijediti sustav gospodarenja otpadnom ambalažom	Cilj je zadržan kao 2.2. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA - Unaprijediti sustav gospodarenja otpadnom ambalažom	M (2.3.1.) 2.2.1. Unaprjeđenje i analiza postojećeg sustava gospodarenja otpadnom ambalažom: Ova mjera uključuje identifikaciju obveznika plaćanja naknade u okviru proširene odgovornosti proizvođača i analizu postojećeg sustava gospodarenja otpadnom ambalažom kojoj je cilj ocijeniti sustav, utvrditi nedostatke i rizike, te dati preporuke za unaprjeđenje sustava. Analiza treba uključiti praćenje podataka o ambalaži stavljenoj na tržište kao i podatke o učinkovitosti uporabe (recikliranja).	Mjere se ne mijenjaju te uključuju aktivnosti izrade elaborata postojećeg sustava gospodarenja otpadnom ambalažom te odvojenu aktivnost identifikaciju obveznika plaćanja naknade u okviru proširene odgovornosti proizvođača. Za mjeru M 2.2.1. nisu navedeni financijski podaci.
Direktiva (EU) 2018/851 Sprječavanje stvaranja morskog otpada. Zaustaviti stvaranje morskog otpada kao doprinos ostvarenju UN -ovog cilja 14 održivog razvoja (očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održivi razvoj)	2.4. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA - Uspostaviti sustav gospodarenja morskim otpadom	Ovaj cilj se ukida.	M 2.4.1 Identifikacija lokacija i izvora nastanka morskog otpada i identifikacija lokacija nakupljenog morskog otpada na morskom dnu M 2.4.2. Uspostava sustava sprječavanja, prikupljanja i zbrinjavanja morskog otpada, kao integralnog djela sustava gospodarenja otpadom u RH M 2.4.3. Interventno prikupljanje i	Cilj i mjere se ukidaju. Za sve mjere u okviru cilja 2.4. od planiranih 2.5 mil. HRK utrošeno je 2.690.656 HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 0 HRK.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

			<p>zbrinjavanje morskog otpada</p> <p>M 2.4.4. Uspostava suradnje sa susjednim ili drugim državama vezano za onečišćenje morskim otpadom</p>	
<p>Direktiva (EU) 2018/851</p> <p>Odvojeno prikupljanje otpada i nemiješanje s drugim otpadom ili drugim materijalima različitih svojstava. Zaštita zdravlja ljudi i okoliša.</p> <p>Uredba (EU) br. 1257/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o recikliranju brodova i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1013/2006 i Direktive 2009/16/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 330/1, 10. 12. 2013.)</p>	<p>2.5 UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA - Uspostaviti sustav gospodarenja otpadnim brodovima, podrtinama i potonulim stvarima na morskom dnu</p>	<p>Ovaj cilj se ukida.</p>	<p>M 2.5.1. Uspostava sustava gospodarenja otpadnim brodovima</p> <p>M 2.5.2. Identifikacija lokacija podrtina i potonulih stvari na morskom dnu s izradom katastra</p> <p>M 2.5.3. Identifikacija sadržaja i količine opasnih tvari i eksplozivnih sredstava u podrtinama i potonulim stvarima na morskom dnu koje prijete onečišćenjem morskog okoliša ili sigurnosti pri korištenju mora kao resursa (ulja, goriva, maziva, zaostalo oružje i eksplozivne naprave i dr.)</p> <p>M 2.5.4 Sanacija podrtina i potopljenih stvari na morskom dnu koje su u vlasništvu RH</p> <p>M 2.5.5 Interventna sanacija podrtina i potopljenih stvari na morskom dnu i njihovog sadržaja</p> <p>M 2.5.6. Unaprijediti normativne standarde i postupke za hitne intervencije na</p>	<p>Cilj i mjere se ukidaju jer je njihovo postizanje u najvećoj mjeri u nadležnosti Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (podrtine i potonule stvari) i nisu regulirani politikom gospodarenja otpadom.</p> <p>Za sve mjere u okviru cilja 2.5. nisu navedeni financijski podaci.</p>

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

			podrtinama i potopljenim stvarima na morskom dnu	
Direktiva (EU) 2018/851 Odvojeno prikupljanje otpada i nemiješanje s drugim otpadom ili drugim materijalima različitih svojstava Kontrola opasnog otpada. Zabrana miješanja opasnog otpada	2.6. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA - Unaprijediti sustav gospodarenja ostalim posebnim kategorijama otpada	Cilj se zadržava kao 2.3. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA -Unaprijediti sustav gospodarenja ostalim posebnim kategorijama otpada	M (2.6.1.) 2.3.1 Unaprjeđenje sustava gospodarenja medicinskim otpadom M (2.6.3.) 2.3.3. Unaprjeđenje sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada (otpadnim vozilima, otpadnim baterijama i akumulatorima, otpadnim gumama, EE otpadom, uljima), a koja uključuje mjere identifikacija obveznika plaćanja naknade u okviru proširene odgovornosti proizvođača i unaprjeđenje sustava praćenja podataka o posebnim kategorijama otpada putem Informacijskog sustava gospodarenja otpadom i izradom Registra.	U okviru mjere 2.3.3. dodaje se uspostavljanje sustava gospodarenja za jednokratne plastične proizvode (vlažne maramice, balone, duhanske proizvode s filtrom i filtre te ribolovne alate koji sadrže plastiku), a u okviru čega se treba provesti sljedeća aktivnost: 2.3.3.6. Izrada analize (elaborat) sustava gospodarenja za jednokratne plastične proizvode. Za mjere 2.3.1. i 2.3.3. nisu navedeni financijski podaci.
Direktiva (EU) 2018/851 Kampanje za podizanje svijesti javnosti	5.1. PROVOĐENJE IZOBRAZNO-INFORMATIVNIH AKTIVNOSTI – Osnivanje odbora za kružno gospodarstvo	Cilj je dodan u reviziji za 2022. godinu.	Donošenje Odluke o osnivanju Odbora za kružno gospodarstvo kao stručno, koordinacijsko tijelo koje svojim znanjem, iskustvom i nadležnostima osigurava horizontalnu i vertikalnu suradnju svih sektora (javnog, proizvodnog, znanstveno-istraživačkog i civilnog). Odbor bi	Cilj i mjere su dodani u reviziji za 2022. godinu.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

			trebao pružati podršku i davati smjernice Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja u provedbi obaveze prijelaza na kružno gospodarstvo koja proizlaze iz propisa Republike Hrvatske i Europske unije te iz planskih i strateških dokumenata.	
Direktiva (EU) 2018/851 Kampanje za podizanje svijesti javnosti. SUP Direktiva.	5.1. PROVOĐENJE IZOBRAZNO-INFORMATIVNIH AKTIVNOSTI – Provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom u okviru kružnog gospodarstva	Cilj je zadržan.	M 5.1. Izrada Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom M 5.2. Provedba aktivnosti predviđenih Programom izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom koja je uključivala donošenje Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (2017.) na temelju kojeg se putem javnih poziva davalo bespovratna sredstva iz programa OPKK 2014-2020. M 5.3. Provedba nacionalne kampanje na temu održivog gospodarenja otpadom	Mjere M 5.1., M 5.2., M 5.3. se ukidaju te se umjesto tih mjera uspostavlja mjera: 5.2.1. Provedba nacionalne kampanje na temu gospodarenja otpadom u okviru kružnog gospodarstva organiziranjem javnih obrazovnih i informativnih kampanja za podizanje svijesti javnosti i obrazovnih programa za djecu s posebnim naglaskom na sprječavanje nastanka otpada, smanjenje korištenja jednokratnih plastičnih proizvoda i sprječavanje nastanka morskog otpada. Također se uspostavlja nova mjera: 5.2.2. Priprema i provedba pilot projekta za sprječavanje nastanka otpada od filtara od cigareta Za mjeru M 5.2. od planiranih 10 mil. HRK utrošeno je 43.162.246 HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 63.101.833 HRK. U okviru navedene mjere 91 JLS-ova je na teritoriju 300-tinjak JLS-a provelo ovu mjeru koja se pretežno sastojala od aktivnosti izrade i distribucije letaka, radijske emisije,

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

				reklame, spotovi te izrada vodiča i brošura. Za mjeru M 5.3. od planiranih 5 mil. HRK utrošeno je 7.3 mil. HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 0 HRK.
Direktiva (EU) 2018/851 Praćenje i provjeravanje usklađenosti s EPR obvezama. Vođenje evidencije. Registracija.	6. UNAPRJEĐENJE INFORMACIJSKOG SUSTAVA GOSPODARENJA OTPADOM	Cilj je zadržan.	M 6.1. Izrada i/ili unaprjeđenje aplikacija koje su dio informacijskog sustava gospodarenja otpadom M 6.2. Izrada informacijskog sustava FZOEU za pripremu i provedbu projekata	Mjere se ne mijenjaju. Za mjeru M 6.1. od planiranih 10 mil. HRK utrošeno je 5.642.750 mil. HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 0 HRK. Za mjeru M 6.2. od planiranih 5 mil. HRK utrošeno je 0 mil. HRK, a ugovoreno ili u procesu nabave 9.980.000 HRK.
Direktiva (EU) 2018/851 Inspekcije kontrola.	7. UNAPRJEĐENJE NADZORA NAD GOSPODARENJA OTPADOM	Cilj je zadržan	M 7.1. Izobrazba svih sudionika uključenih u nadzor gospodarenja otpadom	Mjere se ne mijenjaju.

Iz gore navedene tablice možemo zaključiti kako se u pogledu proizvoda obuhvaćenih SUP Direktivom u 2022. godini planiraju poduzeti samo sljedeće mjere:

- mjera identifikacije obveznika plaćanja naknade u okviru proširene odgovornosti proizvođača i analize postojećeg sustava gospodarenja otpadnom ambalažom kojoj je cilj ocijeniti sustav, utvrditi nedostatke i rizike, te dati preporuke za unaprjeđenje sustava (Podcilj UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA - Unaprijediti sustav gospodarenja otpadnom ambalažom);

- mjera uspostavljanja sustava gospodarenja za jednokratne plastične proizvode (vlažne maramice, balone, duhanske proizvode s filtrom i filtre te ribolovne alate koji sadrže plastiku), a u okviru čega se treba provesti aktivnost izrade analize (elaborat) sustava gospodarenja za jednokratne plastične proizvode kojom se treba identificirati obveznike plaćanja naknade u okviru proširene odgovornosti proizvođača (Podcilj UNAPRJEĐENJE SUSTAVA GOSPODARENJA POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA - Unaprijediti sustav gospodarenja ostalim posebnim kategorijama otpada);

- mjera pripreme i provedbe pilot projekta za sprječavanje nastanka otpada od filtara od cigareta (Podcilj PROVOĐENJE IZOBRAZNO-INFORMATIVNIH AKTIVNOSTI – Provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom u okviru kružnog gospodarstva); te
- mjere provedbe nacionalne kampanje na temu gospodarenja otpadom u okviru kružnog gospodarstva organiziranjem javnih obrazovnih i informativnih kampanja za podizanje svijesti javnosti i obrazovnih programa za djecu s posebnim naglaskom na sprječavanje nastanka otpada, smanjenje korištenja jednokratnih plastičnih proizvoda i sprječavanje nastanka morskog otpada (Podcilj PROVOĐENJE IZOBRAZNO-INFORMATIVNIH AKTIVNOSTI – Provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom u okviru kružnog gospodarstva).

U vezi podciljeva za koje je utvrđen rizik od neispunjavanja do kraja 2022. godine (Smanjenje ukupne količine proizvedenog komunalnog otpada za 5%, Odvojeno prikupiti 60% komunalnog otpada te Odložiti manje od 25% komunalnog otpada) odlučilo se ne mijenjati postojeće mjere usprkos slabom djelovanju navedenih mjera na ispunjavanje ciljeva te činjenici da bi se ambicioznom provedbom SUP Direktive moglo znatno pridonijeti ispunjenju ciljeva. Štoviše, u PGO-u se izričito spominje kako zabrana stavljanja na tržište jednokratnih plastičnih proizvoda ima značajan utjecaj na sprječavanje nastanka otpada te na smanjenje nastanka komunalnog otpada (Poglavlje 13.3.1.1 Sprječavanje nastanka komunalnog otpada).

Umjesto izmjena mjera Ministarstvo je odlučilo izmijeniti cilj pa se tako umjesto cilja odvojenog prikupljanja 60% komunalnog otpada uspostavlja novi cilj "Minimalne uporabe recikliranjem i pripremom za ponovnu uporabu 52 %". Alarmantno je da se PGO-om do 2022. godine uopće nije spominjao cilj povećanja pripreme za ponovnu uporabu i recikliranje pojedinih frakcija komunalnog otpada, već se umjesto toga odredio samo cilj odvojenog sakupljanja pojedinih frakcija. Ta pogreška je sada ispravljena izmjenom samog cilja, međutim umjesto ukidanja cilja zbog razloga što ga se neće moći ispuniti u 2022. godini Ministarstvo je trebalo postaviti novi cilj pored postojećeg sukladno Direktivi o otpadu.

S obzirom da se SUP Direktivom želi spriječiti utjecaj plastike primarno na morski okoliš iznenađujuće je da se u potpunost ukidaju ciljevi i mjere koji su se odnosili na uspostavu sustava gospodarenja morskim otpadom te gospodarenja otpadnim brodovima, podrtinama i potonulim stvarima na morskom dnu. Neovisno o tome što se gospodarenje otpadnim brodovima, podrtinama i potonulim stvarima na morskom dnu stavlja u nadležnost Ministarstva mora, prometa i infrastrukture te da u pogledu gospodarenja morskog otpada postoji samostalni dokument Plan gospodarenja morskim otpadom izrađen od Ministarstva, PGO-om bi se trebalo barem spomenuti dokumente i propise kojima se određuju politike u vezi takve vrste otpada te odrediti u kakvom su odnosu. Pojedine mjere koje se mogu odrediti u pogledu takvog otpada mogu uvelike doprinijeti postizanju ciljeva SUP Direktive. Tako primjerice mjera "M 2.4.4. Uspostava suradnje sa susjednim ili drugim državama vezano za onečišćenje morskim otpadom" može biti korisna i učinkovita za razmjenu najboljih praksa te usklađenje mjera i aktivnosti koje druge države članice koje imaju pristup Jadranskom moru provode u okviru provedbe SUP Direktive.

U okviru PGO-a i PSNO kao sastavnog dijela PGO-a bitno je naglasiti kako je poticanje Zelene javne nabave prepoznato kao bitna mjera koju treba nastaviti provoditi budući da "javni sektor može usmjeriti svoju potrošačku moć na smanjenje nastanka, a samim time i odlaganja otpada", međutim također izostaje navođenje konkretnih aktivnosti i mjera koje su poduzete u tom pogledu te koje se planiraju poduzeti u 2022. godini. U tom pogledu bilo bi poželjno da se po uzoru na Odluku o zelenoj javnoj nabavi u postupcima središnje javne nabave (NN 49/2021)

donese odluka kojom će se uspostaviti izričita zabrana nabave i korištenja određenih plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu kao što su to npr. svi proizvodi obuhvaćeni zabranom stavljanja na tržište na temelju ZGO-a, plastične boce, itd. uz mogućnost propisivanja iznimki kada je to naročito opravdano.

Konačno, pohvalno je da je prepoznato kako je za postizanje ambicioznijeg cilja sprječavanja nastanka otpada potrebna provedba jačih mjera (npr. uvođenje regulatornih i ekonomskih instrumenata, smanjenje količine materijala koji se koristi u proizvodima i povećanje učinkovitosti s kojom se koriste, projektiranje i potrošnja proizvoda koji stvaraju manje otpada), međutim izostaje jasna i nedvosmislena posvećenost postizanju takvog cilja.

3.2.3. Planski i strateški dokumenti u vezi morskog otpada

Morski otpad je u Hrvatskoj adresiran u brojnim planskim i strateškim dokumentima. Tako je morski otpad, između ostalo, adresiran u Strategiji pomorskog razvitka i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine⁷⁶, Strategiji upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem⁷⁷ (dalje u tekstu: Strategija) te povezanim Akcijskim programom Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (2021. - 2026.).⁷⁸

Strategijom se opisuje postojeće stanja u pogledu morskog otpada (vidi poglavlje 3.1.2.) te se utvrđuje kako okvirnih 80% morskog otpada u Hrvatskoj dolazi s kopna te da se *„najgora onečišćenja morskim otpadom događaju se u zimskim mjesecima, nakon što obilne oborine i nabujale rijeke „speru“ otpad sa onečišćenog obalnog područja i/ili cijelih smetlišta lociranih uz obale rijeka I mora, a potom ga višednevno olujno jugo odnese na sjever, do obalnog područja RH te da u takvim okolnostima, morskom otpadu su najizloženije i posljedično njime najonečišćenije južne ekspozicije južno i srednje dalmatinskih otoka i obale”* zbog čega se kao osnovna mjera za smanjivanje količina morskog otpada predlaže uspostava učinkovitog sustava gospodarenja otpadom u obalnim područjima svih zemalja koje dijele Jadransko more (str. 76. Strategije).

S druge strane u okviru Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske⁷⁹ određuje se skup mjera 3.3. za unaprjeđenje sustava upravljanja morskim otpadom kojom bi se trebalo doprinijeti poboljšanju provedbe instrumenta za postizanje dobrog stanja morskog okoliša i obalnog područja⁸⁰, a među tim mjerama nalazi se i mjera 3.3.1. Izrada nacionalnog plana gospodarenja morskim otpadom u okviru koje je 2020. izrađen Plan gospodarenja morskim otpadom⁸¹ (dalje u tekstu: PGMO), a kojim se između ostalog referira i na SUP Direktivu.

⁷⁶ Odluka o donošenju Strategije pomorskog razvitka i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine (NN 093/2014)

⁷⁷ Ažuriranje dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem temeljem obveza iz čl.8, čl.9. i čl.10. Okvirne direktive o morskoj strategiji 2008/56 EZ, rujan, 2019.

⁷⁸ Odluka o donošenju Akcijskog programa Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (2021. - 2026.) (NN 028/2021)

⁷⁹ Odluka o donošenju Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 097/2017)

⁸⁰ Ibid., str. 88.

⁸¹ Plan gospodarenja morskim otpadom, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zagreb, svibanj 2020.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

Slično kao i PGO-om, PGMO također određuje ciljeve i mjere u skladu s kojim se provodi financiranje mjera a koji se u potpunosti iznose u nastavku⁸²:

Tablica - Mjere za ostvarivanje strateških ciljeva predviđenih Planom gospodarenja morskim otpadom

CILJ 1. Uspostaviti sustav gospodarenja morskim otpadom				
Mjera	Opis	Nosioci	Mogući izvori financiranja	Rok
1.1. Uspostava stručnog radnog tijela za morski otpad	Uspostaviti radno tijelo za morski otpad te definirati poslovnik o radu	Ministarstvo u suradnji s ostalim relevantnim dionicima.	Državni proračun RH i ostali domaći i međunarodni izvori	2021.
1.2. Sprječavanje nastanka morskog otpada	Sprječavati nastanak morskog otpada kroz fazu proizvodnje, dizajna i potrošnje te ponovne uporabe	Ministarstvo / FZOEU/proizvođači/potrošači	Proizvođači	-
1.3. Uspostava mreže za prikupljanje i prihvata morskog otpada putem koćarenja	<p>Mjerom se uspostavlja mreža za prikupljanje i prihvata morskog otpada putem koćarenja, a da se pritom ne povećava intenzitet koćarenja sukladno važećim propisima.</p> <p>Koćarenje se obavlja putem 482 koćarice u hrvatskom dijelu Jadrana koja svoj iskrcaj obavljaju na 137 iskrcajnih mjesta od kojih je samo 9 opremljeno odgovarajućom infrastrukturom za prihvat morskog otpada.</p> <p>Popis aktivnosti: - izrada protokola za gospodarenje morskim otpadom prikupljenog koćama; - provedba aktivnosti predradnje na kopnu (promidžbene aktivnosti poput izrade logotipa, identifikacijskih zastavica za brodove – sudionike, brošura i informativnih letaka za ribare i ostale zainteresirane, sporazuma s lučkim upravama i lokalnim samoupravama na čijem će se području odvijati aktivnost, odabir ribara i sklapanje sporazuma o okvirnoj suradnji, edukacija ribara o načinu postupanja s morskim otpadom), - aktivnosti prikupljanja i skladištenja otpada na brodu (uvjeti i načini odvajanja otpada od ulova na slobodnom mjestu na palubi, priprema i podjela liste za unos prikupljenih količina morskog otpada s popisom glavnih vrsta otpada), - aktivnosti odvajanja otpada po vrstama i skladištenja na kopnu (određivanje mjesta za skladištenje otpada u lučkom</p>	Ministarstvo (koordinacijsko tijelo)/ Lučke kapetanije/JLS /ribari	Državni proračun /JLS	2021.

⁸² Tablica je izravno prenesena iz Plana gospodarenja morskim otpadom uz određene izmjene kojima su se dodali opisi mjera i aktivnosti.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

	<p>području u nadležnosti lokalne uprave, odvajanje različitih vrsta otpada u zasebne spremnike (plastika, staklo, metal itd.), a sve u skladu s prostornom dokumentacijom, odnosno prilikom priprema buduće prostorne dokumentacije o ovom pitanju treba voditi računa,</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnosti prijevoza u centre za gospodarenje otpadom (organiziranje tvrtki i dinamike prijevoza otpada, pridržavanje zakonskih propisa koji se odnose na sljedivost otpada (prateći list, dnevnik utovara/istovara), gospodarenje prikupljenim otpadom u suradnji s ovlaštenim tvrtkama), - praćenje i bilježenje broja ostvarenih aktivnosti. 			
1.4. Prikupljanje otpada naplavljenog na obali putem ekoloških akcija čišćenja	<p>Mjerom se predlaže protokol i organizacija ekoloških akcija čišćenja u okviru koje će obavljati sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijanje odgovarajućeg protokola za ekološke akcije čišćenja, - aktivnosti koje prethode akcijama čišćenja (razvoj platforme za okupljanje zainteresiranih nevladinih udruga i sklapanje sporazuma o okvirnoj suradnji, organiziranje radionica za stručno osposobljavanje provođenja akcija čišćenja prema zahtjevima Okvirne direktive o morskoj strategiji i ostalim relevantnim izvorima, sklapanje sporazuma s lokalnim samoupravama na čijem će se području odvijati takva aktivnost i osmišljavanje promotivnih aktivnosti za ekološke akcije čišćenja (prepoznatljivi logotip i boje, identifikacijske oznake za sudionike te brošure i informativni letci), - aktivnosti prikupljanja odvajanja otpada po vrstama i skladištenja otpada na obali (skladištenje otpada prikupljenog tijekom trajanja akcije u odgovarajućim spremnicima koje osiguravaju tvrtke za prikupljanje komunalnog otpada, koji su ograđeni i označeni, a pristup dopušten samo ovlaštenim osobama, prikupljanje različitih vrsta otpada u zasebnim spremnicima za plastiku, staklo, metal, itd., ako je namijenjeno za obradu - skladištiti otpad u odgovarajuće spremnike kako bi kasnije bilo prikupljeno od strane komunalne tvrtke), - aktivnosti prijevoza morskog otpada u centre za gospodarenje otpadom (dogovoriti dinamiku prijevoza na obradu s ovlaštenim tvrtkama, pridržavati se zakonskih propisa koji se odnose na sljedivost otpada (prateći list, dnevnik utovara/istovara), gospodariti prikupljenim otpadom u suradnji s ovlaštenim tvrtkama), - praćenje i bilježenje broja ostvarenih aktivnosti. 	JLS/ koncesionari/ nevladine udruge	JLS/koncesionari / EU fondovi	/
1.5. Prikupljanje otpada u moru putem ronilačkih akcija	<p>Mjerom se predlaže protokol za prikupljanje morskog otpada putem ronilačkih akcija u okviru koje se provode aktivnosti po uzoru na mjeru 1.4. te aktivnosti prikupljanja otpada na moru (organizirati male brodove za prihvat prikupljenog otpada, aktivnosti osiguranja sigurnosti ronjenja, pripremu, izradu i podjelu lista za unos prikupljenih količina morskog otpada kroz</p>	JLS / ronilački klubovi	JLPS, EU fondovi, ostali domaći i međunarodni izvori	/

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

	ronilačke akcije s popisom glavnih kategorija otpada kao i prikupljenim količinama kako bi se kasnije izradila njegova kvalitativno-kvantitativna analiza)			
1.6. Prikupljanje izgubljenih ili odbačenih ribolovnih alata	<p>Mjerom se djeluje na smanjivanje namjernog ili slučajnog unosa otpada u morski sustav.</p> <p>Procjena je da se godišnje provodi oko 10 ovakvih akcija, a u odnosu na količine i rasprostranjenost te potencijalni utjecaj takvog otpada postoji potreba i potencijali za povećanje njihova broja.</p> <p>U okviru ove mjere provode se sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osmišljavanje, priprema i provedba aktivnosti na podizanju razine svijesti – edukacija o važnosti zaštite morskog okoliša kod obalnog stanovništva i ribara o štetama u okolišu uzrokovanim izgubljenim ili odbačenim ribolovnim alatom, - prikupljanje podataka o područjima na kojima se izgubljeni ili odbačeni ribolovni alati nalaze, - aktivnosti na osmišljavanju i razvijanju koncepta „oznake ribolovnih alata o vlasništvu“, - aktivnosti na razvijanju sustava za prikupljanje i odlaganje ribolovnih alata izgubljenih na moru, - praćenje i bilježenje broja ostvarenih aktivnosti. 	Ribari, JLS	JP(R)S / JLS / EU fondovi, ostali domaći i međunarodni izvori	/
1.7. Interventno prikupljanje i obrada morskog otpada	Mjera se primjenjuje kod iznenadnog onečišćenja mora morskim otpadom	Lučka uprava, JLS	Državni proračun RH, JP(R)S	/
CILJ 2. Unaprijediti informacijski sustav gospodarenja morskim otpadom				
2.1. Sustavno prikupljanje podataka o morskome otpadu u okviru informacijskih sustava ISGO i ISZO za more	Mjera uključuje osiguranje preduvjeta i protokola sustavnog prikupljanja podataka u okviru informacijskih sustava uz korištenje digitalnih tehnologija	Ministarstvo	Državni proračun RH/EU fondovi	/
CILJ 3. Kontinuirano provoditi aktivnosti obrazovanja i informiranja				

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

3.1. Organizacija informativno edukativnih kampanja za zainteresiranu javnost na temu sprječavanja nastanka morskog otpada	Mjera uključuje provedbu aktivnosti predviđenih Komunikacijskom strategijom, poglavito organizaciju Informativno-edukativnih kampanja	Ministarstvo/MZO/JLS	Ministarstvo/JP(R)S/JLS / EU fondovi / ostali domaći i međunarodni izvori	/
3.2. Jačanje znanstvenih istraživanja o novim tehnologijama za sprječavanje i / ili uklanjanje morskog otpada	Mjera predviđa suradnju sektorskih nadležnih tijela na poticanju znanstvenih istraživanja, razvoju novih inovativnih rješenja za smanjenje i uklanjanje morskog otpada	Ministarstvo/ MZO/ znanstvena zajednica	MZO/HRZZ/ FZOEU/ EU fondovi / ostali domaći i međunarodni izvori	/
CILJ 4. Jačati međunarodnu suradnju na rješavanju problema morskog otpada				
4.1. Kontinuirana komunikacija i suradnja u međunarodnim organizacijama na rješavanju problema morskog otpada na europskoj, subregionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini	Mjera uključuje komunikaciju i suradnju u međunarodnim organizacijama na rješavanju problema morskog otpada (EU, UNEP/MAP, UN)	Ministarstvo/MVEP/MMPI	Državni proračun RH	/

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

4.2. Suradnja s nadležnim tijelima susjednih i drugih država u slučaju onečišćenja morskim otpadom	Mjera uključuje komunikaciju i suradnju s nadležnim tijelima susjednih i drugih država u slučaju onečišćenja morskim otpadom koji je porijeklom iz susjedne ili druge države.	Ministarstvo/ MVEP/MMPI	Državni proračun RH	/
--	---	----------------------------	------------------------	---

Mjere propisane Planom gospodarenja morskim otpadom su uvelike relevantne za provedbu SUP Direktive te bi u pogledu istih trebalo uspostaviti odgovarajuća normativna rješenja koja će biti usklađena s ostalim dijelovima sustava gospodarenja otpada.

Tako primjerice mjera uspostavljanja mreža za prikupljanje i prihvat morskog otpada putem koćarenja je iznimno bitna za učinkovito sakupljanje otpadnog ribolovnog alata za ponovnu uporabu ili reciklažu, a koja bi se trebala na odgovarajući način poticati uspostavom određenih benefita za osobe koje su voljne sudjelovati u takvoj mreži. Akcije čišćenja, uključujući ronilačke akcije, bi trebalo iskoristiti za produbljivanje znanja o morskom otpadu na području Hrvatske te sakupljanje odgovarajućih informacija o količini i vrstama otpadnog materijala pronađenog u okviru takvih akcija. Da bi se to ostvarilo treba osigurati usklađeni pristup akcijama čišćenja što uključuje izradu protokola na normativnoj razini kojim se jasno propisuju uloge i postupci istraživanja te gospodarenja takvim otpadom, kao i zahtjevi koje treba ispuniti kako bi se podaci dobiveni iz takvih akcija mogli kvalitetno iskoristiti za razumijevanje morskog otpada u Jadranskom moru.

Konačno, nejasno je zašto se Plan gospodarenja morskim otpadom ne donosi odlukom Vlade Republike Hrvatske na jednaki način kao što se donosi i Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske. Takvim nejednakim postupanje se PGMO stavlja u drugi red što ne bi trebala biti praksa. Također, mjere i aktivnosti planirane u okviru PGO moraju biti iskoordinirane s mjerama i aktivnostima PGMO-a, a kako bi se postiglo kvalitetnije upravljanje sustavom gospodarenja otpada i sprječavanja nastanak otpada.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

Dodatak I - Pregled hrvatskih propisa kojim se uređuje gospodarenje otpada

Naziv propisa		Datum stupanja na snagu	Datum stavljanja izvan snage
Naziv zakona (NN br. XX/XX)	Naziv podzakonskog propisa (NN br. XX/XX)		
Zakon o gospodarenju otpada (NN 84/2021)			
Zakon o održivom gospodarenju otpada (NN 094/2013, 073/2017, 014/2019, 98/2019)		23.07.2013.	31.07.2021.
	Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 081/2020)	23.07.2020	
	Uredba o graničnim prijelazima na području Republike Hrvatske preko kojih je dopušten uvoz otpada u Europsku uniju i izvoz otpada iz Europske unije (NN 006/2014)	18.01.2014.	
	Pravilnik o gospodarenju otpadom električnom i elektroničkom opremom (NN 042/2014, 048/2014, 107/2014, 139/2014, 011/2019, 007/2020)	03.04.2014.	31.07.2021. na temelju ZGO-a stavljanju se izvan snage čl. 24. st. 2 i 3.
	Pravilnik o gospodarenju polikloriranim bifenilima i polikloriranim terfenilima (NN 103/2014)	04.09.2014.	/
	Pravilnik o katalogu otpada (NN 090/2015)	27.08.2015	/
	Pravilnik o gospodarenju otpadom iz proizvodnje titan-dioksida (NN 117/2014)	09.10.2014	/
	Pravilnik o gospodarenju otpadom iz rudarske industrije (NN 022/2019)	14.3.2019.	
	Pravilnik o nusproizvodima i ukidanju statusa otpada (NN 117/2014)	09.10.2014	/
	Pravilnik o gospodarenju medicinskim otpadom (NN 050/2015, 056/2019)	16.5.2015.	/
	Naputak o glomaznom otpadu (NN 079/2015)	28.07.2015.	/
	Pravilnik o gospodarenju otpadnim tekstilom i otpadnom obućom (NN 099/2015)	01.11.2015.	/
	Pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima (NN 125/2015, 090/2016, 060/2018, 072/2018, 081/2020)	1.12.2015.	/
	Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama (NN 113/2016)	1.1.2017.	/
	Uredba o gospodarenju otpadnim vozilima (NN 112/2015)	24.10.2015.	/
	Odluka o izmjenama naknada u sustavima gospodarenja otpadnim vozilima i otpadnim gumama (NN 040/2015, 057/2020)	18.04.2015	/
	Pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima (NN br. 136/2006, 31/2009, 156/2009, 53/2012, 86/2013 i 91/2013)	26.12.2006.	1.12.2015. osim čl. 21., čl. 28. st. 1. - 5., čl. 29. st. 2. i 3. koji važe do sklapanja ugovora o obavljanju

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

			<p>usluge sakupljanja otpadnih vozila u sustavu kojim upravlja Fond i donošenja odluke iz članka 16. stavka 5. Pravilnika o gospodarenju otpadnim vozilima (NN 125/2015)</p>
	<p>Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama (NN br. 40/2006, 31/2009, 156/2009, 111/2011 i 86/2013)</p>	<p>20.04.2006.</p>	<p>1.1.2017. osim čl. 11. st. 1. i čl. 15. st. 3. i 4. koji su na snazi do stupanja na snagu Uredbe o gospodarenju otpadnim gumama, čl. 14.a koji je na snazi do sklapanja ugovora o obavljanju usluge sakupljanja i obrade otpadnih guma u sustavu kojim upravlja Fond; čl. 15. st. 1. i 2. na snazi do sklapanja ugovora o obavljanju usluge sakupljanja otpadnih guma u sustavu kojim upravlja Fond; članka</p>

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

			11. stavka 4. i 5. i članka 12. stavka 1., 2., 3. i 5. ovog Pravilnika koje su na snazi do uspostave Registra
	Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži (NN 088/2015, 078/2016, 116/2017, 014/2020, 144/2020)	20.08.2015.	/
	Uredba o gospodarenju otpadnom ambalažom (NN 097/2015, 007/2020, 140/2020)	19.09.2015.	/
	Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 097/2005, 115/2005, 081/2008, 031/2009, 156/2009, 038/2010, 010/2011, 081/2011, 126/2011, 038/2013, 086/2013)	16.8.2005.	20.08.2015. osim odredbi članka 12., 13., 14., 19.a, 20. st. 3., 20.a i članka 25. stavaka 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9. i 10. ovoga Pravilnika koje važe do stupanja na snagu Uredbe iz članka 53. stavka 4. Zakona o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/2013) i sklapanja ugovora za obavljanje usluge sakupljanja otpadne ambalaže u sustavu kojim upravlja Fond, te članka 16. stavaka 3., 8., 9., 12., 13. i 14. ovoga Pravilnika koji vrijede do uspostave Registra iz

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

			članka 29. Pravilnika o ambalaži i otpadnoj ambalaži (NN 88/2015)
	Uredba o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima (NN 105/2015, 057/2020)	10.10.2015.	/
	Pravilnik o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima (NN 111/2015)	22.10.2015.	31.07.2021. na temelju ZGO-a stavlja se izvan snage čl. 31.
	Pravilnik o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada (NN 114/2015, 103/2018, 056/2019)	29.10.2015	/
	Odluka o redoslijedu i dinamici zatvaranja odlagališta (NN 003/2019, 017/2019)	21.12.2018.	/
	Pravilnik o građevnom otpadu i otpadu koji sadrži azbest (NN 069/2016)	4.8.2016.	/
	Pravilnik o termičkoj obradi otpada (NN 075/2016)	25.8.2016.	/
	Odluka o donošenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine (NN 003/2017)	05.01.2017	/
	Uredba o gospodarenju komunalnim otpadom (NN 050/2017, NN 084/2019, NN 031/2021)	1.11.2017.	31.07.2021. na temelju ZGO-a stavljaju se izvan snage čl. 1. - 13., čl. 14. st. 1., st. 3. - 12., čl. 15., čl. 18.-21. i čl. 23. - 27.
Zakon o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (NN 107/2003, 144/2012)		12.07.2003.	/
	Statut Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (NN 193/2003, 073/2004, 116/2008, 101/2009, 118/2011, 067/2013, 070/2014, 155/2014)	17.12.2003.	/
	Uredba o jediničnim naknadama, korektivnim koeficijentima i pobližim kriterijima i mjerilima za utvrđivanje naknada na opterećivanje okoliša otpadom (NN 071/2004)	31.5.2004.	/
	Pravilnik o načinu i rokovima obračunavanja i plaćanja naknada na opterećivanje okoliša otpadom (NN 095/2004)	21.07.2004	/
	Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja očevidnika obveznika plaćanja naknade na opterećivanje okoliša otpadom (NN 120/2004)	08.09.2004	

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

	Pravilnik o načinu praćenja namjenskog korištenja sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i ugovoreni prava i obveza (NN 183/2004, 029/2014)	31.12.2004	
	Pravilnik o uvjetima i načinu dodjeljivanja sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, te kriterijima i mjerilima za ocjenjivanje zahtjeva za dodjeljivanje sredstava Fonda (NN 018/2009, 042/2012, 073/2013, 029/2014, 155/2014, 132/2021)	19.2.2009.	/
	Pravilnik o postupku objavljivanja natječaja i o odlučivanju o odabiru korisnika sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (NN 153/2011, 029/2014, 155/2014)	05.01.2012	/
	Zaključak Vlade Republike Hrvatske u vezi provedbe mjera gospodarenja otpadom nakon potresa na području Sisačko-moslavačke županije (NN 004/2021)	14.01.2021	/
Zakon o prijevozu opasnih tvari (NN 79/07)		01.01.2008.	/
Pomorski zakonik (NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15 i 17/19)		22.4.1994.	/
	Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske (NN 72/2021)	7.7.2021.	/
	Pravilnik o zaštiti morskog okoliša u zaštićenom ekološko-ribolovnom pojasu Republike Hrvatske (NN 047/2008)	3.5.2008.	/
	Pravilnik o rukovanju opasnim tvarima, uvjetima i načinu obavljanja prijevoza u pomorskom prometu, ukrcavanja i iskrcavanja opasnih tvari, rasutog i ostalog tereta u lukama, te načinu sprječavanja širenja isteklih ulja u lukama (NN 051/2005, 127/2010, 034/2013, 088/2013, 079/2015, 053/2016, 041/2017, 023/2020, 128/2020)	28.4.2005.	/
	Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja straže, te obavljanju drugih poslova na brodu kojima se osigurava sigurna plovidba i zaštita mora od onečišćenja (NN 125/2005, 126/2008, 034/2011, 155/2013, 029/2016)	1.11.2005.	/
	Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora (NN 092/2008)	31.7.2008.	/
	Uredba o uvjetima za dolazak i boravak stranih jahti i brodice namijenjenih sportu i razonodi u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske (NN 097/2013, 050/2017)	27.05.2017.	/
	Pravilnik o raspredi pomorskih objekata (NN 083/2021)	29.07.2021.	/
Zakon o poljoprivredi (NN 118/2018, 042/2020, 127/2020, 052/2021)		1.1.2019.	
	Odluka o donošenju Plana sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske 2019. - 2022. (NN 061/2019)	19.06.2019.	/
	Pravilnik o doniranju hrane i hrane za životinje (NN 091/2019)	05.10.2019.	/

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

	Pravilnik o provedbi Programa potpore za zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog podrijetla od 2021. do 2023. godine (NN 039/2021)	15.04.2021.	/
Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18)			
	Uredba o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/2014, 039/2017, 112/2018)	2.10.2014.	
	Odluka o donošenju Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 097/2017)	28.09.2017	
	Odluka o donošenju Akcijskog programa Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (2021. - 2026.) (NN 028/2021)	18.03.2021.	
	Uredba o okolišnoj dozvoli (NN 008/2014, 005/2018)	30.01.2014.	
	Uredba o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (NN 044/2014, 031/2017, 045/2017)	15.04.2014.	
	Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 061/2014, 003/2017)	29.05.2014.	
	Pravilnik o Registru postrojenja u kojima su prisutne opasne tvari i o Očevidniku prijavljenih velikih nesreća (NN 139/2014)	04.12.2014.	
	Pravilnik o registru onečišćavanja okoliša (NN 087/2015)	15.08.2015.	
	Pravilnik o Očevidniku izdanih okolišnih dozvola (NN 051/2016)	11.06.2016.	
	Pravilnik o znaku zaštite okoliša "Prijatelj okoliša" (NN 091/2016)	20.10.2016.	
	Pravilnik o znaku zaštite okoliša Europske unije - EU Ecolabel (NN 116/2016)	22.12.2016.	
	Uredba o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 003/2017)	19.01.2017.	
	Uredba o odgovornosti za štete u okolišu (NN 031/2017, 050/2020)	13.4.2017.	
	Pravilnik o Referentnom centru za more Hrvatske agencije za okoliš i prirodu (NN 076/2017)	10.08.2017	
	Uredba o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu za ekološko upravljanje i neovisno ocjenjivanje (EMAS) (NN 131/2020)	05.12.2020	

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

Dodatak II - Podaci o postojećem stanju gospodarenja plastike i plastične otpadne ambalaže

Tablica br. 1. – Pravne osobe i fizičke osobe-obrtnici koje se bave uslugama gospodarenja plastičnom ambalažom u značajnom udjelu (podaci koji se odnose na 2019.)

Ovlaštenici Fonda za sakupljanje (S) i/ili obradu (O) ili kao CGAO*	PRAVNE OSOBE I FIZIČKE OSOBE-OBRTNICI KOJE SE BAVE USLUGAMA GOSPODARENJA PLASTIČNOM AMBALAŽOM U ZNAČAJNOM UDJELU	SAKUPLJENO U TONAMA (t)						OPORABLJENO U TONAMA (t)			
		Ukupno sakupljeno	Sakupljeno od građana i osoba koje se bave uslužnim djelatnostima	Sakupljeno od osoba koje se bave ostalim ekonomskim djelatnostima	Sakupljeno od sakupljača	Ostalo	Ukupno sakupljeno bez sakupljača	Oporaba (R3)	Oporaba (R5)	Oporaba (R12)	Oporaba (R13)
ŠO	Drava International d.o.o.	18.372.65	0,00	16.384,29	1.988,36	0,00	16.384,29	29.239,59	0,00	0,00	0,00
S, CGAO	DS Smith Unijapapir Croatia d.o.o.	7.636,00	3.621,28	3.621,27	393,44	0,00	7.242,55	0,00	0,00	0,00	0,00
S, CGAO	LOTUS 91 d.o.o.	7.174,54	0,00	7.174,54	0,00	0,00	7.174,54	0,00	0,00	0,00	2.120,35
S, CGAO	METIS d.d.	6.544,48	6.162,89	17,78	363,81	0,00	6.180,67	0,00	0,00	1.517,02	0,00
S	ZAGREBAČKI HOLDING, društvo s ograničenom odgovornošću za javni prijevoz, opskrbu vodom, održavanje čistoće, putnička agencija, šport, upravljanje objektima i poslovanje nekretninama	6.415,69	1.158,56	0,00	98,38	5.158,75	6.317,31	0,00	0,00	0,00	0,00
S	eko-Flor Plus d.o.o.	5.720,42	5.720,42	0,00	0,00	0,00	5.720,42	0,00	0,00	3.084,74	124,77
/	REOMA GRUPA d.o.o.	5.136,70	279,70	112,19	4.744,82	0,00	391,88	0,00	0,00	1.067,93	0,00
S, CGAO	UNIJA NOVA d.o.o.	3.213,97	3.032,50	0,00	181,47	0,00	3.032,50	0,00	0,00	0,00	0,00
/	LUGplast d.o.o.	3.058,30	0,00	2,73	3.055,57	0,00	2,73	0,00	0,00	2.426,10	0,00
/	Hamburger Recycling Croatia d.o.o.	2.735,04	1.395,00	1.340,04	0,00	0,00	2.735,04	0,00	0,00	1.512,90	0,00
S	Čistoća d.o.o. za gospodarenje otpadom, čistoću, proizvodnju i usluge - VARAŽDIN	2.230,23	2.142,33	87,91	0,00	0,00	2.230,23	0,00	0,00	0,00	0,00
S, CGAO	ODLAGALIŠTE SIROVINA D.O.O.	2.109,37	0,00	2.109,37	0,00	0,00	2.109,37	0,00	0,00	1.242,92	885,77
/	CE-ZA-R d.o.o.	1.870,41	1.713,29	43,12	0,23	113,77	1.870,17	1.779,83	0,00	0,00	0,00
S, CGAO	JOLLY EKO d.o.o.	1.647,07	1.622,53	0,00	24,54	0,00	1.622,53	0,00	0,00	0,00	0,00
/	POS-PLAST D.O.O.	1.289,03	56,96	925,68	306,39	0,00	982,64	340,01	0,00	0,00	0,00
S	GKP ČAKOM d.o.o.	1.174,89	995,86	131,98	0,00	47,05	1.174,89	0,00	0,00	0,00	0,00
S	PONIKVE EKO OTOK KRK d. o. o.	999,00	999,00	0,00	0,00	0,00	999,00	0,00	1.025,00	0,00	0,00
S	UNIVERZAL d.o.o.	698,11	152,14	545,67	0,30	0,00	697,81	0,00	0,00	577,86	0,00
S, CGAO	BA - COM d.o.o.	562,40	506,16	56,24	0,00	0,00	562,40	0,00	0,00	0,00	0,00
/	Stari grad	513,45	8,21	505,24	0,00	0,00	513,45	506,92	0,00	0,00	0,00
S, CGAO	Sirovina d.o.o.	505,14	417,72	71,49	15,93	0,00	489,21	0,00	0,00	22,22	0,00
S, CGAO	KOMUNALNO PODUZEĆE društvo s ograničenom odgovornošću za obavljanje komunalne djelatnosti Križevci	471,84	341,84	130,00	0,00	0,00	471,84	0,00	0,00	0,00	0,00
S, CGAO	RESPEKT d.o.o.	457,47	456,47	1,00	0,00	0,00	457,47	0,00	0,00	0,00	0,00
S	Čistoća d.o.o., Zadar	430,50	430,50	0,00	0,00	0,00	430,50	0,00	0,00	0,00	500,66
S, CGAO	Jakob Becker d.o.o.	332,18	316,05	16,13	0,00	0,00	332,18	0,00	0,00	0,00	0,00
S	KOMUNALAC POŽEGA društvo s ograničenom odgovornošću za komunalne djelatnosti	114,59	106,58	5,75	0,00	2,26	114,59	0,00	0,00	24,39	0,00
S	Vlahovac obrt za prijevoz i usluge	93,08	93,08	0,00	0,00	0,00	93,08	0,00	0,00	0,00	0,00
S	Sirovina promet d.o.o.	52.741	0	52.741	0	0	52.741	0,00	0,00	0,00	0,00
S	Niki	40,72	40,72	0	0	0	40,72	0,00	0,00	0,00	0,00
S	UNJA-IVANIĆ GRAD d.o.o.	17.788	7.798	0	0	9,99	17.788	0,00	0,00	0,00	0,00
ŠO	Brković d.o.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.867,54	0,00	0,00	0,00
/	Tipos Resurs j.d.o.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.545,36	0,00
	UKUPNO:	81.617,78	31.777,57	33.335,14	11.173,25	5.331,81	70.329,94	34.733,90	1.025,00	13.021,43	3.631,55

*CGAO = Centar za gospodarenje ambalažnim otpadom

** Podaci o ovlaštenim sakupljačima se odnose na 2021. na temelju Popisa sakupljača otpadne ambalaže od 13. svibnja 2020.

*** Podaci o ovlaštenim obrađivačima se odnose na 2021. na temelju Popisa obrađivača od 1. rujna 2021.

**** Podaci o ovlaštenim CGAO se odnose na 2021. na temelju Popisa CGAO od 2021. godine. Podaci koji se odnose na ovlaštene sakupljače i CGAO - tvrtke FLORA VTC d.o.o. te Komunalne i prijevoznike usluge CERNA nisu dostupni.

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

Tablica br. 2. – Podaci o sakupljanju i uporabi plastike i otpadne plastične ambalaže

Podaci na temelju podataka ROO-a za 2019. godinu		
Postupak	Količina otpadne plastična ambalaža u tonama (t):	Količina plastike ⁸³ (isključujući otpadnu plastičnu ambalažu) u tonama (t):
Sakupljeno u okviru sakupljanja komunalnog otpada	16,099.059	8,871.098
Sakupljeno (isključujući komunalni otpad):	78,014.507	10,221.605
Sakupljeno (isključujući komunalni otpad) od sakupljača:	13,533.992	3,540.442
Sakupljeno (isključujući komunalni otpad i otpad skupljen od sakupljača):	64,480.515	6,681.163
Sakupljeno (reciklažna dvorišta, mobilna reciklažna dvorišta i trgovci na malo):	2,254.75	1,338.489
UKUPNO SAKUPLJENO:	96,368.316	20,431.192
UKUPNO SAKUPLJENO (ISKLUČUJUĆI SAKUPLJENO OD SAKUPLJAČA)	82,834.324	16,890.75
Ukupno oporabljeno postupkom R1 :	320.885	6.635
Ukupno oporabljeno postupkom R3:	35917.66	2121.748
Ukupno oporabljeno postupkom R5:	1195.61	9.41
Ukupno oporabljeno postupkom R12:	14535.77	6802.009
Ukupno oporabljeno postupkom R13:	3710.365	2050.746

Tablice br. 3 i 4 – Podaci o uvozu i izvozu plastičnog otpada

Podaci na temelju izvještaja Zavoda za zaštitu okoliša i prirode ⁸⁴				
Godina	Ukupna količina uvezenog otpada (t)	Ukupna količina uvezenog plastičnog otpada (t)	Ukupna količina izvezenog otpada (t)	Ukupna količina izvezenog plastičnog otpada (t)
2017.	390,525.00	25,715	748,007.00	19,550
2018.	486,567.00	25,125.01	744,311.00	21,756.33
2019.	638,351.00	35,858.35	861,236.00	31,615.54

Podaci o prometu plastičnog otpada sa Slovenijom na temelju izvještaja Zavoda za zaštitu okoliša i prirode			
	2017	2018	2019
Ukupna količina uvezenog plastičnog otpada u tonama (t)	9,560.87	15,842	21,930
Ukupna količina izvezenog plastičnog otpada u tonama (t)	N/A	12,782	17,141

⁸³ Plastika uključuje sljedeće nazive otpada koji su sakupljači i obrađivači prijavili u ROO: otpadna plastika, plastika te plastika (isključujući ambalažu)

⁸⁴ Izvješća o prekograničnom prometu otpada za 2017., 2018. i 2019. godinu mogu se pronaći na: <http://www.hoop.hr/hr/tematska-podrucja/otpad-registri-oneciscavanja-i-ostali-sektorski-pritisci/gospodarenje-otpadom-0>, pristupljeno: 5. siječnja 2022.

Dodatak III. - Najbitnije izmjene sustava gospodarenja otpadom uvedene novim Zakonom o gospodarenju otpada (NN 84/2021)

1. Zabranjuje se stavljanje na tržište laganih plastičnih vrećica za nošenje osim vrlo laganih plastična vrećica za nošenje [(čl. 17 st. 2. Zakona o gospodarenju otpadom (dalje u tekstu: ZGO-a)].
2. Definicija “građevine za gospodarenje otpadom” je proširena na odlagališta otpada te reciklažna dvorišta za građevni otpad čime gradnja tih objekata postaje od interesa za Republiku Hrvatsku (čl. 4. st. 1. t. 13. u vezi s čl. 83. st. 1. ZOGO-a te čl. 4. st. 1. t. 16. u vezi s čl. 10. st. 1. ZGO-a) te se shodno tome izvlaštenje nekretnina sukladno Zakonu o izvlaštenju i određivanju naknade (NN 74/14, 69/17, 98/19) može primijeniti i u vezi odlagališta otpada te reciklažnih dvorišta za građevni otpad te se pojednostavljuje postupak izdavanja građevinske dozvole za navedene objekte u pogledu dokazivanja pravnog interesa te ograničavanja stranki u postupku te postupak gradnje u pogledu odluke jedinice lokalne samouprave o privremenoj zabrani izvođenja radova (čl. 109. st. 5., čl. 115. te čl. 132. Zakona o gradnji NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19).
3. Uvedena je ovlast Vlade RH da u slučaju potrebe sprječavanja nastanka ili otklanjanja posljedica šteta uzrokovanih višom silom ili u slučaju druge opasnosti za ljude, materijalna dobra i okoliš, odlukom privremeno naredi ili zabrani određeno postupanje s otpadom te utvrdi obveznu primjenu interventnih mjera gospodarenja otpadom koje su nužne radi zaštite života, sigurnosti ili zdravlja stanovništva ili sprječavanja onečišćenja okoliša. (čl. 11. ZGO-a).
4. Pravo na potraživanje naknade zbog blizine odlagališta se novim zakonom ne ograničava samo na “neusklađena odlagališta” već isto postoji u odnosu na bilo koje odlagalište koje udovoljava propisanim zahtjevima za odlagališta, a pod uvjetima određenima u članku 102. ZGO-a.
5. Primjena reda prvenstva gospodarenja otpadom se ograničila isključivo na podzakonske akte, odluke, planove ili programe koji se donose na temelju ZGO-a (čl. 6. st. 1. ZGO-a). Time se derogirao koncept utvrđen čl. 7. st. 1. ZOGO-a na temelju kojeg se red prvenstva gospodarenja otpadom trebao primjenjivati prilikom primjene bilo kojeg propisa i politike gospodarenja otpadom što uključuje i propise iz domene pomorstva, poljoprivrede, ugostiteljstva, itd. Nadalje, odstupanja od reda prvenstva za pojedini tok otpada više ne moraju biti propisana odlukom ministarstva nadležnog za poslove zaštite okoliša (čl. 7. st. 2. ZOGO-a).
6. Izostavljene su odredbe kojima se, između ostalog, propisivalo: (i.) pod kojim uvjetima se može pristupiti zbrinjavanju otpada sukladno redu prvenstva gospodarenja otpadom te (ii.) odredba o obveznoj izradi elaborata od strane Ministarstva kojim bi se potvrdilo udovoljavanje takvim uvjetima (čl. 8. ZOGO-a).
7. Uvedene su nove definicije nusproizvoda kao “proizvodni ostatak, koji nije ni otpad ni proizvod, i koji je upisan u očevidnik nusproizvoda” te definicija proizvoda kao “produkt proizvodnog procesa čija svrha je proizvodnja toga proizvoda, a uključuje i građevinu koja nastaje kao produkt gradnje” (čl. 4. st.

1. t. 34. i 64. u vezi s čl. 15. ZGO-a). Također, nusproizvod sada obuhvaća i stvari ili predmete koji nastaju kao rezultat gradnje građevine ili tehnološkog procesa čija primarna svrha nije proizvodnja te stvari ili predmeta pod uvjetom da su navedene stvari ili predmeti upisani u Očevidnik nusproizvoda (čl. 15. st. 1. ZGO-a).

8. Odustaje se od namjere uvođenja posebne regulacije gospodarenja morskim otpadom te se morski otpad, biootpad, otpadni brodovi i otpadni mulj iz uređaja za pročišćivanja otpadnih voda više ne smatraju posebnom kategorijom otpada. (članak 53. ZOGO-a te čl. 88. st. 1. ZGO-a)

9. U pogledu planskih dokumenata najbitnija izmjena je da jedinice lokalne samouprave više nisu obvezne izrađivati planove gospodarenja otpadom, već je ta obveza sada uspostavljena za jedinice područne samouprave i Grad Zagreb (čl. 111. ZGO-a). Nadalje, značajno je izmijenjen sadržaj planskih dokumenata (čl. 17. st. 1., čl. i 21. st. 1. ZOGO-a te Dodatak ZGO-u VI. Sadržaj planova gospodarenja otpadom). Povrh navedenog, izuzeta je odredba kojom se propisivalo da svi "Razvojni dokumenti pojedinih područja poslovnih djelatnosti ne smiju biti u suprotnosti s Planom" (članak 17. st. 6. ZOGO-a) te da je "Ministarstvo dužno podnositi Vladi trogodišnje izvješće o izvršenju utvrđenih obveza, ostvarenja ciljeva i učinkovitosti poduzetih mjera iz Plana." (članak 17. st. 8. ZOGO-a).

10. U potpunosti se ukinula odredba kojom se propisivala da se nacrti Plana gospodarenja otpada Republike Hrvatske te jedinica lokalne samouprave i Grada Zagreba moraju objavljivati radi pribavljanja mišljenja, prijedloga i primjedbi javnosti u roku koji ne može biti kraći od 30 dana od dana objave te da će posredstvom medija Ministarstvo, odnosno jedinice lokalne samouprave i Grad Zagreb izvijestiti javnost o mjestu na kojem je nacrt Plana i nacrt plana gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave i Grada Zagreba dostupan te načinu i vremenu iznošenja mišljenja, prijedloga i primjedbi. (članak 22.)

11. Ukinuto je ograničenje najveće dopuštene mase biorazgradivog komunalnog otpada koji se u kalendarskoj godini smije godišnje odložiti na pojedinom odlagalištu (članak 24. st. 2-4 ZOGO-a) te obveza Ministarstva da najmanje dva puta godišnje utvrđuje količinu otpada odloženog na odlagalište (čl. 25. st. 3. ZOGO-a).

12. Odustalo se od uspostave zasebnih funkcija unutar pravnih osoba koje su utvrđene kao bitni dionici gospodarenja otpadom. Tako su ukinute:

- odredbe kojima se propisivala obveza svim pravnim osobama koje su proizvođači otpada i koje zapošljavaju 50 i više osoba da imenuju povjerenika za otpad kao zasebnu poziciju unutar radne organizacije u okviru koje su se trebali obavljati poslovi organizacije i nadzora provedbe propisa o gospodarenju otpadom te savjetovanja prilikom donošenja odluka o gospodarenju otpada (čl. 46. ZOGO-a); te
- odredbe kojim se od podnositelja zahtjeva za ishođenje dozvole za gospodarenje otpada zahtijevalo da imenuje osobu odgovornu za gospodarenje otpadom koja udovoljava sljedećim uvjetima: (i.) koja ima tri godine iskustva na poslovima gospodarenja otpadom, (ii.) koja je stekla kvalifikaciju u području prirodoslovlja, biomedicine i zdravstva, biotehničkom, tehničkom ili tehnološkom području, (iii.) koja nije obavljala posao odgovorne osobe u pravnoj osobi kojoj je za to vrijeme oduzeta dozvola

i (iv.) koja u tri godine koje prethode danu podnošenja zahtjeva za dozvolu nije osuđena za kazneno djelo propisano Kaznenim zakonom glavom koja propisuje: kaznena djela protiv okoliša, kaznena djela protiv opće sigurnosti, kaznena djela protiv gospodarstva ili za prekršaj propisa koji uređuju zaštitu okoliša i gospodarenje otpadom. (čl. 89. te čl. 88. st. 3. t. 3.).

13. Ukinute su odredbe kojima se su se propisivali posebni uvjeti za direktora, odnosno fizičku osobu koja upravlja davateljem javne usluge, a koji su se sastojali u tome da takva osoba: (i.) mora posjedovati stručna znanja i sposobnosti u vezi obavljanja poslova gospodarenja otpadom i propisa o gospodarenja otpadom, (ii.) odgovorna je za stručno i učinkovito obavljanje poslova i s tim u vezi provedbu propisa koji uređuju gospodarenje otpadom i (iii.) mora posjedovati važeću potvrdu o obavljenoj izobrazbi o gospodarenju otpada (čl. 32. st. 4. ZOGO-a).

14. Ukinute su odredbe kojima se propisivalo uvjete za upis osobe koja namjerava obavljati postupak sakupljanja otpada u reciklažnom dvorištu u odgovarajući registar (Očevidnik reciklažnih dvorišta u ZOGO-u odnosno Evidencija prijevoznika otpada, posrednika otpadom, trgovaca otpadom i reciklažnih dvorišta u ZGO-u), a koji su bili sljedeći: (i.) registriranost za djelatnost; (ii.) raspolaganje reciklažnim dvorištem koje je građevina za koju je izdan akt kojim se dozvoljava uporaba ili da raspolaže mobilnom jedinicom za koju je izdana izjava o sukladnosti proizvoda; (iv.) ishoda suglasnost za uspostavu reciklažnog dvorišta od jedinice lokalne samouprave osim davatelja usluge; te (v.) imenovanje osobu odgovornu za gospodarenje otpadom. (čl. 113. st. 2. ZOGO-a)

15. Odustalo se od obvezne izobrazbe povjerenika za otpad i njegovog zamjenika, direktora, odnosno fizičkih osoba koje upravljaju davateljem javne usluge te osoba odgovornih za gospodarenje otpada o gospodarenju otpada, a koja se provodila do 2016. godine sukladno posebnom Programu izobrazbe o gospodarenju otpada objavljenom u Narodnim Novinama br. 077/2015 (čl. 52. ZOGO-a).

16. Ukinula se ovlast jedinici lokalne samouprave da odredi posebnu namjensku naknadu u svrhu financiranja gradnje građevina za gospodarenje komunalnim otpadom u skladu s Programom gradnje građevina za gospodarenje komunalnim otpadom i sanacije neusklađenih odlagališta na području te jedinice lokalne samouprave (čl. 33. st. 13.-20. ZOGO-a), međutim obveza plaćanja naknade koja je određena odlukom predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave donesene do dana stupanja na snagu ZGO-a prestaje u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona (čl. 179. ZOGO-a).

17. Sanaciju okoliša na lokaciji onečišćenoj otpadom koja je utvrđena Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske više ne osigurava onečišćivač odnosno vlasnik ili posjednik nekretnine, ako onečišćivač nije poznat ili je prestao postojati, već Republika Hrvatska kao primarni i jedini obveznik sanacije (čl. 37. ZOGO-a i čl. 112. ZOGO-a).

18. Organizacija akcija prikupljanja otpada se pojednostavila budući da više nisu vremenski ograničene te se ne traži suglasnost jedinica lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba, već je navedene jedinice potrebno samo obavijestiti o namjeravanoj akciji (čl. 40. ZOGO-a i čl. 115. ZOGO-a).

19. ZOGO je propisivao brojne obveze proizvođača proizvoda koje se više ne nalaze u ZGO-u. Tako primjerice više ne postoji obveza proizvođača proizvoda da:
- planira razvoj, proizvodnju i oglašavanje proizvoda i ambalaže za proizvode na način da se proizvodnja unapređuje primjenom čistih tehnologija, te na način koji omogućuje učinkovitu uporabu materijala i energije, potiče ponovnu uporabu i reciklažu proizvoda (ako je to po svojstvu proizvoda moguće) uz najprimjereniji postupak uporabe i/ili zbrinjavanja proizvoda kojem je istekao rok, odnosno vijek trajanja, kako bi se nepovoljni utjecaj na okoliš sveo na najmanju moguću mjeru;
 - koristi sirovine i materijale, poluproizvode i ambalažu koji smanjuju uporabu energije, materijala i učinke na okoliš, te smanjuju nastajanje otpada prilikom proizvodnje i naknadnog korištenja proizvoda;
 - u najvećoj mogućoj mjeri uvodi i koristi povratnu ambalažu koja smanjuje opterećenja okoliša otpadom u odnosu na ambalažu za jednokratnu uporabu;
 - izbjegava uporabu materijala, tvari i/ili predmeta koji sadrže opasne tvari u količinama i/ili koncentracijama koje bi mogle nepovoljno utjecati na zdravlje ljudi i/ili na okoliš u procesu proizvodnje i uporabe proizvoda kao i za vrijeme gospodarenja otpadom koji nastaje od tog proizvoda);
 - u slučaju proizvođača koji prodaje proizvod od kojeg nastaje posebna kategorija otpada da osigura mogućnost preuzimanja tog otpada na lokaciji na kojoj prodaje taj proizvod bez troškova po kupca sukladno relevantnom pravilniku te obveza proizvođača proizvoda da u slučaju kataloške prodaje, prodaje putem Interneta i drugog sličnog načina prodaje na svojim mrežnim stranicama obavijesti kupca o lokaciji na kojoj je osigurao mogućnost preuzimanja otpada koji nastaje od tih proizvoda na području jedinice lokalne samouprave u kojoj kupac prebiva bez troškova po kupca; te
 - ne stavlja na tržište proizvoda i ambalaže koji sadrže materijale i opasne tvari u količinama i/ili koncentracijama koje bi mogle nepovoljno utjecati na zdravlje ljudi ili okoliš. Umjesto navedenih obvezi, ZGO je na generički način popisao moguće obveze koje se mogu propisati pravilnicima za pojedine proizvode (čl. 42. ZOGO i članak 91. i 92. ZGO-a).
20. Ukinula se mogućnost propisivanja naknade za odlaganje građevnog otpada te naknade za rad sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada (čl. 58. i 65 ZOGO-a) koje nikad nisu zaživjele jer se propustilo donijeti odgovarajuće provedbene propise.
21. Ukinute su odredbe koje se odnose na zbrinjavanje otpada koji sadrži azbest, a kojima je, između ostalog, bila propisana obveza jedinici područne samouprave da osiguraju lokaciju kazeta za zbrinjavanje azbesta, obveza Fonda da na zahtjev jedinice područne samouprave financira gradnju tih kazeta te obveza sufinanciranja troškova prijevoza i zbrinjavanja takvog otpada (čl. 59. ZOGO-a).
22. Ukida se obveza Fonda da do 31. siječnja tekuće godine odredi na razini RH okvirni cilj za odgovarajuću posebnu kategoriju otpada kojeg su u toj kalendarskoj godini dužni ispuniti proizvođači proizvoda (čl. 64. st. 1. ZOGO-a).
23. Ukinuta je odredba koja je izričito određivala načine na koje proizvođači proizvoda mogu ispuniti svoju obvezu doprinosa postizanja cilja gospodarenja otpadom. ZOGO je tako čl. 62. st. 5. propisivao da će se obveza smatrati izvršenom ako proizvođač proizvoda: 1) uplati naknadu gospodarenja otpadom na račun Fonda koji time preuzima obvezu ispunjavanja cilja za tog proizvođača ili 2) ako je sklopio ugovor s organizacijom koja posjeduje važeće odobrenje i koja je preuzela ispunjenje cilja za tog proizvođača i ako

je posebno utvrđenu naknadu ili 3) ako ishodi rješenje kojim se utvrđuje da je u cijelosti ispunio pojedinačni cilj za odgovarajuću posebnu kategoriju otpada.

24. Na temelju čl. 107. ZGO-a uvodi se obveza Fonda da uplaćuje u državni proračun 1% financijskih sredstava godišnjih prihoda od naknade gospodarenja otpadom, poticajne naknade i naknade za odlaganje otpada, a za podmirenje: i.) administrativnih troškova sustava gospodarenja otpadom; ii.) obavljanja upravnih poslova; iii.) obavljanje poslova funkcioniranja registara i informacijskog sustava gospodarenja otpadom; te iv.) obavljanje drugih stručnih poslova i aktivnosti vezanih za gospodarenje otpadom.

25. Ukidaju se odredbe o Registru gospodarenja posebnim kategorijama otpada koji nikada nije bio ni uspostavljen (čl. 42. st. 8. te čl. 43. ZOGO-a) te se uvode nove odredbe o uspostavi Registra proizvođača s proširenom odgovornosti (čl. 92. st. 1. te čl. 94. ZOGO-a).

26. Ukinute su odredbe kojima se uređivao sustav sakupljanja i obrade otpada kojim upravlja organizacija (čl. 75.-79. ZOGO-a) te je izmijenjen koncept organizacije koja više nije *“trgovačko društvo koje je od proizvođača proizvoda od kojeg nastaje određena posebna kategorija otpada preuzelo obvezu ispunjavanja cilja sukladno ovome Zakonu i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona i koja nije proizvođač proizvoda od kojeg nastaje određena posebna kategorija otpada”*, već je sada ista definirana kao *“status koji se dodjeljuje pravnoj osobi koja u ime proizvođača proizvoda osigurava provedbu poslova gospodarenja otpadom radi postizanja ciljeva gospodarenja otpadom”* (čl. 4. st. 1. t. 47. ZGO-a). O navedenom statusu odlučuje Ministarstvo koje po diskrecijskoj osnovi može odbiti dodijeliti status pravnoj osobi ako utvrdi *“da se uspostavom organizacije ne bi unaprijedio sustav gospodarenja posebnom kategorijom otpada”* (čl. 95. ZGO-a).

27. Ukinute su odredbe kojima se uređivao sustav pojedinačnog ispunjavanja obveza postizanja ciljeva od strane proizvođača proizvoda (čl. 80.-82. ZOGO-a) te se umjesto toga propisalo da provedbu usluga gospodarenja otpadom u svrhu postizanja ciljeva gospodarenja otpadom osiguravaju Fond i Organizacija (čl. 96. st. 1.).

28. Nadzor nad primjenom ZGO-a i propisa donesenih na temelju ZGO-a u dijelu koji se odnosi na obveze u sustavu proširene odgovornosti proizvođača proizvoda, uključujući plaćanje povratne naknade i naknade gospodarenja otpadom, dostupnost informacija i označavanje proizvoda obavlja Carinska uprava (čl. 137. st. 2. ZGO-a) za razliku od prijašnjeg uređenja gdje je takav nadzor obavljao i inspektor zaštite okoliša (čl. 79., čl. 89. st. 5. te čl. 150. ZOGO-a).

29. Za djelatnost sakupljanja otpada više nije potrebna dozvola za gospodarenje otpadom, već je potreban samo upis u Očevidnik sakupljača i oporabitelja odnosno u Evidenciju posrednika otpadom, prijevoznika otpada, trgovaca otpadom i reciklažnih dvorišta (članak 84. stavak 1. ZOGO-a te članci 29. i 30. ZGO-a).

30. Umjesto uspostave više područja sakupljanja otpada za potrebe sustava kojim upravlja Fond sada se utvrđuje cjelokupno područje Republike Hrvatske kao relevantni kriterij prilikom utvrđivanja

kapaciteta ovlaštenih sakupljača posebnih kategorija otpada (čl. 68. ZOGO-a)

31. Ukinute su detaljne odredbe kojim se utvrđivao postupak i sadržaj javnog poziva za podnošenje programa za obavljanje usluga sakupljanja posebne kategorije otpada te kriterija na temelju kojih je Fond mogao donijeti odluku o odabiru najprihvatljivijeg programa (članci 69. i 70. ZOGO-a te čl. 97. st. 13. i 14. ZGO-a).

32. Ukinute su detaljne odredbe kojima su se utvrđivali uvjeti kojima mora udovoljiti osoba koja namjerava sklopiti ugovor s Fondom za obavljanje usluge obrade otpada određene posebne kategorije otpada (članak 72. ZOGO-a i čl. 97. St. 6. i 7.)

33. Elaboratom gospodarenja otpadom se više ne mora dokazivati "ispunjavanje tehničko tehnoloških uvjeta, sigurnosno preventivnih mjera, ograničenja i obveza praćenja emisija te, mjera upravljačkog nadzora". Dodatno, ukinute su odredbe kojima se propisuju uvjeti i odgovornosti nositelja izrade elaborata (čl. 90. ZOGO-a)

34. U postupku za izdavanje dozvole se više ne utvrđuje: (i.) sustav upravljačkog nadzora načina izvođenja tehnoloških procesa u vezi predmetnih djelatnosti gospodarenja otpadom; te (ii.) da je proveden postupak procjene utjecaja na okoliš ako je to propisano posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša (čl. 91. st. 4. i 7. ZOGO-a).

35. Ukinuta je izričita odredba koja je propisivala da se dozvola za gospodarenje otpadom ne može izdati ako 1) nije ishodbena okolišna dozvola za postupak gospodarenja otpadom ako je njezino ishodbenje obvezno sukladno propisu kojim se uređuje izdavanje okolišne dozvole; i 2) nije proveden postupak procjene utjecaja na okoliš sukladno propisu koji uređuje zaštitu okoliša. (čl. 91. st. 3. ZOGO-a)

36. Izmjenu i/ili dopunu dozvole za gospodarenje otpada više nije potrebno ishoditi u slučaju statusnih promjena ili namjeravane izmjene i/ili dopune vrste i/ili količine otpada, postupka, operacija i metoda tehnološkog procesa i druge značajne promjene osoba koja je ishodila dozvolu, ako isto ne uzrokuje promjenu uvjeta za ishodbenje dozvole za gospodarenje otpadom i akta temeljem kojih mu je izdana dozvola za gospodarenje otpadom (čl. 97. i 98. ZOGO-a).

37. Financijsko jamstvo dano u vezi obavljanja aktivnosti gospodarenja otpadom , izuzev u vezi obavljanja djelatnosti zbrinjavanja otpada, više ne osigurava pokriće troškova: (i.) uklanjanja i obrade svog otpada koji se sukladno dozvoli može nalaziti na lokaciji gospodarenja otpadom; te (ii.) izvršenje mjera nakon zatvaranja odnosno prestanka obavljanja postupaka za koje je izdana dozvola za gospodarenje otpadom, već samo "troškove uklanjanja otpada u postupku izvršenja rješenja inspekcije zaštite okoliša Državnog inspektorata kada se inspekcijsko rješenje izvršava prisilno putem treće osobe na trošak izvršenika." Također, odredbe koje su propisivale pojedinosti u vezi sadržaja financijskog jamstva te njegovog korištenja su izuzete iz ZGO-a. (čl. 99. ZOGO-a i čl. 36. ZGO-a).

38. Izuzete su odredbe koje su propisivale da trgovac otpadom:

- (i.) može preuzeti pošiljku određene vrste i količine otpada u posjed samo ako raspolaže skladištem otpada za koje je izdana važeća dozvola odgovarajuće vrstu otpada ili reciklažnim dvorištem upisanim u Očevidnik reciklažnih dvorišta ili ima ugovor o usluzi skladištenja odgovarajućeg otpada s osobom koja upravlja reciklažnim dvorištem upisanim u Očevidnik reciklažnih dvorišta ili skladištem za koje postoji važeća dozvola za gospodarenje otpadom
- (ii.) ne može otkupiti otpad ako osoba od koje otkupljuje otpad ne predoči osobni identifikacijski dokument u svrhe utvrđivanja identiteta osobe te dokaz o porijeklu otpada, odnosno izjavu o vlasništvu otpada kojeg namjerava otkupiti
- (iii.) mora obavljati sve transakcije za otkup otpada putem računa ako drugačije nije propisano; te
- (iv.) mora zaprimanje otpada snimati video nadzorom, a video snimku zaprimanja otpada čuvati najmanje mjesec dana. (čl. 112. ZOGO-a)

39. Iznimke od obveze ishođenja dozvole za gospodarenje otpadom za obavljanje djelatnosti uporabe i zbrinjavanje su ograničene isključivo na kućno kompostiranje vlastitog biootpada te, u slučaju izvornog proizvođača koji je pravna osoba ili fizička osoba – obrtnik, na biološku obradu na mjestu nastanka otpada biootpada koji je nastao njegovim obavljanjem djelatnosti uz dodatne uvjete da nastali produkt obrade koristi na mjestu nastanka otpada te o tome dostavi Ministarstvu izvješće do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu (čl. 29. st. 2. ZGO-a). Time se ukida iznimka koja je bila sadržana u ZOGO-u za energetske uporabe određenog neopasnog otpada te drugih postupaka uporabe propisanih zasebnim pravilnikom koji uređuje gospodarenje otpadom (čl. 115. ZOGO-a).

40. Uveden je postupak dekategorizacije kojim centar za ponovnu uporabu umjesto statusa otpada uspostavlja status proizvoda ako utvrdi da zaprimljena roba ispunjava namjenu za koju je prvobitno napravljena te pod uvjetom da se radi o sljedećoj robi: alati i uređaji i njihovi dijelovi koji nisu namijenjeni isključivo profesionalnoj uporabi, tekstil, odjeća, obuća, dijelovi vozila, predmeti široke potrošnje i predmeti koji se kao otpad smatraju glomaznim otpadom i slično (čl. 4. st. 1. t. 7. i čl. 16. st. 6. ZGO-a).

41. Uvedena je izričita obveza da *“Kriteriji za umanjenje cijene javne usluge moraju poticati korisnika da odvojeno predaje biootpad, reciklabilni komunalni otpad, glomazni otpad i opasni komunalni otpad od miješanog komunalnog otpada te da, kad je to primjenjivo, kompostira biootpad.”* (čl. 73. ZGO-a)

42. Osnivaju se zasebni Savjeti za posebnu kategoriju otpada kao savjetodavna tijela Ministarstva i Fonda koja na sjednici prate, analiziraju i donose preporuke i prijedloge o mjerama u sustavima posebnih kategorija otpada i tržištu sekundarnih sirovina, a kojeg čine tri stručna predstavnika za gospodarenje otpadom Fonda, dva stručna predstavnika za gospodarenje otpadom Ministarstva na prijedlog ministra, tri predstavnika osoba koje gospodare otpadom i tri predstavnika proizvođača proizvoda, na prijedlog Hrvatske gospodarske komore. (čl. 98. ZGO-a)

43. Otklonila se mogućnost spornih situacija po pitanju nadležnosti nad provedbom ZGO-a i propisa donesenih na temelju njega na području unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske te isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske tako što se sada takva nadležnost daje isključivo ovlaštenim osobama Obalne straže Republike Hrvatske (čl. 138. ZGO-a).

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

44. Člankom 149. st. 1. t. 4. ZGO-a uspostavila se izričita ovlast inspektoratu zaštite okoliša da rješenjem zabrani nadziranoj osobi zbrinjavanje otpada odlaganjem ako utvrdi da masu otpada ne određuje odgovarajućim uređajem umjerenim za određivanje mase povezanim sa sustavom identifikacije vozila.

45. U pogledu prekršajnih odredbi, maksimalni iznosi novčanih kazni koje se mogu izreći na temelju ZGO-a su sniženi u odnosu na iznose koji su bili propisani ZOGO-om osim u pogledu postupanja kojima se krše odredbe provedbenih propisa donesenih na temelju ZGO-a.

46. Ambalaža se kao pojam definira u okviru ZGO-a za razliku od prethodnog uređenja u okviru kojeg se ambalaža definirala isključivo u Pravilniku o ambalaži i ambalažnom proizvodu (NN 088/2015, 078/2016, 116/2017, 014/2020, 144/2020) [dalje u tekstu: Pravilnik]. U nastavku se iznose definicije ambalaže iz ZGO-a, Pravilnika te Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu kako bi se istakli nedostaci definicije iz ZGO-a.

Definicija iz čl. 3. st. 1. t. Direktive 94/62/EZ:	Definicija iz čl. 4. st. 1. t. 1. ZGO-a:	Definicija iz čl. 4. st. 1. t. 1. Pravilnika:
<p>1. 'packaging' shall mean all products made of any materials of any nature to be used for the containment, protection, handling, delivery and presentation of goods, from raw materials to processed goods, from the producer to the user or the consumer.</p> <p>'Non-returnable' items used for the same purposes shall also be considered to constitute packaging.</p> <p>'Packaging' consists only of:</p>	<p>1. ambalaža je svaki proizvod, neovisno o vrsti materijala od kojega je izrađen, koji se koristi za držanje, zaštitu, rukovanje, isporuku i predstavljanje robe, od sirovina do gotovih proizvoda, od proizvođača do korisnika odnosno potrošača,</p> <p>te se ambalažom smatraju i nepovratni predmeti namijenjeni za izradu ambalaže koja će se koristiti za navedene namjene kao i pomoćna sredstva za pakiranje, koja služe za omatanje ili povezivanje robe, pakiranje, nepropusno zatvaranje, pripremu za otpremu i označavanje robe, a sastoji se od:</p>	<p>1. Ambalaža je svaki proizvod, bez obzira na prirodu materijala od kojeg je izrađen, koji se koristi za držanje, zaštitu, rukovanje, isporuku i predstavljanje robe, od sirovina do gotovih proizvoda, od proizvođača do potrošača.</p> <p>Ambalaža predstavlja i nepovratne predmete namijenjene za izradu ambalaže koja će se koristiti za spomenute namjene kao i pomoćna sredstva za pakiranje, koja služe za omatanje ili povezivanje robe, pakiranje, nepropusno zatvaranje, pripremu za otpremu i označavanje robe.</p> <p>Ambalaža može biti (...):</p>
<p>(a) sales packaging or primary packaging, i. e. packaging conceived so as to constitute a sales unit to the final user or consumer at the point of purchase;</p>	<p>– prodajne ili primarne ambalaže u kojoj se proizvod prodaje ili daje konačnom potrošaču na prodajnom mjestu ambalaže</p>	<p>– prodajna ili primarna ambalaža je ambalaža u kojoj se proizvod prodaje ili daje konačnom potrošaču na prodajnom mjestu;</p>
<p>(b) grouped packaging or secondary packaging, i. e. packaging conceived so as to constitute at the point of purchase a grouping of a certain number of sales units whether the latter is sold as such to the final user or consumer or</p>	<p>– skupne ili sekundarne ambalaže koja sadržava više proizvoda u prodajnoj ili primarnoj ambalaži tako da je proizvod pristupačan potrošaču u skupini i pojedinačno ili koja služi samo u svrhu punjenja polica na prodajnom mjestu, a može se izdvojiti od proizvoda bez da utječe na njegova svojstva i</p>	<p>– skupna ili sekundarna ambalaža je ambalaža koja sadrži više proizvoda u prodajnoj ili primarnoj ambalaži tako da je proizvod pristupačan potrošaču u skupini i pojedinačno ili koja služi samo u svrhu punjenja polica na prodajnom mjestu, a može se izdvojiti od proizvoda bez da utječe na njegova svojstva;</p>

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

<p>whether it serves only as a means to replenish the shelves at the point of sale; it can be removed from the product without affecting its characteristics;</p>		
<p>(c) transport packaging or tertiary packaging, i. e. packaging conceived so as to facilitate handling and transport of a number of sales units or grouped packagings in order to prevent physical handling and transport damage. Transport packaging does not include road, rail, ship and air containers.</p>	<p>– transportne ili tercijarne ambalaže koja je zaštitna ambalaža kojom se omogućava prijevoz, pretovar i rukovanje određenom količinom proizvoda pakiranog samo u prodajnoj ili u prodajnoj i skupnoj ambalaži, pri čemu ova vrsta ambalaže ne uključuje spremnike (kontejneri) za cestovni, željeznički, brodski i zračni prijevoz robe.</p>	<p>– transportna ili tercijarna ambalaža je zaštitna ambalaža koja omogućava prijevoz, pretovar i rukovanje određenom količinom proizvoda pakiranog samo u prodajnoj ili u prodajnoj i skupnoj ambalaži. U ovu vrstu ambalaže ne spadaju spremnici (kontejneri) za cestovni, željeznički, brodski i zračni prijevoz robe;</p>
<p>The definition of ‘packaging’ shall be further based on the criteria set out below. The items listed in Annex I are illustrative examples of the application of these criteria.</p> <p>(i) Items shall be considered to be packaging if they fulfil the abovementioned definition without prejudice to other functions which the packaging might also perform, unless the item is an integral part of a product and it is necessary to contain, support or preserve that product throughout its lifetime and all elements are intended to be used, consumed or disposed of together.</p> <p>(ii) Items designed and intended to be filled at the point of sale and ‘disposable’ items sold, filled or designed and intended to be filled at the point of sale shall be considered to be packaging provided they fulfil a packaging function.</p> <p>(iii) Packaging components and ancillary elements integrated into packaging shall be considered to be part of the packaging into which they are integrated. Ancillary elements hung directly on, or attached to,</p>		<p>Ambalaža su također predmeti prema sljedećim kriterijima:</p> <ul style="list-style-type: none"> – predmeti koji udovoljavaju navedenoj definiciji ambalaže ne dovodeći u pitanje ostale funkcije koje ambalaža može također obavljati, osim ako su predmeti sastavni dio proizvoda ili je nužno da sadrže, podržavaju ili čuvaju taj proizvod za vrijeme njegova trajanja i osim ako je namjena svih predmeta da se s proizvodom zajedno koriste, troše ili zbrinjavaju, – predmeti dizajnirani, odnosno zamišljeni i namijenjeni za punjenje na mjestu prodaje i predmeti za jednokratnu uporabu koji se prodaju, pune ili koji su dizajnirani/zamišljeni i namijenjeni za punjenje na mjestu prodaje, smatraju se ambalažom pod uvjetom da ispunjavaju funkciju ambalaže, – predmeti koji su sastavni dijelovi ambalaže i predmeti koji su kao pomoćni dijelovi uklopljeni u ambalažu smatraju se dijelom ambalaže u koju su uklopljeni. Pomoćni dijelovi koji su izravno obješeni ili pričvršćeni na proizvod i koji su u funkciji ambalaže smatraju se ambalažom, osim ako nisu sastavni dio toga proizvoda i namijenjeni da se s proizvodom zajedno koriste, troše ili odbacuju. <p>Popis ilustrativnih primjera za primjenu gore navedenih kriterija radi pojašnjenja granica između toga što je ambalaža, odnosno što nije ambalaža naveden je u Prilogu I. ovoga Pravilnika;</p>

ANALIZA PROVEDBA DIREKTIVE (EU) 2019/904 O SMANJENJU UTJECAJA ODREĐENIH PLASTIČNIH PROIZVODA NA OKOLIŠ U HRVATSKO NACIONALNO ZAKONODAVSTVO I PRIMJERI DOBRE PRAKSE UNUTAR EU

a product and which perform a packaging function shall be considered to be packaging unless they are an integral part of this product and all elements are intended to be consumed or disposed of together.		
---	--	--

Kao što je vidljivo iz gornjeg prikaza, definicija ambalaže nije u potpunosti preuzeta u ZGO iz direktive odnosno Pravilnika već je izostavljeno nekoliko kriterija na temelju kojih se sukladno direktivi razgraničava pojam ambalaže od bilo kojeg drugog proizvoda. Naime, iako proizvod može udovoljavati definiciji ambalaže kako je definirana čl. 4. st. 1. t. ZGO-a na temelju izostavljenih kriterija koji se mogu pronaći u direktivi te čl. 4. st. 1. t. 1. Pravilnika isti proizvod se neće smatrati ambalažom. Primjeri takvih proizvoda su filter vrećice za čaj ili patrone za printere te ostali proizvodi koji su trenutno navedeni u Prilogu I. Pravilnika kao ilustrativni primjeri što se smatra ambalažom, a što ne. Time se potencijalno dovodi u situaciju da se obveze i odgovornosti propisane ZGO-om, uključujući i one uspostavljene u okviru provedbe SUP Direktive, odnose na širi skup proizvoda od onih obuhvaćenih SUP Direktivom te Direktivom 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu što vjerojatno nije bila nakana zakonodavca zbog čega bi se navedena definicija trebala izmijeniti tako da na zakonskoj razini uključuje sve elemente definicije Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu.

Osim navedenog, a s obzirom na uvođenje definicije “proizvoda” u ZGO-u kao “produkt proizvodnog procesa čija svrha je proizvodnja toga proizvoda, a uključuje i građevinu koja nastaje kao produkt gradnje” (Čl. 4. st. 1. t. 64) ZGO otvara zdravorazumski nelogičnu mogućnost da se ambalažom sada smatraju i građevine kao što je to primjerice skladište, distribucijski centar ili samo prodajno mjesto što bi trebalo izbjeći uvođenjem da se ambalažom smatraju samo pokretne.